

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان

برنامه اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی استان خوزستان سال ۱۳۹۵

شناسه کتاب

عنوان	برنامه اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی استان خوزستان در سال ۹۵
مجری:	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خوزستان
مدیریت و راهبری:	امید حاجتی
نظارت:	مهرداد نیکو
بازبینی و ویرایش نهایی	مهرداد نیکو
همکاران تهیه کننده:	ایمان وسطایی - رضا قیصی پور - قاسم سنگوری سواری - محسن توکل بخدا - محمد نعمت پور - فاطمه حیدری - پریسا محمدی - محمد نجفیان - مریم السادات طباطبایی - مهرنوش موری علیپور
واژگان کلیدی:	برنامه ریزی استراتژیک - اقتصاد مقاومتی - توازن منطقه ای
تاریخ انتشار:	بهار ۱۳۹۵
سرفصل موضوعی:	گروه برنامه‌ریزی، توسعه منطقه ای
تعداد صفحات:	۱۹۵ ص

اسامی مدیران و کارشناسان مشارکت کننده در تدوین برنامه اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی استان خوزستان

عنوان کارگروه	نام و نام خانوادگی	عنوان دستگاه اجرایی
آمایش، محیط زیست و توسعه پایدار	مهرداد نیکو	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	ایمان وسطایی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	مهرنوش موری علی پور	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	مریم السادات طباطبایی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	عباس پورسلان	اداره کل راه و شهرسازی استان خوزستان
	کریم سیاه تیری	اداره کل حمل و نقل و پایانه ها
	فرزین شکوری	اداره کل بنادر و دریانوردی بندرامام (ره)
	مجید خلیلی	اداره کل راه آهن جنوب
	عزت الله صادقی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	مسعود مرادی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	حلیم کوتی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	امید خدایی رحم	سازمان صنعت، معدن و تجارت استان خوزستان
	تبار قریب	اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری
	احمد رضا لاهیجان زاده	اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان
	صغری رستمی	اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان
	محمد صادق صبا	اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان
امور زیربنایی	احمد سیاحی	استانداری خوزستان
	محسن توکل بخدا	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	فاطمه حیدری	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	پریسا محمدی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	محمد نجفیان	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	پیمان کاظمی نژاد	استانداری خوزستان
	اسمعیل زعیم	استانداری خوزستان
	فرهاد شبرگلی	استانداری خوزستان
	منوچهر رحمانی	اداره کل راه و شهرسازی استان خوزستان
	عباس پورسلان	اداره کل راه و شهرسازی استان خوزستان
	سید محمود وحیدپور	اداره کل راه و شهرسازی استان خوزستان
	علیرضا شهبازیان	اداره کل راه و شهرسازی استان خوزستان
امور اقتصادی	رضا قیصی پور	استانداری خوزستان
	حمزه خسروانی	استانداری خوزستان
	امید بن عباس	استانداری خوزستان

عنوان کارگروه	نام و نام خانوادگی	عنوان دستگاه اجرایی
	سید احمد موالی زاده	استانداری خوزستان
	سعادت رضای ورشوکار	استانداری خوزستان
	رضا مقدم باقرنژاد	استانداری خوزستان
	عزت اله صادقی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	مسعود مرادی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	سید مصطفی ملائکه	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	رضا طالبی زاده	اداره کل شیلات استان خوزستان
	علی دانش مهر	اداره کل شیلات استان خوزستان
	شازده امیری	اداره کل شیلات استان خوزستان
	مهرداد محمدی وکیل	اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان خوزستان
	علی خسروی مفرد	شرکت شهرکهای صنعتی استان خوزستان
	جمال عالمی نیسی	استانداری خوزستان
	ابراهیم حاجی دولو	دانشگاه شهید چمران اهواز
امور پژوهش و فناوری	قاسم سنگوری سواری	سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان
	علی محمد نعمت پور	سازمان مدیریت و برنامه ریزی خوزستان
	محسن سزاری	استانداری خوزستان
	علیرضا زراسوند	بنیاد نخبگان
	بابک مختاری	پارک علم و فناوری استان خوزستان
	بهناز گودرزی	پارک و علم و فناوری استان خوزستان
	احمد نادری	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	منوچهر کاوسی	سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان
	مهناز راسته	دانشگاه شهید چمران اهواز
	نرگس فلات جانکی	دانشگاه شهید چمران اهواز
	سید یحیی میرزایی	دانشگاه شهید چمران اهواز
	اکبر پیربدلی شریف	سازمان منطقه ویژه اقتصادی
	نعمت اله نوری زاده	اتاق بازرگانی اهواز
	فیروزه افخمی	دانشگاه صنعت
	غلامرضا محمدی پور	سازمان صنعت، معدن و تجارت
	جعفر ملک محمدی	دانشگاه آزاد اسلامی
	علی غلامی	دانشگاه آزاد اسلامی

فهرست مطالب

مقدمه	۱
فصل اول:	۳
محور شناسایی واحدهای نیمه فعال و غیرفعال و ساماندهی این واحدها	۳
بخش اول:	۴
کلیات برنامه اقدام و عمل محور شناسایی واحدهای نیمه فعال و غیرفعال و ساماندهی این واحدها	۴
۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی	۵
۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان	۵
۱-۳- احصاء قوانین ، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط	۵
۱-۴- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط	۶
۱-۵- احصاء ردیفها و ظرفیت های موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵	۶
بخش دوم:	۷
تدوین برنامه عملیاتی در محور شناسایی واحدهای نیمه فعال و غیرفعال و ساماندهی این واحدها	۷
۲-۱- تبیین وضع موجود	۸
۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی	۸
۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا	۹
۲-۱-۳- طرح های اثر گذار اصلی در دست اجرا	۱۰
۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) و الزامات	۱۳
۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه	۱۳
۲-۲-۲- محدودیتها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف ، تمرکز امور در سطوح ملی	۱۳
۲-۳- عملیات و اقدامات اجرائی تحقق اولویت ها	۱۵
فصل دوم:	۱۶
پرورش ماهی در قفس	۱۶
بخش اول:	۱۷
کلیات برنامه اقدام و عمل در محور پرورش ماهی در قفس	۱۷
۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثرگذاری بر مجموعه سیاستهای اقتصاد مقاومتی	۱۸
۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد و بخش مرتبط کشور و استان	۱۹
۱-۳- احصاء قوانین، آیین نامه ها و دستورالعملهای مرتبط	۱۹

۱-۴ - شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط	۱۹
۱-۵ - احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵	۱۹
بخش دوم:	۲۰
تدوین برنامه عملیاتی در محور	۲۰
پرورش ماهی در قفس	۲۰
۲-۱- تبیین وضع موجود	۲۱
۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخصهای کلیدی	۲۱
۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا	۲۱
۲-۱-۳- طرحهای اثرگذار اصلی در دست اجرا	۲۲
۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) و الزامات	۲۴
۲-۲-۱- هدفگذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه	۲۴
۲-۲-۲- محدودیتهای شامل خلاءها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، تمرکز امور در سطوح ملی	۲۴
۲-۳- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویتهای	۲۷
فصل سوم:	۲۸
محور توسعه کشت گلخانهای	۲۸
بخش اول:	۲۹
کلیات برنامه اقدام و عمل در محور	۲۹
توسعه کشت گلخانههای	۲۹
۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی	۳۰
۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد(و بخش مرتبط) کشور و استان	۳۱
۱-۳- احصاء قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط	۳۲
۱-۴- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط	۳۲
۱-۵- احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجودمرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵	۳۲
بخش دوم:	۳۳
تدوین برنامه عملیاتی در محور	۳۳
توسعه کشت گلخانههای	۳۳
۲-۱- تبیین وضع موجود	۳۴
۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی	۳۴
۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا	۳۵
۲-۱-۳- طرحهای اثر گذار اصلی در دست احداث	۳۵
۲-۲- استخراج اهداف و الزامات	۳۶

۳۶	۱-۲-۲-هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه .....
۳۷	۲-۲-۲-محدودیتها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف ، تمرکز امور در سطوح ملی .....
۳۸	۳-۲-عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت ها .....
۳۹	فصل چهارم: .....
۳۹	بهره برداری از سواحل جنوبی کشور .....
۴۰	بخش اول: .....
۴۰	کلیات برنامه اقدام و عمل در محور .....
۴۰	بهره برداری از سواحل جنوبی کشور .....
۴۱	۱-۱-تشریح اولویت و فرآیند اثرگذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی .....
۴۴	۲-۱-تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان .....
۴۸	۳-۱-احصاء قوانین ، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط .....
۵۰	۴-۱-شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط .....
۵۲	جدول (۳-۴) احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵ .....
۵۳	بخش دوم: .....
۵۳	تدوین برنامه عملیاتی در محور .....
۵۳	بهره برداری از سواحل جنوبی کشور .....
۵۴	۱-۲-تبیین وضع موجود .....
۶۲	۱-۱-۲-روند متغیرها و شاخص های کلیدی .....
۶۴	۲-۱-۲-عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال بهرهبرداری .....
۶۹	۳-۱-۲-طرح ها (پروژه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا .....
۷۵	۲-۲-استخراج اهداف(کیفی و کمی) والزامات .....
۷۵	۱-۲-۲-هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه .....
۷۷	۲-۲-۲-محدودیتها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظایف، تمرکز امور در سطوح ملی .....
۸۳	۳-۲-۳-منابع مالی و شیوه تامین (بودجه عمومی ، منابع صندوق توسعه ملی ، فاینانس و...) .....
۸۸	فصل پنجم: .....
۸۸	محور بازسازی بافتهای فرسوده .....
۸۹	بخش اول: .....
۸۹	کلیات برنامه اقدام و عمل در محور .....
۸۹	بازسازی بافتهای فرسوده .....
۹۰	۱-۱-تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی .....
۹۰	۲-۱-تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان .....

۱-۳- احصاء قوانین ، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط	۹۰
۱-۴- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط	۹۲
۱-۵- احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵	۹۳
بخش دوم:	۹۴
تدوین برنامه عملیاتی در محور	۹۴
بازسازی بافتهای فرسوده	۹۴
۲-۱- تبیین وضع موجود	۹۵
۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی	۹۵
۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) و الزامات	۱۰۴
۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه	۱۰۴
۲-۲-۲- محدودیتهای شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف ، تمرکز امور در سطوح ملی (وزارتخانه ها ، نهادها و شوراهای و...)	۱۰۵
۲-۳- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت ها	۱۰۷
۲-۳-۱- عملیات عمرانی شامل طرح ها و پروژهها مورد نیاز (به تفکیک بخشهای عمومی، دولتی و خصوصی)	۱۰۷
۲-۳-۲- اقدامات شامل پیشنهادات مشخص در رفع محدودیتهای و تحقق الزامات	۱۰۷
۲-۳-۳- منابع مالی و شیوه تامین (بودجه عمومی ، منابع صندوق توسعه ملی ، فاینانس و...)	۱۰۸
بخش سوم:	۱۱۰
سازماندهی ، زمانبندی و نظارت در محور	۱۱۰
بازسازی بافتهای فرسوده	۱۱۰
۳-۱- تعیین وظائف و مسئولیتهای هریک از دستگاه های اجرایی ، کارگروه های مرتبط با اولویت در خصوص عملیات و اقدامات تعریف شده	۱۱۱
۳-۲- تعیین برنامه زمانبندی	۱۱۱
۳-۳- ارائه گزارش ماهانه از پیشرفت کار به دبیرخانه شورا و رفع کاستیهای احتمالی	۱۱۱
فصل ششم:	۱۱۲
محور خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری	۱۱۲
۱-۱- تشریح اولویت و فرایند اثرگذاری بر مجموعه سیاستهای اقتصاد مقاومتی	۱۱۴
۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد و بخش مرتبط کشور و استان	۱۱۴
۱-۳- احصاء قوانین، آییننامهها و دستورالعملهای مرتبط	۱۱۴
۱-۴- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط	۱۱۵
۱-۵- احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵	۱۱۵
بخش دوم:	۱۱۷

تدوین برنامه عملیاتی در محور	۱۱۷
خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری	۱۱۷
۱-۲- تبیین وضع موجود	۱۱۸
۱-۱-۲- روند متغیرها و شاخصهای کلیدی	۱۱۹
۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا	۱۱۹
۲-۱-۳- طرحها (پروژهها و اقدامات) اثرگذار اصلی در دست اجرا (پیشرفت فیزیکی، چالشها ...)	۱۲۱
۲-۲- استخراج اهداف (کمی و کیفی) و الزامات	۱۲۲
۲-۲-۱- هدفگذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه	۱۲۲
۲-۲-۲- محدودیتها شامل خلاءها و تعارضات قانونی، تداخل وظایف، تمرکز امور در سطوح ملی (وزارتخانهها، نهادهای، شوراهای و ...)	۱۲۳
۲-۳- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویتهای	۱۲۴
۲-۳-۱- عملیات عمرانی شامل طرحها و پروژههای مورد نیاز (به تفکیک بخشهای عمومی، دولتی و خصوصی)	۱۲۴
ب) تاکسیرانی	۱۲۴
۲-۳-۲- اقدامات شامل پیشنهادات مشخص در رفع محدودیتها و الزامات	۱۲۵
۲-۳-۳- منابع مالی و شیوه تامین (بودجه عمومی، منابع صندوق توسعه ملی، فاینانس و...)	۱۲۷
الف) تخصیص بودجه از محل صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرحهای نوسازی و بازسازی ناوگان اتوبوسرانی بصورت کمک بلا عوض (مطابق بند ج تبصره ۴ لایحه بودجه)	۱۲۷
ب) تخصیص بودجه از محل صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرحهای نوسازی ناوگان تاکسیرانی بصورت تسهیلات با نرخ بهره پایین و بازپرداخت بلند مدت	۱۲۷
جدول (۵-۶) منابع مالی مورد نیاز	۱۲۷
بخش سوم :	۱۲۹
تقسیم کار، زمانبندی و نظارت در محور خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری	۱۲۹
۳-۱- تعیین وظایف و مسئولیتهای هر یک از دستگاههای اجرایی، کارگروههای مرتبط با اولویت درخصوص عملیات و اقدامات تعریف شده	۱۳۰
الف) استانداری (معاونت امور عمرانی): بعنوان رئیس ستاد مرکزی برنامه ریزی، نظارت، سیاستگذاری و انجام هماهنگیهای لازم در اجرای طرح	۱۳۰
ب) شهرداریها و سازمانهای اتوبوسرانی و تاکسیرانی وابسته به شهرداری: بعنوان دستگاههای اجرایی طرح و پیگیری عملیاتی فرایند و آرایه گزارش به مدیریت ستاد	۱۳۰
ج) سازمان منطقه آزاد اروند: بعنوان متولی ورود خودروهای مورد درخواست	۱۳۰
د) فرماندهی راهور استان: جهت هماهنگی در صدور مجوز و پلاک خودروها	۱۳۰
۳-۲- تعیین برنامه زمانبندی	۱۳۰
پس از تخصیص اعتبار با مدیریت ستاد برنامه زمانبندی تعیین و ابلاغ می گردد.	۱۳۰

فصل هفتم:	۱۳۱
محور توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین	۱۳۱
بخش اول:	۱۳۲
کلیات برنامه اقدام و عمل در محور	۱۳۲
توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین	۱۳۲
۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری حوزه دانش بنیان بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی	۱۳۳
۱-۲- تبیین جایگاه اولویت حوزه دانش بنیان در اقتصاد کشور و استان	۱۳۵
بخش دوم:	۱۴۱
تدوین برنامه عملیاتی در محور	۱۴۱
توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین	۱۴۱
۱-۲- تبیین وضع موجود	۱۴۲
۲-۲- استخراج اهداف (کمی و کیفی) و الزامات	۱۵۹
۱-۲-۲- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه	۱۵۹
۲-۲- محدودیت های شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، متمرکز امور در سطوح ملی	۱۵۹
بخش سوم:	۱۷۱
جمع بندی و نتیجه گیری	۱۷۱
۳-۱- مقدمه	۱۷۲
۳-۲- اولویتهای اعلامی توسط ریاست محترم سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	۱۷۲
۳-۳- تبیین جایگاه استان در محورهای برنامه اقدام و عمل	۱۷۳
۱-۳-۳- رفع معضلات واحدهای صنعتی تولیدی نیمه فعال و راکد	۱۷۳
۲-۳-۳- پرورش ماهی در قفس	۱۷۴
۳-۳-۳- توسعه کشت های گلخانه ای	۱۷۵
۴-۳-۳- بازسازی بافت فرسوده	۱۷۶
۵-۳-۳- خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری	۱۷۷
۶-۳-۳- بهره برداری از سواحل جنوبی کشور	۱۷۸
۷-۳-۳- توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین	۱۷۹
۴-۳- اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل کوتاه مدت استان خوزستان	۱۸۰
۱-۴-۳- محدودیتهای نرم افزار	۱۸۲
۲-۴-۳- منابع مالی مورد نیاز تحقق طرح	۱۸۳

به نام خدا

مقدمه

کشور ایران از مواهب طبیعی، موقعیت ژئوپلیتیک و نیروی انسانی مستعدی برخوردار است ولی روند توسعه ای در اکثر مقاطع زمانی متناسب با این ظرفیت نبوده و علیرغم تلاشهای صورت گرفته در ادوار گذشته از معضلات نظیر متکی بودن شدید به درآمدهای نفتی، نرخ بیکاری و تورم بالا و همزمانی این دو پدیده، سهم بالای دولت در اقتصاد، نوسان پذیری رشد اقتصادی، عدم تعادل های منطقه ای و معضلات زیست محیطی و... رنج می برد. برنامه های پنج ساله توسعه نیز به دلایل مختلفی موفق به رفع معضلات فوق نشده و شرایط اخیر حاکی از این واقعیت است که کشور از قابلیت لازم در بهره برداری از تحولات مثبت و مقابله با تحولات منفی اقتصاد جهانی را دارا نمی باشد. سیاست های اقتصاد مقاومتی در اواخر سال ۹۲ توسط مقام معظم رهبری در قالب ۲۴ سیاست کلان و منسجم ابلاغ گردید. مضمون اصلی این سیاست ها قرار دادن اقتصاد کشور در مسیر پیشرفت پایدار با تکیه بر نقاط قوت و کاهش آسیب پذیری از طریق پوشش نقاط ضعف است. اقتصاد مقاومتی یک برنامه بلند مدت نیست، بلکه یک نگرش و رویکرد بوده که تصمیم گیری و سیاست گذاری ها با توجه به ابعاد عدالت محور، درون زا و برون نگر بودن اتخاذ خواهند شد. سیاست های متعددی از مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی به کاهش وابستگی و تکیه بر مزیت های داخلی اختصاص یافته است. بسیاری از مزیت های کشور مانند منابع عظیم انرژی های فسیلی، ترانزیت کالا، کشاورزی و نیروی انسانی متخصص با دانش فنی بالا در استان خوزستان تبلور یافته است و مطمئناً این خطه از ایران اسلامی در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی نقش مهمی را ایفا خواهد نمود.

نام گذاری سال ۹۵ توسط مقام معظم رهبری به عنوان اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل موجب بسیج ظرفیتهای کارشناسی و علمی کشور جهت تسريع تحقق این سیاست ها گردید. در این راستا جناب آقای دکتر نوبخت معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با شناخت کاملی از قابلیت ها و ظرفیتهای استان خوزستان، در جلسه شورای اداری در نخستین روزهای کاری سال ۱۳۹۵، استان خوزستان را به عنوان استان پایلوت اقتصاد مقاومتی انتخاب و ۷ محور، توسعه کشت گلخانه ای، پرورش ماهی در قفس، ساماندهی بنگاه های نیمه فعال و راکد، بهسازی و نوسازی بافت فرسوده، نوسازی ناوگان حمل و نقل درون شهری، توسعه سواحل جنوبی استان و توسعه فعالیتهای دانش بنیان را برای تدوین برنامه کوتاه مدت اقتصاد مقاومتی معرفی نمودند. متعاقب آن ستاد راهبری اقتصاد مقاومتی به ریاست استاندار وقت جناب آقای دکتر مقتدائی تشکیل و شرح خدمات، جداول، زمان بندی و سازماندهی تدوین این برنامه را به تصویب رساند. سند اقدام و عمل استان خوزستان در سال ۹۵ با رویکرد ارتقاء بهره وری از سرمایه گذاری های انجام شده و همچنین ظرفیتهای قانون بودجه سال جاری، حاوی اهداف کمی، نوسازی و بهسازی طرح های در حال بهره برداری، تکمیل طرح های نیمه تمام با پیشرفت فیزیکی بالا و منابع مالی

لازم می باشد. همواره خلاء و کاستیهای قوانین و مقررات ، تمرکز گرایی و تداخل وظائف دستگاه های اجرایی ، عاملی پنهان ولی موثر در عدم تحقق برنامه های توسعه بوده اند که به این موضوع در تدوین برنامه اقدام و عمل استان توجه شده و در هریک از محورهای هفتگانه محدودیتهای نرم افزاری احصاء شده است. برنامه میان مدت اقتصاد مقاومتی استان در راستای برنامه های ۱۲ گانه ملی ابلاغی ستاد راهبری اقتصاد مقاومتی به موازات این برنامه در دست تهیه می باشد که پس از تدوین و تصویب در استان ارسال خواهد شد .

تدوین این برنامه حاصل تلاش جمعی مدیران و کارشناسان دستگاه های اجرایی در یک فعالیت هماهنگ و فشرده و هدایت موثر ستاد راهبری فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان با ریاست جناب آقای مهندس خبیر سرپرست محترم استانداری خوزستان در بازه زمانی ۴۵ روزه می باشد که برخورد لازم می دانم از مساعی انجام شده قدردانی نمایم. همچنین از همکاران سازمان مدیریت و برنامه ریزی که تهیه شرح خدمات و چارچوب ها، هدایت کارگروه های تخصصی ، بررسی گزارش ها و جمع بندی آنها را به عهده داشته اند، سپاس گذارم .

امید حاجتی

رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی خوزستان

فصل اول:

محور شناسایی واحدهای نیمه فعال
و غیرفعال و ساماندهی این واحدها

بخش اول:

کلیات برنامه اقدام و عمل محور شناسایی
واحدهای نیمه فعال و غیرفعال و ساماندهی این
واحدها

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی

بررسی وضعیت مالی و بانکی واحدهای کوچک و متوسط صنعتی استان بیانگر این واقعیت است که درصد قابل توجهی از واحدهای کوچک و متوسط، به بانک ها و بنگاه های مالی بدهی معوق دارند و به منظور ارتقاء سطح فعالیت این واحدها و استفاده از ظرفیت های خالی واحدهایی که نیمه فعال هستند، اصلاح قوانین بانکی و ایجاد زمینه قانونی استفاده این واحدها از تسهیلات مالی به نحوی که عملاً در کوتاه مدت سرمایه در گردش واحدها تامین گردیده و حمایت از خرید محصولات تولیدی داخل، الزامات اولیه برای راه اندازی واحدهای نیمه تعطیل است. تولیدات در سطح ظرفیت اسمی بنگاه های اقتصادی، موجب افزایش بهره وری سرمایه گذاری های انجام شده می باشد که در راستای تحقق بند (۳) از سیاست های کلان اقتصاد مقاومتی با هدف ارتقاء بهره وری عوامل تولید می باشد.

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان

استان خوزستان بعنوان یکی از صنعتی ترین استانهای کشور گذشته از سابقه تاریخی با بیش از صد سال سابقه صنعتی با داشتن ۲۲۱۰ واحد صنعتی دارای پروانه بهره برداری از نظر تعداد رتبه سیزدهم کشور را داراست، اما با توجه به وجود واحدهای بزرگ صنعتی در این استان از جمله ۲۰ واحد پتروشیمی و شرکت های بزرگ شیمیایی و پلیمری، ۹ واحد کشت و صنعت نیشکر، ۹ واحد بزرگ تولید کننده محصولات فولادی و فولاد خام، بعد از استان اصفهان دومین استان از نظر سرمایه گذاری صنعتی در کشور است، استان خوزستان با داشتن ۳ درصد از واحدهای صنعتی کشور (به لحاظ تعداد) و ۴/۲۶ درصد از اشتغال صنعتی کشور (رتبه نهم اشتغال صنعتی بر اساس اشتغال اسمی)، ۹/۲۴ درصد از سرمایه گذاری صنعتی در کشور را به خود تخصیص داده است. این وضعیت نشان می دهد که سرانه سرمایه گذاری صنعتی در استان بسیار بالاتر از سرانه کشور است. علی رغم اینکه صادرات صنعتی استان هر ساله در رتبه های اول و دوم کشور است اما این صادرات عمدتاً حاصل از صادرات محصولات پتروشیمی و محصولات فولادی است و واحدهای کوچک و متوسط استان در امر صادرات جایگاه مناسبی ندارند.

سهم استان از ارزش افزوده بخش صنعت کشور در روندی نزولی از ۱۲.۳ درصد به ۹.۹ درصد کاهش یافته است. ۱۲ درصد ارزش افزوده صنایع فلزی، ۳۰ درصد ارزش افزوده پتروشیمی و ۱۸ درصد ارزش افزوده فرآورده های نفتی متعلق به استان خوزستان است. در سایر رده های صنعتی از جمله صنایع تبدیلی کشاورزی سهم استان از بخش نظیر در کشور متناسب با ظرفیتهای و قابلیت های استان نمی باشد که می توان به صنایع غذایی با سهم ۴.۶ درصدی اشاره نمود.

۱-۳- احصاء قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط

در بخش صنعت قوانین کلی کشور و دستورالعمل های وزارتی، وزارت متبوع و قوانینی ازجمله قانون رفع موانع تولید، مصوبه هیئت وزیران جهت تشکیل کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید، و از قوانینی که در سنوات قبل به این مهم کمک نموده قانون بازسازی و نوسازی صنایع (مصوب ۱۳۸۳) و کارگروه صیانت از تولید (مصوب ۱۳۹۱) را می توان نام برد.

۴-۱- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

در راه اندازی واحدهای تولیدی صنعتی علاوه بر سازمان صنعت ، معدن و تجارت و سازمان جهاد کشاورزی در خصوص صنایع تبدیلی کشاورزی ، دستگاه ها و نهادهای دیگری از جمله شرکت شهرک های صنعتی، به عنوان متولی تامین زمین و زیر ساختها و شرکت های خدمات رسان از جمله شرکت گاز، شرکت توزیع نیروی برق و شرکت های آبفا، ادارات کل محیط زیست، اداره کل استاندارد، معاونت غذا و دارو و دانشگاه علوم پزشکی، دامپزشکی، حسب مورد همکاری دارند. بعلاوه سیستم بانکی و در مواردی که واحد صنعتی خارج از شهرک های صنعتی مستقر باشد، سازمان مسکن و شهرسازی و مجموعه ادارات ذیربط در استان در امر تغییر کاربری و استقرار واحد صنعتی دخیل هستند و پس از راه اندازی ادارات دیگری از جمله امور مالیاتی و در صورتیکه محصول یا مواد اولیه وارداتی یا صادراتی باشد، گمرک نیز به این مجموعه ادارات اضافه می گردد و البته در راس همه این دستگاه ها استانداری خوزستان به عنوان متولی استان و دستگاه هماهنگ کننده نقش حمایتی از تولید و صنعت را بر عهده دارد .

۵-۱- احصاء ردیفها و ظرفیت های موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

تبصره ۱۶ به دولت اجازه داده می شود برای تسریع در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به منظور تأمین اعتبار موردنیاز پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، علاوه بر اعتباراتی که در بودجه دستگاه های اجرائی منظور شده است، نسبت به استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) اعتبارات هزینه ای (به استثنای فصول اول و ششم) و پنج درصد (۵٪) اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای تأمین اعتبار اجرای برنامه ها، طرح ها و پروژه های اقتصادی مورد استفاده قرار دهد.

بخش دوم:

**تدوین برنامه عملیاتی در محور شناسایی
واحدهای نیمه فعال و غیرفعال و ساماندهی این
واحدها**

۲-۱- تبیین وضع موجود

۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی

طی سال های برنامه چهارم توسعه ۹۶۱ جواز تاسیس با ۷۲ هزار میلیارد ریال سرمایه و اشتغال زائی ۳۲ هزار نفر صادر گردیده است که در جواز تاسیس و اشتغال سهم ۴ درصدی و در سرمایه گذاری سهم ۶.۷ درصدی را شامل می شود که حاکی از سرمایه بر بودن صنایع استان دارد. پروانه بهره برداری صادره در استان در سال های برنامه چهارم ۲۶۱ فقره بوده که بیانگر به بهره برداری رسیدن ۲۷ درصد جواز های تاسیس استان می باشد که مقدار متناظر این شاخص در کشور ۳۰ درصد می باشد. طی سال های ۹۱ الی ۹۳، سالانه ۴۶۸ فقره جواز تاسیس در استان صادر گردیده است و سهم استان از جوازهای صادره و سهم از اشتغال به ترتیب به ۲.۶ درصد و ۳ درصد و همچنین سهم استان از سرمایه گذاری صنعتی کشور نیز به ۳.۹ درصد تنزل یافته است. متوسط تعداد پروانه های بهره برداری طی سه سال نخست برنامه پنجم توسعه تعداد ۱۳۵ پروانه بوده است که با اندکی بهبود نسبت به برنامه چهارم توسعه، ۲۸.۸ درصد را نشان می دهد. طی سال های مشابه نیز این نسبت در کشور ۲۸.۷ درصد بوده است. در سال ۹۴ نیز ۴۵۷ جواز صادره شده است که متناسب با روند سال های برنامه پنجم می باشد و سهم استان از صدور جواز تاسیس کشور ۲.۹ درصد و از اشتغال ۲.۴ درصد بوده است. سهم استان از تشکیل سرمایه بر اساس جوازهای تاسیس صادره در این سال ۴.۲ درصد بوده است. در این سال، ۳۱ درصد (۱۴۱ واحد) از جواز تاسیس صادره به بهره برداری رسیده است که حدود ۷ درصد از این نسبت در کشور پایین تر است.

جدول (۱-۱) تعیین وضع موجود

شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری در سال ۹۵
		استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
جواز تاسیس	تعداد(فقره)	۴۵۷	۱۶۰۲۷	۴۶۸	۱۷۸۷۲	۹۶۱	۲۳۹۱۸	۵۲۵
	سرمایه (میلیارد ریال)	۴۹۸۴۹	۱۱۹۵۰۵۱	۳۷۰۱۳	۹۵۷۳۳۹	۷۲۴۶۸	۱۰۵۴۲۲۷	۵۳۵۰۰
	اشتغال(نفر)	۹۲۹۱	۳۸۳۰۸۴	۱۳۳۱۷	۴۲۸۸۳۱	۳۲۳۷۲	۷۵۰۰۹۴	۱۰۶۸۵
پروانه بهره برداری	تعداد(فقره)	۱۴۱	۶۱۲۰	۱۳۵	۵۱۳۳	۲۶۱	۷۲۸۵	۱۶۲
	سرمایه (میلیارد ریال)	۲۸۳۸	۶۸۲۷۵۷	۲۲۹۴	۱۲۸۴۱۳	۲۱۶۸۷	۱۸۵۳۰۵	۱۸۰۰۰
	اشتغال(نفر)	۱۸۶۷	۷۹۸۱۵	۱۹۸۲	۷۷۸۳۳	۵۳۰۴	۱۳۹۴۵۷	۲۱۰۰

۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا

در استان خوزستان ۲۲۱۰ واحد صنعتی تحت پوشش سازمان صنعت ، معدن و تجارت و ۸۰ واحد صنایع تبدیلی کشاورزی تحت پوشش سازمان جهاد کشاورزی فعالیت می نمایند . حدوداً ۲۵۰ واحد فعال و ۶۰۰ واحد نیمه فعال در شهرک های صنعتی مستقر می باشند ، به علاوه حدود ۳۷۰ واحد نیز طی سنوات گذشته در شهرک های صنعتی تعطیل شده اند که ۱۲۰ واحد آنها از ابتدای سال ۹۱ و مابقی قبل از آن تعطیل شده اند . بررسی های انجام شده در خصوص واحد های صنعتی خارج از شهرک های صنعتی نشان می دهد که تقریباً نیمی از واحدهای کوچک و متوسط صنعتی خارج از شهرک های صنعتی به صورت نیمه فعال ، حدوداً یک سوم فعال و مابقی تعطیل می باشند و در جمع بندی کلی ، اگرچه به دلیل سرمایه گذاری بالای صنعتی در پتروشیمی ها و فولاد و کشت و صنعت ها و صادرات این واحدهای بزرگ ، استان در شاخص های کلان اقتصادی وضعیت مناسبی بخش صنعت دارد ، اما وضعیت واحدهای کوچک و متوسط صنعتی مناسب نیست و حدوداً بیش از ۶۰ درصد آنها به صورت نیمه فعال هستند . از ۱۵۰۰ واحد کوچک و متوسط بررسی شده بیش از ۵۰۰ واحد دارای بدهی های معوق بانکی و ۴۰۰ واحد تعطیل بوده اند ، و این موضوع ضرورت اتخاذ تصمیم و تغییر در ضوابط بانکی به نحوی که زمینه استفاده این واحد ها از تسهیلات و ضمانت نامه های بانکی را فراهم کند را نشان می دهد .

جدول (۲-۱) طرح ها در حال بهره برداری

عنوان طرح	تعداد کل	فعال	نیمه فعال	تعطیل
واحدهای صنعتی استان	۲۲۱۰	۸۲۲	۹۵۲	۴۳۶
صنایع کوچک (۱-۴۹ نفر)	۲۰۰۲	۶۸۲	۹۲۰	۴۰۰
صنایع متوسط (۵۰-۹۹ نفر)	۸۶	۴۹	۱۲	۲۵
صنایع بزرگ (۱۰۰ نفر به بالا)	۱۲۲	۹۱	۲۰	۱۱

اگرچه آمار تولید محصولات شیمیایی و پلیمری فعالیت ۹۷.۳۲ درصدی را نشان می دهد ، اما با توجه به اینکه بعضی از پتروشیمی ها علی رغم افزایش ظرفیت تولید موفق به اخذ پروانه بهره برداری جدید و اصلاح ظرفیت اسمی آنها انجام نشده اند ، فعالیت واقعی آنها بالاتر از ۸۰ درصد تخمین زده میشود . تولید فولاد خام در استان ۹۸ درصد ظرفیت را نشان می دهد ، اما طی دو سال اخیر به دلیل عدم فعالیت واحدهای تولید محصولات فولادی ، عمدتاً محصولات نوردی ، تولیدات فولاد خوزستان دپو شده و به فروش نرفته و وضعیت مالی و اقتصادی مناسبی در این صنعت وجود ندارد.

جدول (۳-۱) طرح ها در حال بهره برداری (محصولات صنعتی شاخص خوزستان)

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری (تولید سال ۱۳۹۴)	درصد فعالیت
واحدهای پتروشیمی	سطح استان - اکثرا مستقر	هزار تن	شیمیایی ۱۶۶۳۲	شیمیایی ۱۶۱۳۵	*
استان ۲۰ واحد	در منطقه ویژه اقتصادی بندر امام	هزار تن	پلیمری ۳۰۸۷	پلیمری ۳۰۵۶	*
سیمان	هفتکل - بهبهان - مسجد سلیمان	هزار تن	۴۵۹۰	۳۱۵۹	۶۸.۸۲
واحدهای کشت و صنعت / شکر از نیشکر ۹ واحد	سطح استان	هزار تن	۹۸۰	۶۴۵	۶۵.۸۱
کاغذ / ۲ واحد	شوش	هزار تن	۹۵	۷۶	۸۰
فولاد خام ۲/ واحد	اهواز	هزار تن	۳۶۳۰	۳۵۸۲	۹۸.۶۷
محصولات فولادی ۷/ واحد	اهواز	هزار تن	۵۷۰۶	۲۰۶۱	۳۶.۱۲
تصفیه روغن خوراکی ۳/ واحد	دزفول / بهبهان	هزار تن	۱۵۹	۷۴	۴۶.۵۴
روغن کشی از دانه های روغنی ۲ واحد	بندر امام / خرمشهر	هزار تن	۷۵۰	۷۵	۱۰

۳-۱-۲- طرح های اثر گذار اصلی در دست اجرا

طی سال های اخیر حجم بالائی سرمایه گذاری در صنایع استان به ویژه رده های صنعتی دارای مزیت انجام شده است که با مشکلاتی نظیر عدم پرداخت تسهیلات از صندوق توسعه ملی، عدم تامین منابع از طریق فاینانس، بدهی معوق و... مواجه هستند.

جدول (۴-۱) طرح های مهم در دست احداث

ردیف	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل		اهم چالش ها
				ارز خارجی	میلیون ریال	
۱	اطمینان تجارت	۹۰	۸۰۰۰۰ تن		۳۰۰۰۰	دریافت وام از بانک صنعت و معدن
۲	فولاد پارس هفت تپه	۳۰	۱۰۰۰۰۰ تن	۴۰۰۰ یورو	۲۰۰۰۰	عدم اتمام سازه
۳	آلومینیوم کاوه خوزستان	۱۳	۶۰۰۰۰ تن	۹۲۷۲۰۰ یورو		دریافت تسهیلات از بانک صنعت و معدن
۴	روغن کشی و تصفیه روغن خلیج فارس	فاز یک، ۹۶	۲۴۰۰۰۰ تن	۶۰ میلیون دلار		داشتن بدهی و عدم دریافت تسهیلات از بانک صنعت و معدن
۵	بیواتانول کشت و صنعت نیشکر امیرکبیر	۶۰	۳۰۰۰۰ تن	۱۰۰۰۰ هزار یورو	۶۱۶۲۰	عدم دریافت تسهیلات بدلیل شبه دولتی بودن
۶	کشت و صنعت گلوکزآن کرخه	۴۸	۳۰۰۰۰ تن		۲۰۲۶۰۰	در حال ساخت سازه و دریافت تسهیلات
۷	البرز نئوپان	۲۷	۱۰۶۰۰۰ تن	۵۶۵۵۸ هزار یورو	۱۴۰۰۰۰	انجام مراحل واردات ماشین آلات
۸	فرآور لیزین پارس	۲۴.۵	۷۰۰۰ تن	۵۳ میلیون یورو	۲۰۰۰۰۰	عدم موافقت بانک صنعت و معدن با دریافت تسهیلات
۹	پتروشیمی مسجدسلیمان	۱۱	۴۰۰۰۰۰ تن	۶۰۰ میلیون یورو	۳۲۴۰۰۰۰	عدم پرداخت تسهیلات فاینانس
۱۰	پتروکک ایرانیان	۱۰	۷۵۰۰۰۰ تن	۲۴ میلیون یورو		ابطال مصوبه دریافت تسهیلات از بانک صنعت و معدن
۱۱	صنایع دریایی ساحل اروند	۲۰	۶۰۰ فروند		۵۰۳۲۱	تایید اصالت پروفرما توسط شرکت بازرسی فنی (مشکل بانک صنعت و معدن)
۱۲	آریا استیل الوند	۲۲.۴	۳۱۳۰۰۰ تن	۱۳۷۵۰ هزار یورو		ادامه واردات ماشین آلات و دریافت تسهیلات
۱۳	فروآلیاژ شادگان	۱۵	۶۰۰۰۰ تن	۲۴۵۰۰ هزار دلار		عدم تخصیص منابع مکفی توسط بانک صنعت و معدن
۱۴	طرح توسعه آرد خوزستان	۹۲.۳۳	۳۰۰۰۰ تن		۲۸۰۰۰	در حال اتمام
۱۵	پرشین کیمیا کلر	۶۳	۱۸۰۰۰ تن	۲۱ میلیون دلار		ایجاد نیروگاه مقیاس کوچک در کنار طرح اصلی
۱۶	فولاد شادگان	فاز یک، ۷۵	۸۰۰۰۰۰ تن	۱۲۸۶۰ هزار دلار	۱۲۴۳۴۴۱	ادامه دریافت تسهیلات توسط بانک صنعت و معدن

ردیف	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل		اهم چالش ها
				ارز خارجی	میلیون ریال	
۱۷	مجتمع احیاء و فولاد دنا	۱۸	۱۵۰۰۰۰ تن	۴۲۰۲۵۴ هزار یورو	۱۲۷۱۳۱۸	کنسرسیوم بانکی
۱۸	طرح توسعه سیمان کارون	۵۲	۹۰۰۰۰۰ تن		۳۰۰۰۰۰	عدم پرداخت تسهیلات تکمیلی توسط بانک صادرات
۱۹	پالایش بیدبلند سپهر	۴۰	۱۵۶۸۰۰۰ مترمکعب	۱۷۰۷ میلیون دلار		کنسرسیوم بانکی
۲۰	نوید دانه ایرانیان	۷۵	۲۰۰۰۰ تن		۹۰۹۳	در حال اجرا
۲۱	تصفیه شکر نوین خلیج فارس	۵۰	۱۰۰۰۰۰۰ تن	۷۰ میلیون دلار		دارای بدهی معوق سهامداران
۲۲	پتروشیمی اندیمشک	۱۲	۳۰۰۰۰۰ تن	۲۴۲۰۰۰ هزار دلار		عدم انعقاد قرارداد بانک جهت دریافت تسهیلات بانکی
۲۳	فولاد کاوه اروند	۴۶	۶۰۰۰۰۰ تن		۶۰۰۰۰۰	مشکلات بانکی
۲۴	سینیتیک چرم ایرانیان	۳۶	۴۰۰۰۰۰۰ مترمربع	۸۵۰۰ هزار یورو		انجام مراحل اداری جهت دریافت وام از بانک تجارت
۲۵	سیمان عمران آریا	۶۰	۱۰۰۰۰۰۰ تن		۳۰۰۰۰۰	عدم پرداخت تسهیلات تکمیلی توسط بانک ملی
۲۶	مجتمع فولاد روهینا	۲۶	۱۰۰۰۰۰۰ تن		۱۱۴۰۷۹۳	خارج بودن عنوان ماشین آلات از قرارداد بانکی بانک اقتصاد نوین
۲۷	کلهر دانه	۹۴	۴۸۰۰۰۰		۲۶۰۰۰۰	عدم دریافت تسهیلات توسط بانک کشاورزی
۲۸	پخت کک سبز	۹۸	۸۰۰۰۰ تن		۱۰۰۰۰۰	ورود مواد اولیه و تولید آزمایشی
۲۹	پاک ملامینه	۱۵	۳۶۰۰ تن	۵۰ میلیون یورو	۱۴۱۰۵۰	ادامه نصب ماشین آلات و دریافت باقی تسهیلات
۳۰	فولاد آتیه خلیج فارس	۳۵	۵۰۰۰۰۰ تن		۳۵۰۰۰۰	مذاکره با بانک سپه جهت دریافت تسهیلات
۳۱	خمیرمایه خوزستان	۶۶	۳۴۰۰ تن	۱۴۶۰ هزار دلار	۱۷۰۰۰۰	دریافت تسهیلات از بانک ملی
۳۲	پیمان کارون جنوب	۷۵	۴۵۰۰۰۰ تن		۱۲۰۰۰۰	نیاز به راه اندازی آزمایشی دارد
۳۳	آجر و سفال سیکای شوستر	۱۹	۲۵۵۰۰۰۰۰ عدد	۱۵۴۰۰ هزار دلار		تسهیلات و معدن
۳۴	پتروکیمیای ابن سینا	۶۰	۲۶۲۲۰۵ تن	۲۴۳۵۰۰ هزار دلار	۳۲۵۰۰	نیاز به تسهیلات دارد

ردیف	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل		اهم چالش ها
				ارز خارجی	میلیون ریال	
۳۵	پتروشیمی سلمان فارسی	۹	۹۸۰۰۰۰ مترمکعب		۸۹۹۶۹۰	نیاز به تسهیلات دارد
۳۶	کاغذ سبز	۱۰	۲۰۰۰۰۰ تن	۸۰۰ میلیون یورو	۲۳۲۴۲۹	پیگیری از طریق صندوق توسعه ملی
۳۷	پژوهش فن آفرین	۱۰	۴۰۰۰۰ تن	۷۰ میلیون یورو		پیگیری از طریق صندوق توسعه ملی
۳۸	پتروشیمی ارگ	۲۳	۱۱۵۵۰۰ تن	۱۷۰ میلیون یورو		پیگیری از طریق صندوق توسعه ملی
۳۹	تصفیه روغن فریست	۲۰	۲۴۰۰۰۰ تن		۸۵۰۰۰۰	پیگیری از طریق صندوق توسعه ملی

۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) و الزامات

۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

بر اساس روند شکل گرفته در سال های برنامه پنجم ، صدور ۵۲۵ جواز تاسیس با ۵۳۵۰۰ میلیارد ریال سرمایه و ایجاد اشتغال ۱۰ هزار نفر در این صنایع هدف گذاری شده است سرانه سرمایه گذاری در این طرح ها ۱۰۲ میلیارد ریال و سرانه اشتغال ایجاد شده به ازاء هر طرح ۱۹ نفر می باشد. از مقایسه این دو عدد سرانه سرمایه به ازاء هر شغل ۵.۴ میلیارد ریال برآورد می گردد.

۲-۲-۲- محدودیتها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف ، تمرکز امور در سطوح ملی

نهادهای متعددی منجمله سازمان محیط زیست ، وزارت نیرو، وزارت نفت ، وزارت صنعت ، معدن تجارت ، وزارت تعاون ، کار و رفاه و... در بخش صنعت موثر هستند و قوانین و آیین نامه های متعددی برای تنظیم روابط بین ذینفعان و ذینفوذان این بخش تدوین و اجرائی شده است. بر اساس بررسیهای انجام شده برخی خلاء ها و تعارضات قانونی ، تنگناهایی را در بخش صنعت استان و بالطبع کشور ایجاد نموده است که ۶ مورد از آنها شناسایی شده و برای چابکی دولت در این بخش لازم است قوانین و ضوابط مربوطه مورد بازنگری قرار گیرند. همچنین به دلیل وسعت منطقه آزاد اروند و قرار گرفتن دو شهرستان بزرگ آبادان و خرمشهر در محدوده این منطقه تداخلاتی را بین متولی بخش صنعت در استان (سازمان صنعت ، معدن تجارت و شرکت شهرکهای صنعتی) و سازمان منطقه آزاد اروند گردیده است که این موضوع حائز اهمیت است و لازم است در این خصوص چاره اندیشی شود.

جدول (۱-۵) محدودیتهای نرم افزاری

چالشها و محدودیت ها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون / خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیت های قانونی / ضوابط اجرائی	بر اساس دستورالعمل های بانکی حداکثر مدت باز پرداخت تسهیلات اعطایی به بخش صنعت برای سرمایه ثابت ۵ سال و برای سرمایه در گردش ۱ سال است		با توجه به اینکه تعداد بسیار زیادی از واحدهای صنعتی مستفید از تسهیلات بانکی، علی رغم توجیهات فنی و مالی ارائه شده، عملاً موفق به بازپرداخت به موقع تسهیلات نمی شوند، و به سرفصل بدهکاران معوق تبدیل می گردند، اصلاح این دستورالعمل ها و افزایش سقف مدت بازپرداخت تسهیلات سرمایه ثابت به ۱۲ سال و سرمایه در گردش به ۳ سال پیشنهاد می گردد.	
تداخل وظایف دستگاه های اجرائی	دستگاه اجرائی مسئول	تداخل وظایف با سایر دستگاه های اجرائی	متن اصلاحی وظایف دستگاه اجرائی مسئول	متن اصلاحی وظایف سایر دستگاه های اجرائی
	سازمان صنعت معدن و تجارت / منطقه آزاد اروند	صدور مجوزهای صنعتی توسط دو دستگاه اجرایی، منطقه آزاد و سازمان صنعت معدن تجارت و مشکلات ناشی از نظارت هر دو دستگاه بر واحدهای صنعتی و تداخل وظایف		

۳-۲- عملیات و اقدامات اجرائی تحقق اولویت ها

توسعه بخش صنعت استان از طریق فعال سازی بنگاه های فعال و راکد و همچنین به اتمام رسانیدن طرح های صنعتی نیمه تمام انجام خواهد شد. به منظور استفاده حداکثری از منابع محدود طرح های نیمه تمام تامین تسهیلات برای طرح های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد در اولویت قرار گرفته است. مجموعاً ۱۱۷۰ میلیارد ریال برای سرمایه در گردش واحدهای نیمه فعال و راکد و ۳۴۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات برای تکمیل واحدهای صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد نیاز می باشد.

جدول (۱-۶) منابع مالی مورد نیاز

محل تامین			اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)	بازسازی / نوسازی /ساماندهی	تکمیلی	احداثی	عنوان طرح
فاینانس	صندوق توسعه ملی	بودجه عمومی					
	*		۱۱۷۰۰	سرمایه در گردش	*		واحدهای صنعتی فعال و نیمه فعال
*	*		۳۴۰۰۰			*	طرح های صنعتی بالای ۶۰ درصد پیشرفت
			۴۵۷۰۰				جمع

فصل دوم:

پرورش ماهی در قفس

بخش اول:

**کلیات برنامه اقدام و عمل در محور پرورش ماهی
در قفس**

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثرگذاری بر مجموعه سیاستهای اقتصاد مقاومتی

آبزی پروری در دهه اخیر بدلیل محدودیت شدید منابع آب شیرین، بسوی ماهیانی که مناسب برای پرورش در آبهای لب شور و شور می باشند، متمایل گشته است، به طوری که در سال ۲۰۱۲ میلادی حدود نیمی از تولیدات آبزی پروری جهان به محیط های آبی لب شور و شور اختصاص داشته است (FAO, ۲۰۱۲) و از طرفی پرورش ماهی در قفس در دنیا به عنوان یک روش جدید آبزی پروری است که اخیراً توسعه یافته است (Pillay and kutly ۲۰۰۵) توسعه آبزی پروری دریایی (پرورش ماهی در قفس) در کشور ایران که از کشورهای نیمه خشک محسوب می گردد از اهمیت بالایی برخوردار است. از طرفی منطقه خلیج فارس و دریای عمان یک منطقه مستعد می باشد که تاکنون آبزی پروری به صورت تجاری در آن صورت نگرفته است.

در سالهای اخیر بشر روند رو به نابودی محیط زیست دریایی را حس نموده و در بسیاری از کشورها به بهره برداری پایدار از محیط زیست دریا توجه می نمایند و روش ها و تکنیک های نوین علمی را به کار بسته است. سازمان شیلات ایران و سازمان حفاظت محیط زیست به لحاظ ماموریت های خود در حفاظت از منابع زیستی و طبیعی با اهرم های قانون و جلوگیری از تخریب منابع دریایی، نسبت به صدور مجوزهای لازم برای اجرای طرح های دریایی اقدام می نمایند. از روشهای موثری که در بهره برداری پایدار از منابع طبیعی موثر بوده و در راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی می باشد استفاده از تکنیک های مصنوعی جهت افزایش امکان تکثیر و پرورش آبزیان در قفس های شناور در دریا و دیگر منابع آبی می باشد که با این روش می توان با بهره برداری و افزایش تولید ماهیان ارزشمند خلیج فارس و دریای عمان بویژه گونه های نظیر هامور، سرخه، گیش، سنگسر، شانک و غیره را به تولید انبوه و اقتصادی رساند. باتوجه به محوریت منابع آبهای داخلی و استحصال از دریا، پرورش ماهی در قفس میتواند گامی مؤثر در ایجاد اشتغال جدید، صادرات و ارز آوری در کشور باشد، لذا این اقدام در راستای تحقق بند ۶ سیاست های کلان اقتصاد مقاومتی که هدف آن توسعه تجارت خارجی و ارز آوری می باشد. همچنین پایین بودن مصرف سرانه آبزیان در کشور در مقایسه با متوسط جهانی نیز از طریق تولید انبوه و با قیمت پایین تر ارتقاء می یابد که در جهت تحقق بند ۷ سیاست های کلان اقتصاد مقاومتی مبنی بر تامین امنیت غذایی کشور می باشد.

علیرغم قابلیت های منحصر بفرد خوزستان در پرورش ماهی در قفس، بدلیل برخی محدودیت ها و خلاء های قانونی تا کنون اقدام موثری در این خصوص انجام نشده است. تدوین و اجرای برنامه اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی فرصتی برای به فعل رساندن این قابلیت محوری استان خوزستان است که لازم است د راین راستا زیر ساخت های لازم و تنگناها مرتفع گردند.

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد و بخش مرتبط کشور و استان

طی یک دهه اخیر سهم بخش ماهیگیری استان از کشور باروندی فزاینده از حدود ۱۲ درصد به ۱۳.۵ درصد افزایش یافته است. در این بخش استان خوزستان پس از استان های سیستان و بلوچستان و هرمزگان در رتبه سوم قرار دارد. روند صعودی سهم استان از بخش حاکی از تقویت این جایگاه استان است. سازمان شیلات ایران در راستای اقتصاد مقاومتی برنامه ای مدون جهت بهره برداری از ظرفیت های تولید در کشور بخصوص استانهای ساحلی تدوین نموده است و برای سال ۱۳۹۵ در حدود ۲۰۰۰۰ تن در کل کشور و از این مقدار ۲۰۰۰ تن آن به استان خوزستان اختصاص یافته است که در صورت تحقق آن سالانه بیش از ۵۰ میلیون دلار ارز وارد کشور خواهد شد.

۱-۳- احصاء قوانین، آئین نامه ها و دستورالعملهای مرتبط

- قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران و سیاست های اجرایی مصوب ۱۳۷۸

۱-۴ - شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

سازمان آب و برق خوزستان :

- صدور مجوز برداشت آب و توسعه فعالیتهای آبی پروری ؛

سازمان حفاظت و محیط زیست کشور :

- صدور مجوز فعالیت پرورش ماهی در قفس در دریا و دریاچه سدهای استان ؛

سازمان شیلات ایران :

- برنامه زمان بندی ، تعیین اهداف کمی و کیفی پرورش ماهی در قفس ؛

- پیگیری تأمین الزامات پرورش ماهی در قفس از قبیل : اعتبارات عمرانی و تسهیلات بانکی ؛

۱-۵ - احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

- در ردیف ۵۵۰۰۰۰ به شماره طبقه بندی ۷۱ مبلغ ۱۴۰ میلیارد ریال به پرورش ماهی در قفس در

کل کشور اختصاص یافته است که تاکنون توزیع استانی آن مشخص نگردیده است .

بخش دوم:

تدوین برنامه عملیاتی در محور

پرورش ماهی در قفس

۱-۲- تبیین وضع موجود

۱-۱-۲- روند متغیرها و شاخصهای کلیدی

پرورش ماهی در قفس با توجه به وضعیت و شرایط مناسب دریاچه های پشت سدها، برای نخستین بار در استان خوزستان مطرح گردید ولی به دلیل برخی ابهامات در خصوص اثرات زیست محیطی تجمعی پرورش ماهی در قفس بر آب پشت سدها اقدام عملی در این خصوص انجام نگردید. طی سال های برنامه چهارم تولید ماهی از طریق پرورش ماهی در قفس انجام نشد و طی سال های برنامه پنجم توسعه به طور متوسط سالانه ۱۲۳ تن ماهی با استفاده از این روش تولید شد. در سال ۹۴ پروژه های پرورش ماهی در قفس در دریای خزر شروع گردید که اطلاعات تولید آن در حال جمع بندی است. هدف گذاری کشور برای سال ۹۵، ۲۰۰۰ تن می باشد که با توجه به قابلیت های استان خوزستان، ۱۰ درصد آن (۲۰۰ تن) به استان خوزستان اختصاص یافته است (جدول شماره ۱)

جدول (۱-۲) تعیین وضع موجود

شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری سال ۹۵
		استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
پرورش ماهی در قفس	تن	.	در حال جمع بندی	.	۱۲۳	۸	.	۲۰۰۰

۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا

پروژه های مهم مرتبط با پرورش ماهی در قفس، تکثیر بچه ماهی و تکثیر ماهی است که دو واحد تکثیر بچه ماهی در شهرستان های اهواز و سوسنگرد با ظرفیت ۳۰ میلیون قطعه در سال فعال هستند که با حداکثر ظرفیت فعالیت می کنند. مرکز تکثیر ماهیان دریائی بندر امام با ظرفیت ۱۰۰ میلیون قطعه در سال ظرفیت قابل توجه ای است که فقط از ۲ درصد این ظرفیت بهره برداری می شود. هر سه این مراکز به دلیل قدمت زیاد نیاز به بازسازی و تجهیز هستند که بر اساس برآوردهای انجام شده به ۱۲۵ میلیارد ریال اعتبار نیاز دارند.

جدول (۲-۲) طرحهای در حال بهره‌برداری

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
مرکز تکثیر شهید ملکی	اهواز	میلیون قطعه	۲۵	۳۰
مرکز تکثیر بچه ماهی سوسنگرد	دشت آزادگان	میلیون قطعه	۵	۱۲
مرکز تکثیر ماهیان دریایی بندر امام خمینی(ره)	ماهشهر	میلیون قطعه	۱۰۰	۲

۳-۱-۲- طرحهای اثرگذار اصلی در دست اجرا

در استان خوزستان پرورش ماهی در قفس علاوه بر سواحل در دریاچه پشت سدها (با ملاحظات) امکان پذیر است. دو پروژه پرورش ماهی در قفس در سواحل شهرستان های هندیجان و ماهشهر با ظرفیت یک هزار تن و پیشرفت فیزیکی ۵ درصد در حال اجرا می باشد که برای اتمام نیازمند ۲۳۰ میلیارد ریال منابع می باشند. ۵ پروژه پرورش ماهی در قفس پشت سدهای مارون، کرخه، کارون، شهید عباسپور و دز با ظرفیت یک هزار تن و پیشرفت فیزیکی ۲ الی ۵ درصد آغاز گردیده است که سازمان آب برق خوزستان فقط با اجرای پروژه پشت سد مارون با ظرفیت ۲۰۰ تن به عنوان پایلوت موافقت نموده است. گونه های متنوعی در دریاچه های جنوبی استان قابل پرورش هستند، حفظ تنوع به همراه انتخاب گونه هایی که بیشترین بازدهی اقتصادی را داشته موضوعی مهم در ادامه حیات و ماندگاری این طرح است که در این راستا طرح دستیابی به بیوتکنیک ماهیان دریایی با پیشرفت ۱۵ درصد تعریف شده است که برای تکمیل نیازمند ۵۰۰۰ میلیون ریال اعتبار می باشد.

جدول (۲-۳) طرحهای مهم در دست احداث

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی (تن)	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها
پرورش ماهی در قفس در دریا (هندیجان)	۵	۵۰۰ تن	۱۱۵۰۰۰	۱- عدم تکمیل سایتهای پشتیبان و مراکز تکثیر بچه ماهی ۲- ناکافی بودن پوشش بیمه ای سازه و محصول ۳- تکمیل نبودن مطالعات تخصصی
پرورش ماهی در قفس در دریا (ماهشهر)	۵	۵۰۰ تن	۱۱۵۰۰۰	۱- عدم تکمیل سایتهای پشتیبان و مراکز تکثیر بچه ماهی ۲- ناکافی بودن پوشش بیمه ای سازه و محصول ۳- تکمیل نبودن مطالعات تخصصی
پرورش ماهی در قفس در دریاچه سد مارون	۵	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	سازمان آب و برق فقط برای ۲۰۰ تن پایلوت موافقت نموده است .
مطالعه و اجرای پرورش ماهی در قفس در دریاچه سد کارون ۳	۳	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	عدم موافقت سازمان آب و برق به دلایل تأمین آب شرب استان
مطالعه و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد شهید عباسپور و سد جریانی مسجدسلیمان	۲	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	عدم موافقت سازمان آب و برق به دلایل تأمین آب شرب استان
مطالعه و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد دز و گتوند	۲	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	عدم موافقت سازمان آب و برق به دلایل تأمین آب شرب استان
مطالعه و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد کرخه	۲	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	عدم موافقت سازمان آب و برق به دلایل تأمین آب شرب استان
مرکز تکثیر بچه ماهی شهید ملکی اهواز	۱۰۰	۲۵ میلیون قطعه	۳۵۰۰۰	این مرکز فرسوده می باشد و نیاز به تعمیر و تجهیز و بازسازی دارد.
مرکز تکثیر بچه ماهی دشت آزادگان	۱۰۰	۵ میلیون قطعه	۴۵۰۰۰	این مرکز فرسوده می باشد و نیاز به تعمیر و تجهیز و بازسازی دارد.
مرکز تکثیر بچه ماهی بندر امام خمینی	۷۰	۱۰۰ میلیون قطعه	۴۵۰۰۰	این مرکز فرسوده می باشد و نیاز به تعمیر و تجهیز و بازسازی دارد.
دستیابی به بیوتکنیک ماهیان دریایی	۱۵	---	۵۰۰۰	نیاز به تکمیل مطالعات گونه های اقتصادی می باشد .
مطالعه و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد دز و گتوند	۲	۲۰۰ تن	۵۹۰۰۰	عدم موافقت سازمان آب و برق به دلایل تأمین آب شرب استان
جمع کل			۶۵۵۰۰۰	

۲-۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) والزامات

۲-۲-۱- هدفگذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

همانطور که در قسمت قبل اشاره شد مجموعاً ظرفیت ۲۰۰۰ تن پرورش ماهی در قفس در دریا پشت سدها استان خوزستان پیش بینی شده است که سهم دریا و پشت سدها هریک ۱۰۰۰ تن می باشد. تحقق این ظرفیت طی سال های برنامه ششم توسعه هدف پرورش ماهی در قفس استان خوزستان می باشد. بر سال ۹۵ ، پرورش ۲۰۰ تن ماهی در دریاچه پشت سد مارون در حال پیگیری می باشد که پیمانکار و مقدمات اجرایی آن از جمله مجوزهای اجرا توسط سازمان آب و برق خوزستان صادر شده است.

۲-۲-۲- محدودیتها شامل خلاءها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، تمرکز امور در سطوح ملی

محدودیتها شامل خلاءها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، تمرکز امور در سطوح ملی آبی پروری و به ویژه پرورش ماهی در قفس با نهادها و دستگاه های اجرایی متعددی نظیر سازمان حفاظت محیط زیست ، شرکت های آب منطقه ای و سازمان آب و برق خوزستان ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و سازمان جهاد کشاورزی استان ها و سازمان شیلات ایران و استان ها در ارتباط است. قوانین و ضوابطی نحوه تعامل این سازمان ها را با هم تنظیم می نماید که عبارتند از قانون تثبیت آب بهای اراضی، قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران . از آنجا که از اجرای پروژه های پرورش ماهی حداکثر سه سال می گذرد و این پروژه ها غالباً به صورت پایلوت در حال اجرا می باشند لذا در خصوص برخی از موارد، قوانین فوق مسکوت است یا به عبارت دیگر خلاء قانونی وجود دارد و مواردی نیز وجود دارد که برای تسریع در فرآیند اجرا و بهره برداری از پروژه های پرورش ماهی در قفس باید اصلاح گردند. علاوه بر اصلاح و بازنگری در قوانین موجود برخی از ظرفیتهای قانونی موجود وجود دارد که با تفویض آنها به استان ها می توان بدنه دولت را توسعه فعالیتهای مرتبط با آبی پروری و بالاص پرورش ماهی در قفس چابک نمود. در این راستاسه مورد خلاء قانونی و یک مورد اصلاح در قوانین موجود شناسایی شده است، همچنین یک مورد تفویض اختیار به واحدهای استانی پیشنهاد گردیده است.

جدول شماره (۲-۴) محدودیتهای نرم افزاری

چالشها و محدودیتها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی/ضوابط اجرائی	ماده واحده قانون تثبیت آب بهای زراعی: میزان آب بهاء در مزارع آبی پروری به شرح زیر میباشد : گرمایی ۵ درصد در آبهای تنظیم شده و ۱ درصد در آبهای تنظیم نشده؛ سردابی ۱ درصد در آبهای تنظیم شده و تنظیم نشده	خلاء	کلیه مراکز بازسازی ذخایر آبیان متعلق به سازمان شیلات ایران و شیلات استان خوزستان که ماهیت آنها حفاظت از ذخایر آبیان میباشد از پرداخت آب بهاء معاف میباشند	
	افزودن یک ماده به قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران	خلاء	کلیه مراکز بازسازی ذخایر آبیان متعلق به سازمان شیلات ایران و شیلات استان خوزستان که ماهیت آنها حفاظت از ذخایر آبیان میباشد از پرداخت آب بهاء معاف میباشند	
	آلوده شدن زیستگاه و ذخایر آبیان متأثر از آلاینده های صنعتی و شهری	خلاء	سازمان شیلات ایران مکلف است نسبت به پیگیری قضایی صنایع آلوده کننده سواحل و زیستگاههای آبیان اقدام و عواید حاصل از جرایم مربوطه راجعت حفظ، بازسازی واحیاء ذخایر آبیان هزینه نماید و آئیننامه مذکور ظرف ششماه توسط سازمان شیلات ایران تهیه گردد.	
	عدم بهره مندی نهاده های تولید آبیان از یارانه های وزارت جهاد کشاورزی	خلاء	تبصره ۱: وزارت جهاد کشاورزی مکلف است نهاده های مصرفی آبی پروری رانیز همانند پرورش دام و طیور مشمول یارانه نماید و آبی پروران را از کلیه تسهیلات مربوط به سالهای خشکسالی و یابیمه فراگیر بهره مند نماید.	

ادامه جدول شماره (۲-۴) محدودیتهای نرم افزاری

چالشها و محدودیتهای	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرایی
تداخل وظائف دستگاههای اجرایی	شیلات	سازمان حفاظت محیط زیست مكلف است بستر لازم برای ورود گونه های پرتولید آبریان به کشور با همکاری شیلات را بعمل آورد		
	محیط زیست			
تمرکز گرائی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون / آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	مطالعه، احداث، بهسازی و بازسازی بنادر صیادی	سازمان شیلات ایران	نیاز به هماهنگی بین سازمان شیلات ایران و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور می باشد .	طرح مطالعه، احداث و بهسازی بنادر صیادی به انضمام اعتبارات آن به سازمان مدیریت و برنامه ریزی خوزستان و شیلات استانها (خوزستان) واگذار گردد.

۳-۲- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت‌ها

عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اهداف منظور شده برای پرورش ماهی در قفس در استان طی سال ۹۵ و سال‌های برنامه ششم توسعه در سه سطح قابل تفکیک است. بهینه‌سازی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در زیرساخت‌های مورد نیاز برای پرورش ماهی در قفس از طریق نوسازی و بهسازی سه طرح مرتبط با پرورش ماهی در قفس، تکمیل طرح‌های پرورش ماهی در قفس در دریا و تکمیل طرح‌های پرورش ماهی در قفس پشت سدها.

برای بهسازی و نوسازی سه طرح در حال بهره‌برداری استان مجموعاً ۱۲۵ میلیارد ریال و برای طرح‌های پرورش ماهی در قفس پشت سدها ۲۹۵ میلیارد ریال و برای ۳ طرح پرورش ماهی در قفس در دریا ۲۳۵ میلیارد ریال منابع مورد نیاز است. با توجه به ماهیت این طرح‌ها و زیرساخت‌های مورد نیاز فعال نمودن آنها از مجموع ۶۵۵ میلیارد ریال مورد نیاز تامین اعتبار ۲۹۵ میلیارد ریال از بودجه عمومی و ۳۶۰ میلیارد ریال از تسهیلات صندوق توسعه ملی پیشنهاد شده است.

جدول (۲-۵) منابع مالی مورد نیاز

عنوان طرح	احداثی	تکمیلی	بازسازی / نوسازی / ساماندهی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	محل تأمین		
					بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی	فاینانس
پرورش ماهی در قفس در دریا (هندیجان)	*			۱۱۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	۹۰۰۰۰	۰
پرورش ماهی در قفس در دریا (ماهشهر)	*			۱۱۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	۹۰۰۰۰	۰
پرورش ماهی در قفس در دریاچه سد مارون	*			۵۹۰۰۰	۲۳۰۰۰	۳۶۰۰۰	۰
مطالعات و اجرای پرورش ماهی در قفس در دریاچه سد کارون ۳	*			۵۹۰۰۰	۲۳۰۰۰	۳۶۰۰۰	۰
مطالعات و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد شهید عباسپور و سد جریانی مسجد سلیمان	*			۵۹۰۰۰	۲۳۰۰۰	۳۶۰۰۰	۰
مطالعات و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد دز و گتوند	*			۵۹۰۰۰	۲۳۰۰۰	۳۶۰۰۰	۰
مطالعات و اجرای پرورش ماهی در قفس در سد کرخه	*			۵۹۰۰۰	۲۳۰۰۰	۳۶۰۰۰	۰
مرکز تکثیر بچه ماهی شهید ملکی اهواز			*	۳۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	۰	۰
مرکز تکثیر بچه ماهی دشت آزادگان			*	۴۵۰۰۰	۴۵۰۰۰	۰	۰
مرکز تکثیر بچه ماهی بندر امام خمینی (ره)			*	۴۵۰۰۰	۴۵۰۰۰	۰	۰
دستیابی به بیوتکنیک ماهیان دریایی		*		۵۰۰۰	۵۰۰۰	۰	۰
جمع کل				۶۵۵۰۰۰	۲۹۵۰۰۰	۳۶۰۰۰۰	۰

فصل سوم:

محور توسعه کشت گلخانه‌ای

بخش اول:

کلیات برنامه اقدام و عمل در محور

توسعه کشت گلخانه‌ای

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی

کشور ایران دارای اقلیمی خشک و نیمه خشک بوده و آب برای تولید محصولات کشاورزی عامل تعیین کننده و مهمی محسوب می شود. کمبود آب در سطح باغات در طی فصل رشد گیاهان اثرات چشمگیری در میزان تولید محصول به ویژه محصولات سبزی و صیفی دارد که اصولاً نیاز آبی بالائی داشته و در فصل گرم تولید می شوند. سطح اشغال شده زمین در فضای باز حدود ۱۰ برابر گلخانه ها و میزان مصرف آب به ازای تولید محصول (عملکرد در واحد سطح) حدود ۱۲ برابر بیشتر از فضای گلخانه است. به عبارت دیگر در فضای باز به طور متوسط ۱۵۰۰۰ مترمکعب آب برای تولید ۳۳ تن محصول مصرف می شود در صورتیکه با همین میزان آب در گلخانه حدود ۴۰۰ تن محصول تولید می شود که ۱۲ برابر فضای باز است. بنابراین احداث گلخانه ها در مکان های مناسب ضمن ارتقاء بهره وری هزینه های تولید در واحد سطح کاهش یابد.

ایران با توجه به عرض جغرافیایی و شرایط اقلیمی بعنوان یکی از مناطق منحصر به فرد برای تولید محصولات گلخانه ای می باشد که تولید این محصولات علاوه بر تامین نیاز های داخلی، نقش عمده ای در صادرات محصولات غیر نفتی، ارز آوری و مثبت نمودن تراز تجاری بخش کشاورزی دارد. در سالهای اخیر و با توجه به تغییرات شدید اقلیمی (خشکسالی)، کاهش سطح و حجم آبهای زیرزمینی و نهایتاً محدودیت شدید در تامین منابع آبی جدید و کاهش شدید حجم آب منابع موجود علاوه بر استفاده از امکان تولید محصول در فضاهای کنترل شده که منجر به افزایش بهره وری آب مصرفی، افزایش عملکرد در واحد سطح و بالا رفتن کیفیت محصول تولیدی می گردد. ایجاد اشتغال پایدار، جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها، بهبود تراز تجاری با افزایش صادرات محصولات دارای کیفیت بالای باغبانی از دیگر فوائد کشت گلخانه ای می باشد.

همچنین بررسیهای صورت گرفته در کشور حاکی از آن است که در اکثر استانها بیشترین سطح گلخانه ها به تولید محصولات سبزی و صیفی اختصاص دارد و تنها در استانهای تهران، البرز، خوزستان، گیلان، مازندران و مرکزی گلخانه های گل و گیاهان زینتی درصد بیشتری را به خود اختصاص داده اند. همچنین سهم بسیار ناچیز (حدود کمتر از ۳ درصد) تولید میوه در گلخانه های کشور نشانگر ضعف تولید و مصرف برخی از میوه های خارج از فصل است که بایستی این میزان به اندازه کافی ارتقاء یابد. با عنایت به پتانسیل های موجود کشور و تکالیف پیش بینی شده برای بخش کشاورزی، امکان توسعه گلخانه ها تا چندین برابر وضع موجود کشور وجود داشته، ولی برای پایدار کردن تولیدات گلخانه ای بایستی به نکات فنی، امکان سنجی، مکانیابی، بستر سازی، فرهنگ سازی، تحقیقات و بازاریابی مناسب توجه ویژه مبذول نمود. در شکل زیر کارایی مصرف آب در فضای باز و گلخانه ای برای سه محصول ارائه شده است.

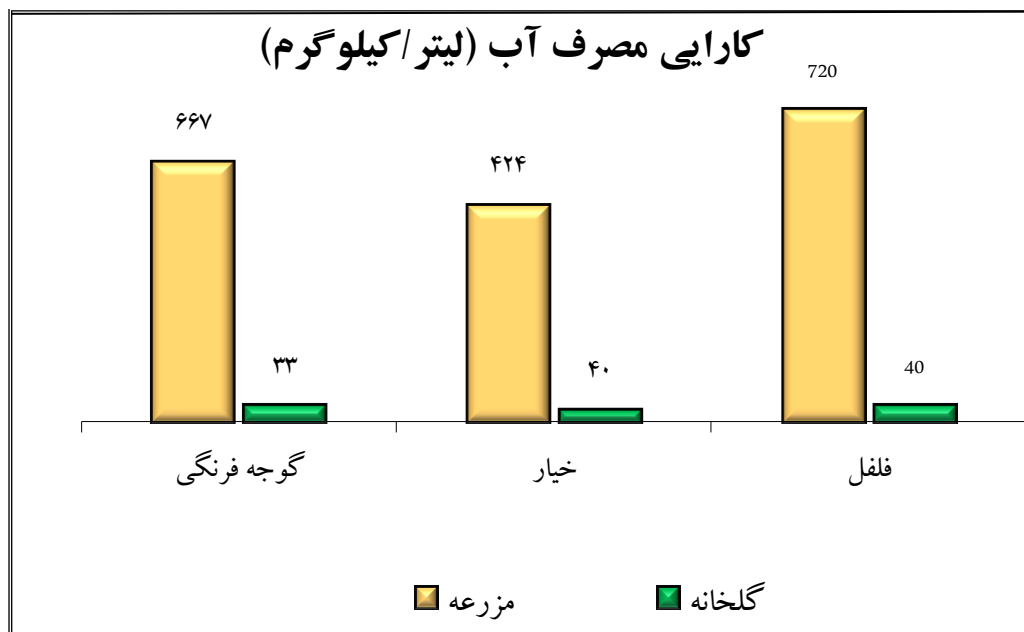
توسعه کشت گلخانه ای دو هدف اصلی را دنبال می کند،

(۱) مصرف بهینه از آب و ارتقاء بهره وری و صرفه جویی در آب

(۲) افزایش صادرات محصولات در جهت مثبت نمودن تراز تجاری

با توجه به افزایش قابل توجه بهره وری منابع آب، توسعه کشت گلخانه ای در راستای تحقق بند ۳ سیاست های کلان اقتصاد مقاومتی می باشد. این روش تولید در بخش کشاورزی ضمن افزایش بهره وری آب به

عنوان مهمترین عامل تولید بخش کشاورزی ، به دلیل شرایط تحت کنترل، کیفیت محصولات کشاورزی استان افزایش یافته و برای صادرات و ارز آوری رقابت پذیر می شوند.

۲-۱- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان

بخش کشاورزی استان خوزستان به طور متوسط در یک دهه اخیر ۶.۶ درصد از ارزش افزوده این بخش در کشور را تشکیل داده است. با توجه به سهم حدود ۱۰ درصدی از اراضی آبی کشور، سهم استان از ارزش افزوده بخش کشاورزی تناسب وجود ندارد. بهره وری پایین آب در کشور و بالطبع استان خوزستان به همراه الگوی کشت نامناسب از معضلات اصلی بخش کشاورزی است. با بررسی وضعیت تولید محصولات در شرایط کنترل شده (گلخانه) استان در سال ۱۳۹۳، مشخص می شود که از مجموع ۴۰۸ هکتار گلخانه های استان، حدود ۳۵۹ هکتار به گل و گیاهان زینتی (شامل گلهای شاخه بریده، گیاهان آپارتمانی، گلهای گلدانی، درختچه ها و درختان زینتی و ...)، حدود ۳۱ هکتار به محصولات سبزی و صیفی (شامل خیار، گوجه فرنگی، فلفل دلمه ای، بادمجان و ...) و مابقی به سایر محصولات گلخانه ای اختصاص دارد. سهم گلخانه های استان از گلخانه های کشور معادل ۴ درصد است. توسعه کشت های گلخانه ای در کشور ایران یکی از مهمترین سیاست های افزایش بهره وری اقتصادی کشاورزی و مدیریت راهبردی آب است؛ به طوری که می توان با مصرف مقدار کمی از نهاده های تولید و آب به چندین برابر افزایش کمی و کیفی تولیدات دست یافت.

لازم به ذکر است از میزان ۳۰۸۶ هکتار توسعه گلخانه ها در برنامه های ششم و هفتم، مقدار ۲۰۰۰ هکتار آن مربوط به انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه می باشد که با تحقق این هدف حداقل ۲۴ هزار هکتار از اراضی کشاورزی که زیرپوشش کشت سبزی و صیفی بوده اند، آزاد می گردد. همچنین بیش

از ۱۷۴ میلیون متر مکعب صرفه جویی آب در اثر انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه در سطح ۲۰۰۰ هکتار صرفه جویی می‌گردد.

۳-۱- احصاء قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط

قوانین ناظر بر بخش کشاورزی و کشت گلخانه ای قوانین زیر می باشد که در توسعه فعالیتهای کشاورزی و کشت گلخانه ای باید مورد توجه قرار گیرد.

- آیین نامه اجرایی ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی (مصوب ۱۳۷۹) که در سال ۱۳۸۶ به تصویب رسید.

- آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک ماده به قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۸۴- و ماده (۵۷) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴) که در سال ۱۳۸۷ به تصویب رسید.

-قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

۴-۱- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

۴-۱-۱ نهادهای ملی

(۱) وزارت جهاد کشاورزی

(۲) وزارتخانه های نیرو

(۳) بانک کشاورزی

۴-۱-۲ نهادهای استانی

(۱) سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان

(۲) شرکت سهامی سازمان آب و برق خوزستان

(۳) سرپرستی امور شعب بانک کشاورزی خوزستان

(۴) سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

۵-۱- احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

تبصره ۱۶- به دولت اجازه داده می شود برای تسریع در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به منظور تأمین اعتبار مورد نیاز پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، علاوه بر اعتباراتی که در بودجه دستگاههای اجرائی منظور شده است، نسبت به استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) اعتبارات هزینهای (به استثنای فصول اول و ششم) و پنج درصد (۵٪) اعتبارات طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای تأمین اعتبار اجرای برنامه ها، طرحها و پروژه های اقتصادی مورد استفاده قرار دهد.

بخش دوم:

تدوین برنامه عملیاتی در محور

توسعه کشت گلخانه‌ای

۲-۱- تبیین وضع موجود

۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی

طی سال های برنامه چهارم توسعه به طور متوسط سالانه ۱۲ هکتار به سطح زیر کشت گلخانه ای استان افزوده شده است که سهمی ۲ درصدی از توسعه کشت گلخانه ای کشور می باشد. در سه سال نخست برنامه پنجم توسعه سالانه ۱۷ هکتار به سطح زیر کشت گلخانه ای استان اضافه شده است که در مقایسه با افزایش سالانه ۷۰۵ هکتار ی این متغیر در سطح سهم استان به ۲۰۴ درصد ارتقاء یافته است. میزان تولیدات محصولات گلخانه ای استان طی سال های برنامه چهارم توسعه به طور متوسط، ۲۵۰۰ تن بوده است که ۱۰۴ درصد از میزان تولیدات گلخانه ای کشور است که پایین تر از سهم ۲ درصدی استان از توسعه گلخانه ای است. طی سه سال اول برنامه پنجم توسعه تولیدات محصولات گلخانه ای استان با رشد ۱۰۰ درصدی به ۵۲۰۰ تن افزایش یافته است. در سال ۹۴ تولیدات محصولات کشاورزی گلخانه ای استان با ۳۰ درصد افزایش به ۶۷۸۰ تن و سهم استان مقدار متناظر در کشور به ۲۰۴ درصد رسیده است.

جدول (۳-۱) تبیین وضع موجود

هدف گذاری سال ۹۵		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		سال ۹۴		واحد	شرح شاخص
گل و گیاه	محصولات گلخانه ای	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان		
۳۷۶	۱۲۲	۵۲۴۶	۲۹۱	۸۱۹۶	۳۵۱	۱۰۳۱۱	۴۰۸	هکتار	سطح کشت های گلخانه ای
۱۰	۲۰	-	-	۴۰۵	۱۵	۲۴۰	۵	هکتار	اصلاح و نوسازی و بازسازی واحدهای گلخانه ای
--	۲۲۵۰۰	۱۷۵۰۰۰	۲۵۰۰	۱۵۰۰۰۰۰	۵۲۰۰	۲۷۸۰۰۰۰	۶۷۸۰	تن	میزان تولید محصولات گلخانه ای
۱۸	--	۱۵۰۰	۵۲	۲۰۰۰	۸۵	۲۵۰۰	۹۱.۵	میلیون شاخه	میزان تولید گل و گیاهان گلخانه ای

۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا

در استان خوزستان ۳ مجتمع گلخانه ای (محصولات گلخانه ای و گل و گیاه) و ۹ گلخانه قارچ و گیاهان تزئینی و سبزی و صیفی فعال هستند. مجموع ظرفیت مجتمع های گلخانه ای ۳۶۶۸۸ تن و ۱۴.۵ میلیون شاخه گل می باشد که از ۶ درصد ظرفیت اسمی (۲۱۴۱ تن) بهره برداری می گردد. پرورش قارچ خوراکی در فضای گلخانه ای یکی از ظرفیتهای اصلی استان به ویژه در مناطق شمالی است و ۷ گلخانه با مجموع ظرفیت ۶۶۸۱ تن احداث شده اند که با تولید ۴۷۶۲ تن، ۷۱ درصد از این ظرفیت بهره برداری می گردد.

جدول (۲-۳) طرح های در حال بهره برداری

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت		ظرفیت اسمی		ظرفیت در حال بهره برداری	
		تن	میلیون شاخه	تن	میلیون شاخه	تن	میلیون شاخه
مجتمع گلخانه ای	باغملک	تن	-	۶۸۱۶	-	۱۱۴۵	۱.۵
مجتمع گلخانه ای	شوش	تن	شاخه	۴۱۰۶	۱۴.۶	۱۰۰	۰.۵
مجتمع گلخانه ای	شوشتر	تن	-	۲۵۷۶۶	-	۸۹۶	-
گلخانه های انفرادی سبزی و صیفی	استان	تن	-	۱۲۶۰۰	-	۴۶۳۹	-
گلخانه های انفرادی گل و گیاه	استان	-	شاخه	-	۳۰	-	۹۰
پرورش قارچ خوراکی دزفول	دزفول	تن	-	۵۴۲۷	-	۴۵۲۰	-
پرورش قارچ خوراکی شوشتر	شوشتر	تن	-	۱۲۵۴	-	۲۷۲	-
جمع		-	-	۶۶۸۱	-	۴۷۹۲	-

۲-۱-۳- طرحهای اثر گذار اصلی در دست احداث

۸ طرح مجتمع گلخانه ای با مجموع ظرفیت ۱۰۹ هزار تن محصولات کشاورزی و ۱۲۲ میلیون شاخه گل در حال احداث می باشد که در صورت اتمام ظرفیت کشت گلخانه ای استان را ۳۰۰ درصد افزایش خواهد داد. پیشرفت فیزیکی همه این طرح ها به طور متوسط ۹۵ درصد می باشد (بین ۹۰ الی ۹۸ درصد). اساسی ترین چالش تکمیل این طرح ها کمبود اعتبارات لازم برای تکمیل می باشد که با تامین ۹۸ میلیارد ریال این گلخانه ها به بهره برداری

کامل خواهند رسید. ۳ طرح دیگر شامل توسعه پرورش واحدهای قارچ خوراکی، واحدهای تولید نشاء و توسعه ۹۰ هکتاری گلخانه ها با پیشرفت فیزیکی ۱۰ درصدی و نیاز اعتباری ۱۴۹۰ میلیارد ریال می باشند. کشت گلخانه ای بدون انجام تحقیقات و ایجاد گلخانه های الگوئی به عملکرد مورد نظر نخواهد رسید که در این راستا ۴ طرح در حال انجام می باشد.

جدول (۳-۳) طرح های مهم در دست احداث

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی %	ظرفیت اسمی		اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها
		تن	میلیون شاخه		
مجتمع گلخانه ای اندیمشک	۹۸	۶۷۹۲	---	۵۸۵۱	عدم تامین اعتبار در مدت تعیین شده
مجتمع گلخانه ای ایزه	۹۸	۲۴۴۰	---	۷۳۳	"
مجتمع گلخانه ای باغملک	۹۶	۶۸۱۶	---	۱۵۳۱۹	"
مجتمع گلخانه ای دزفول	۹۶	۴۱۸۰۰	۶۷.۶	۳۱۲۲۲	"
مجتمع گلخانه ای رامهرمز	۹۸	۱۰۷۸۲	---	۶۹۹۶	"
مجتمع گلخانه ای شوش	۹۸	۴۱۰۶	۱۴.۶	۸۵۸۲	"
مجتمع گلخانه ای شوشتر	۹۰	۲۵۷۷۶	---	۱۴۷۳۰	"
مجتمع گلخانه ای ماهشهر	۹۸	۱۰۴۴۲	۴۰	۷۹۲۹	"
مجتمع گلخانه ای استان	۹۵.۳	۱۰۸۹۵۴	۱۲۲.۲	۹۷۹۵۲	"
توسعه گلخانه ها	۱۰	۹۰ هکتار	۱۳۵۰۰۰۰		توسعه گلخانه ها
توسعه واحد های پرورش قارچ خوراکی	۱۰	۵ واحد	۱۰۰۰۰۰		توسعه واحد های پرورش قارچ خوراکی
احداث واحد های تولید نشاء و کشت بافت	۱۰	۲ واحد	۴۰۰۰۰		احداث واحد های تولید نشاء و کشت بافت
راه اندازی گلخانه های تحقیقاتی	۹۰	۶/۰ هکتار	۵۰۰۰		
ارتقاء دانش فنی و خدمات مشاوره ای	۲۰	۱۵۰۰ نفر روز	۳۰۰۰		ارتقاء دانش فنی و تحقیقات و خدمات مشاوره ای
ایجاد بانک اطلاعاتی	۲۰	واحد	۱۰۰۰		ایجاد بانک اطلاعاتی

۲-۲- استخراج اهداف و الزامات

۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

با توجه به پتانسیل های استان در توسعه کشت گلخانه ای برای سال ۹۵ افزایش ۹۰ هکتاری (۷۰ هکتار آن زیر کشت محصولات کشاورزی و ۲۰ هکتار کشت گل های تزئینی) پیش بینی شده است. افزایش تولید محصولات

گلخانه ای استان به صورت جهشی از ۶۷۸۰ تن در سال ۹۴ با افزایش ۲۳۰ درصدی به ۲۲۵۰۰ تن در سال ۹۵ هدف گذاری شده است (جدول ۱).

۲-۲-۲- محدودیتهای شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، تمرکز امور در سطوح ملی

تامین بخش اصلی منابع مالی احداث و توسعه کشت های گلخانه ای از طریق تسهیلات بانکی می باشد. تجربه نشان داده است که برآورد ها و تسهیلات اعطاء شده توسط بانکها با حجم منابع واقعی مورد نیاز فاصله داشته و همین موضوع موجب شده است که طرح های کشت گلخانه ای نیمه تمام (حتی با پیشرفت فیزیکی بالا) غیر قابل بهره برداری باشد. در این راستا به دلیل تخصصی بودن، برآورد تسهیلات مورد نیاز طرح های گلخانه ای به سازمان جهاد کشاورزی استان محول گردد.

طرح های کشت گلخانه ای مشمول استفاده از منابع صندوق توسعه ملی می باشند. هم اکنون برش استانی تسهیلات توسط صندوق توسعه ملی انجام می شود که بعضا بدون توجه به ظرفیتهای و قابلیتهای استان ها در کشت گلخانه ای است، لذا تعیین سهم استان ها از تسهیلات توسط وزارت جهاد کشاورزی، با توجه به اشراف این وزارتخانه بر قابلیتهای استان ها، منابع را به صورت اثر بخشی هدایت می کند.

جدول (۳-۴) محدودیتهای نرم افزاری

چالشها و محدودیتهای	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی/ضوابط اجرایی				
تداخل وظائف دستگاه های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرایی
	سازمان جهاد کشاورزی	نحوه برآورد اعتبارات بانکی مورد نیاز توسعه گلخانه ها	نحوه عمل برآورد اعتبار بر عهده سازمان جهاد کشاورزی	بانک عامل مطابق تاییده سازمان جهاد کشاورزی اقدام نمایند
	(بانک عامل)			
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون /آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی

۳-۲- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت ها

طرح های مرتبط با توسعه کشت گلخانه ای به سه گروه بهسازی، نوسازی و احداث مجتمع های گلخانه ای، احداث گلخانه های انفرادی و واحدهای پرورش قارچ و راه اندازی گلخانه ای تحقیقاتی و پرورش نشاء تفکیک می گردد که برای تکمیل و احداث آنها به ترتیب برای گروه اول ۱۱۱۹ میلیارد ریال، ۸۵۰ میلیارد ریال و ۴۹ میلیارد ریال منابع مالی مورد نیاز است.

با توجه به ماهیت فعالیتهای مرتبط با کشت گلخانه ای و امکان تامین بخشی از آن از طریق تسهیلات صندوق توسعه ملی، ۵۵۵ میلیارد ریال از طریق بودجه عمومی و ۱۴۶۳ میلیارد ریال از تسهیلات صندوق توسعه ملی تامین خواهد شد.

جدول (۳-۵) منابع مالی مورد نیاز

عنوان طرح	احداثی	تکمیلی	بازسازی / نوسازی/ساماندهی	اعتبار مورد نیاز	محل تامین		
					بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی	فاینانس
تکمیل زیر ساخت های مجتمع های گلخانه ای	-	۶۴۲هکتار	-	۶۸۵۶۶	۶۸۵۶۶	-	-
توسعه گلخانه ها در مجتمع های گلخانه ای	۷۰ هکتار	-	-	۱۰۵۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۸۴۰۰۰۰	-
توسعه گلخانه های انفرادی	۲۰ هکتار	-	-	۳۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	-
اصلاح و نوسازی گلخانه ها	--	-	۳۰ هکتار	۴۵۰۰۰۰	۱۳۵۰۰۰	۳۱۵۰۰۰	-
توسعه واحدهای پرورش قارچ خوراکی	۵ واحد	-	-	۱۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	-
احداث واحدهای تولید نشاء و کشت بافت	۲ واحد	-	-	۴۰۰۰۰	۱۲۰۰۰	۲۸۰۰۰	-
راه اندازی گلخانه های تحقیقاتی	۰.۶ هکتار	-	-	۵۰۰۰	۵۰۰۰	-	-
ارتقاء دانش فنی و تحقیقاتی و خدمات مشاوره ای	۱۵۰۰ نفر روز	-	-	۳۰۰۰	۳۰۰۰	-	-
ایجاد بانک اطلاعاتی	۱ واحد	-	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	-
جمع					۲۰۱۷۵۶۶	۵۵۴۵۶۶	۱۴۶۳۰۰۰

فصل چهارم:

بهره برداری از سواحل جنوبی کشور

بخش اول:

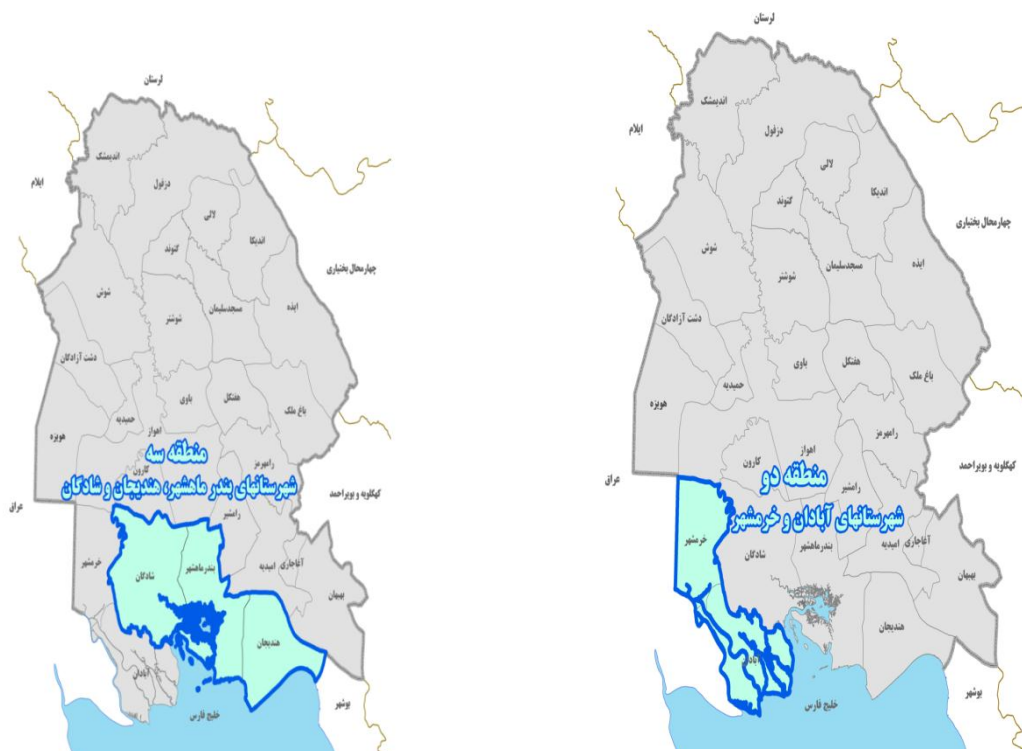
کلیات برنامه اقدام و عمل در محور
بهره برداری از سواحل جنوبی کشور

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثرگذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی

جمهوری اسلامی ایران با داشتن بیش از ۳۰۰۰ کیلومتر خط ساحلی و قرار گرفتن در کنار خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر یک کشور دریایی است. ایران با سابقه حضور تاریخی در عرصه دریا، توانمندی های فنی و سرمایه غنی انسانی می تواند اساس اقتدار اقتصادی، سیاسی و نظامی خود را بر پایه توسعه پایدار دریایی بنا کند. موقعیت ژئوپلتیک، منابع غنی انرژی، وجود تنوع زیستی بالا، دارا بودن تنوع زیستگاهی و سیمای سرزمینی خاص و منحصر بفرد، نقش آفرینی به عنوان کریدور شمال- جنوب در منطقه جنوب غرب آسیا، دسترسی به آب های آزاد و اشتغال زایی بالا تنها بخشی از پتانسیل هایی است که به واسطه دریا در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. رویکردهای جهانی نیز نشان دهنده توجه بسیاری از کشورها به دریا به عنوان یک ظرفیت عظیم توسعه و اقتدار است، به طوری که هم اکنون بیش از ۹۰ درصد از تجارت جهانی از طریق دریاها انجام می شود که این نسبت در خصوص سهم تجارت دریایی در کشور ما نیز مشابه همین وضعیت است.

استان خوزستان دارای ۶۲۱ کیلومتر ساحل و حدود ۳۱۱ کیلومتر مرز ساحلی که از اروندرود در بندر چوئبده آبادان تا منتهی الیه شهرستان هندیجان امتداد دارد؛ می باشد. بنابراین به استناد بند ۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری مبنی بر به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور، "بهره برداری از سواحل جنوبی کشور" به عنوان یکی از اولویت های برنامه اقتصاد مقاومتی مطرح شده است.

در همین راستا توسعه سواحل استان خوزستان به عنوان استان پایلوت در تدوین برنامه کوتاه مدت اقتصاد مقاومتی مطرح گردیده است. سواحل استان خوزستان شامل ۵ شهرستان آبادان، خرمشهر، ماهشهر، شادگان و هندیجان می باشد.

سهم مناطق ساحلی از جمعیت، جمعیت شاغل و مساحت استان به ترتیب برابر ۲۱، ۲۲ و ۲۰ درصد است که این مناطق سهمی برابر ۷۰۸ درصد در بخش کشاورزی، ۸۸ درصد در بخش ماهیگیری، ۳۰ درصدی در بخش صنعت، ۱۸۰۲ درصدی در بخش ساختمان و ۲۶ درصد در بخش حمل و نقل را به خود اختصاص داده اند. با توجه به سهم هریک از بخش ها در این مناطق ضرورت برنامه ریزی در این بخش ها محسوس می باشد.

جدول (۴-۱) ویژگیهای شهرستان های واقع در سواحل جنوبی استان خوزستان

سهم مناطق ساحلی	جمعیت استان	مساحت	جمعیت شاغل	بخش			
				کشاورزی	ماهیگیری	صنعت	ساختمان
	۲۱	۲۲	۲۰	۷۰۸	۸۸	۳۰	۱۸۰۲
				۲۶			

جدول (۴-۲) تخصیص شهرستانهای ساحلی استان

تخصص های شهرستان های منطقه ساحلی	آبادان	خرمشهر	ماهشهر	شادگان	هندیجان
صنعت - خدمات	صنعت - خدمات	صنعت - خدمات	صنعت - خدمات	خدمات - کشاورزی	خدمات - کشاورزی

به‌همین دلیل در راستای تدوین برنامه اقدام و عمل مقرر شد این برنامه در ۷ محور مهم ذیل تهیه می‌شود.

۱- حمل و نقل

- افزایش سهم استان از ترانزیت کالا
- حمل و نقل دریائی
- سایر موارد (بنادر خشک و...)

۲- بنادر و تاسیسات دریائی

- بنادر تجاری
- بنادر صیادی
- سایر موارد

۳- کشاورزی و ماهیگیری

- توسعه نخیلات
- توسعه آبی پروری
- سایر موارد

۴- صنعت

- صنایع دریا پایه
- صنایع تبدیلی کشاورزی (فرآوری مرتبط با آبزیان و خرما)
- صنایع پتروشیمی با اولویت صنایع پایین دستی
- سایر موارد

۵- گردشگری

- گردشگری تجاری
- گردشگری آبی
- سایر موارد

۶- مناطق آزاد و ویژه تجاری

- منطقه آزاد اروند
- مناطق ویژه پتروشیمی و بندر امام

۷- ارتقاء شاخص های زیست محیطی

- آلاینده‌گی دریا در اثر فعالیتهای صنعتی
- سایر موارد

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان

نوار ساحلی استان خوزستان بدون احتساب سواحل خورموسی و رودخانه های بهمنشیر و زهره، با طول بالغ بر ۳۰۰ کیلومتر از نهرخین در اروندرود شروع و تا امامزاده عبدالله در نزدیکی شهرستان دیلم امتداد می یابد. در این محدوده تعداد ۲۲ واحد پتروشیمی (در منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر در خورموسی و آبادان در اروندرود)؛ ۱۱ بندر و اسکله صیادی (بحرکان، سجافی، سمایی، بندرامام، خور دورق، ابوخضیر، چوئبده، نهرقصر، ثامن الائمه، خرمشهر)؛ ۷ بندر تجاری (امام خمینی، سجافی، ابوخضیر، اروندکنار، چوئبده، آبادان و بندر خرمشهر)؛ ۷ پایگاه و پادگان نظامی دریایی (امامیه، جزیره قمر، ناو تیپ قادر، نهر ابوفلوس (سپاه)، دریابانی ماهشهر، خسرو آباد (مرزبانان نیروی انتظامی) پادگان دریایی قفاس (ارتش)؛ ۴ بندر و اسکله های نفتی (بندر صادراتی مجیدیه، اسکله های شرکت پایانه ها و مخازن پتروشیمی، اسکله های فعال و غیر فعال متعدد پالایشگاه آبادان در اروندرود، اسکله های در شرف تعمیر گلف اجنسی)؛ ۳ میدان نفتی در دریا (هندیجان، بهرگانسر، ماهشهر) مشتمل بر یک مجموعه سکوی اصلی و ۷ سکوی اقماری و ۹ حلقه چاه نفت به همراه خطوط لوله ۱۶ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی بهرگانسر و ۹ حلقه چاه بر روی سکوهایی اقماری به همراه خطوط لوله ۱۰ و ۱۲ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی هندیجان؛ ۱ منطقه آزاد (اروند) و ۲ منطقه ویژه اقتصادی (منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر و منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی) در شهرستان های خرمشهر، آبادان و ماهشهر؛ ۳ مصب و بزرگترین خور خاورمیانه با شاخه های فرعی (مصب های اروندرود، بهمنشیر و زهره و خور موسی)؛ تالاب بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان با وسعت حدود ۵۳۰ هزار هکتار که وسعتی برابر ۴۰۰ هزار هکتار از آن ثبت شده در کنوانسیون رامسر می باشد؛ ۴ شهرستان ساحلی (خرمشهر، آبادان، ماهشهر و هندیجان) و یک شهرستان در حاشیه تالاب ساحلی (شادگان)؛ ۲۵۰۰ هکتار مزارع پرورش میگو و ۳۵۰۰ هکتار استخرهای استحصال نمک؛ استقرار یافته اند.

بخش حمل و نقل سهمی حدود ۴ درصد از ارزش افزوده کل استان را دارا می باشد این در حالیست که سهم حمل و نقل از کل ارزش افزوده کشور ۹ درصد بوده است.

استان خوزستان با اختصاص ۶۰.۵ درصد از کل تعداد شناورهای وارد شده و خارج شده بنادر استان در مرتبه نخست (در بین ۷ استان ذیربط کشور) و با تخلیه و بارگیری حدود ۴۰ میلیون تن کالا که ۱۶ درصد از کل کالای تخلیه و بارگیری شده در کل بنادر کشور بوده است در مرتبه دوم (پس از استان هرمزگان) قرار دارد.

۱۱ بندر صیادی شامل والفجر اروندکنار، ثامن الائمه آبادان، چوئبده آبادان، خلیج فارس خرمشهر، بندر امام، سجافی، بحرکان، بندر فجر، دورق، ابوخضیر و بندر امامزاده عبد... و ۷ بندر تجاری شامل بندر امام خمینی،

خرمشهر، آبادان، شادگان، اروند کنار، هندیجان در استان مستقر می باشند. که از این میان بنادر امام خمینی و خرمشهر دارای کارکرد فراملی و بین المللی می باشند. هم اکنون حدود ۳۰ درصد از تخلیه و بارگیری بار کشور از طریق بندر امام خمینی انجام می شود. سهم بندر امام خمینی از ترانزیت کالای بنادر جنوبی کشور حدود ۳۶ درصد است.

در بخش کشاورزی و شیلات ، در توسعه نخیلات با ۴۳۱۱۳ هکتار باغ خرما و ۱۸۵۳۰۰ تن محصول در استان سهمی بیش از ۵۰٪ صادرات کشور را دارا می باشد و مقام اول در صادرات خرما را از آن خود کرده است.

در آبی پروری، استان خوزستان با دارا بودن مجموعه عوامل بستر سازتولید آبیان از جمله آب ، زمین و دمای مناسب جزء مستعدترین مناطق بالقوه کشور می باشد و با عنایت به وجود پنج رودخانه دائمی و پرآب کارون ، کرخه ، دز ، زهره ، جراحی و منابع آبی عظیمی همچون هورالعظیم با وسعت بیش از ۱۲۰ هزار هکتار و هورشادگان با وسعت بیش از ۴۰۰ هزار هکتار و آب پشت سدهای در حال احداث و تکمیل شده و وجود چشمه سارهای آب سرد در مناطق کوهستانی و آب و هوای متنوع و گرمای طولانی و سرمای مناسب در فصل زمستان و وجود مناطق کوهستانی نسبتاً سرد از بهترین و بی نظیرترین مناطق بالقوه تولید آبیان می باشد . همچنین بدلیل همجواری با خلیج فارس و داشتن بیش از ۲۲۰ کیلومتر مرز آبی ، تنوع گونه ای ، وجود پنج شهرستان ساحلی ، ۵۵ آبادی صیادی و ده مرکز تخلیه صید و یازده صیدگاه و ۱۷۰۹ فروند شناور صیادی و اشتغال بیش از ۴۰ هزار نفر صیاد (بصورت دائمی و فصلی) و صید و تخلیه بیش از ۴۵۰۰۰ تن (در سال ۱۳۹۳) انواع گونه های مختلف آبیان نظیر میگو (سفید و صورتی) ، هامور ، صبور ، حلوا سفید ، شوریده ، میش ماهی ، قباد ، شیر و غیره از اهمیت بالایی برخوردار است .

مجموع عوامل فوق شرایطی را در استان بوجود آورده که به سهولت می توان تکثیر و پرورش انواع آبیان از قبیل ماهیان گرمابی، ماهیان سردآبی، میگوی آب شور، آبیان دریایی و نیز توسعه صنایع شیلاتی را با برنامه ریزی صحیح جهت دستیابی به تولید بخش عمده ای از پروتئین موردنیاز که میتواند نقش عمده ای در ایجاد اشتغال ، تولید پروتئین حیوانی ، ایجاد ارزش افزوده و استحصال درآمد ارزی را به همراه داشته باشد در کشور فراهم نمود. بنابراین لزوم توجه جدی به ایجاد و توسعه زیرساختهای صیادی و آبی پروری و کسب استاندارد های جهانی ، ساماندهی ، تجهیز ، لایروبی ، توسعه بنادر صیادی و مراکز تخلیه صید و ایجاد بازارچه های حراج ماهی و مراکز آموزش صیادی و آبی پروری برای دسترسی مناسب و بهداشتی به آبیان دریایی و پرورشی ضرورت دارد .

در بخش صنعت استان خوزستان شامل صنایع دریاپایه ، صنایع تبدیلی کشاورزی، صنایع پتروشیمی با اولویت صنایع پایین دستی و.. می باشد. استان خوزستان از دیرباز قطب تجارت کشور بوده و بندر خرمشهر فعالترین بندر کشور می باشد. در حال حاضر نیز استان خوزستان در زمینه فعالیت بندری و تجارت و بازرگانی صادرات و واردات قطب کشور محسوب میگردد .اما متأسفانه متناسب با توسعه بنادر و تجارت صنعت ساخت و تعمیر شناورها رشد نکرده است. در کنار صنایع شناور سازی ساخت تجهیزات و سکوهای دریائی و نفتی نیز به عنوان یک صنعت مهم

در نزدیکی واحدهای شناورسازی امکان توسعه و رشد را دارند و در حال حاضر نیز یک واحد بزرگ در خرمشهر فعال است.

در بخش گردشگری شهرستان های سواحل جنوبی استان دارای قابلیت برخورداری از جاذبه های گردشگری آبی و تجاری می باشد که عبارتند از :

- طول ۶۲۱ کیلومتری سواحل استان

- وجود بنادر مهم اقتصادی آبادان، خرمشهر، امام خمینی(ره)، ماهشهر، هندیجان با ظرفیت بین

المللی

- وجود جزایر قبر ناخدا، مهناز و قمر و دارا با نوار ساحلی به طول ۱۰۰ کیلومتر

- رودخانه های مرزی اروندرود و بهمن شیر با خط ساحلی به طول ۲۵۷ کیلومتر

- وجود خور موسی در سواحل استان به عنوان بزرگترین خور کشور با دارا بودن حدود ۱۰۰ خور کوچک و بزرگ فرعی و نیز جزایر متعدد که شاخص ترین آن ها عبارتند از : دارا ، بونه ، قبرناخدا و ندلگار که محل استراحت، تغذیه ، زادآوری ، تولیدمثل و زمستان گذارنی پرندگان بومی و مهاجر آبی و کنار آبی علی الخصوص پرستوهای دریایی ، انواع اردک ها و غازها ، سلیم خرچنگ خوار ، فلامینگو و از پستانداران دلفین بینی بطری و گوژپشت می باشد .

- تالاب بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان در سواحل استان با مناطق امن که زیستگاه گونه پرنده و گونه پستاندار علی الخصوص دلفین بینی بطری و گوژپشت و محلی جهت زمستان گذرانی و زادآوری پرندگان مهاجر و بومی می باشد

- سواحل جزر ومدی و گلی بسیار وسیع بکر و دست نخورده با توپوگرافی منحصر بفرد

- وجود مصب های حساس و غنی اروندرود، بهمنشیر و زهره

- استقرار حدود ۲۰ واحد پتروشیمی و پالایشگاهی در سواحل شهرهای آبادان و ماهشهر

- وجود بنادر فعال تجاری ، صیادی ، نفتی و نظامی و حدود ۸۰ اسکله کوچک و بزرگ در سواحل دریا،

رودخانه ها و خوریات استان

- استقرار صنایع عظیم کشتی سازی و ساخت سازه های دریایی در سواحل خوریات و رودخانه های قابل

کشتیرانی استان

توسعه گردشگری دریایی و آبی هم اکنون به عنوان یکی از مهمترین اولویت های توسعه ای استان خوزستان مطرح است.

در استان خوزستان یک منطقه آزاد و دو منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد. که منطقه آزاد در شمال غربی خلیج فارس و جنوب غربی استان خوزستان در شهرستان‌های آبادان و خرمشهر با وسعت بیش از ۳۷۴۰۰ هکتار در محل تلاقی اروندرود و کارون واقع و دارای مرز مشترک با کشورهای عراق و کویت است .

این منطقه بر اساس طرح جامع تهیه شده شامل ۳ بخش اصلی شهرکهای صنعتی خرمشهر و آبادان، شلمچه و جزیره مینو است از کل مساحت اراضی این منطقه ۸۶۰۰ هکتار به فعالیتهای صنعتی و ۴۸۰۰ هکتار به سایر بخش‌ها در زمینه بازرگانی گردشگری و اداری و ۳۸۰۰ هکتار به بخش‌های بندری، انبارداری و ترانزیت اختصاص یافته‌است. وجود آب شیرین فراوان و رودهای بهمنشیر، کارون و اروند و امکانات دیگر مانند حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی، دریایی و هوایی به داخل و خارج کشور و فرودگاه آبادان و فاصله کم با کشورهای همجوار از مزیت‌های منطقه آزاد اروند است.

منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی در محدوده ای به وسعت حدود ۲۶۰۰ هکتار در جنوب غربی ایران و در ساحل خلیج فارس، واقع در شهرستان ماهشهر، بخش بندرامام خمینی (ره) واقع شده است. این منطقه با توجه به موقعیت طبیعی و جغرافیایی و همچنین برخورداری از تسهیلات قانونی مناطق ویژه، به منظور توسعه صنعت و تأمین منافع اقتصادی، اجتماعی و ملی، جذب تکنولوژی-تجارت به ویژه صنایع پایین دستی های جدید و افزایش اشتغال ایجاد گردیده است. از نظر موقعیت جغرافیایی، منطقه از طریق بندر امام به آبهای آزاد بین المللی و از طریق راه آهن سراسری به ترکیه، اروپا و آسیای مرکزی دسترسی دارد.

به منظور ارتقاء شاخص های زیست محیطی، وبا توجه به نگرانی از توسعه و ایجاد صنایع جدید آلوده کننده محیط زیست وجود دارد زیرا از یک طرف انواع صنایع آلوده کننده محیط زیست در این منطقه مستقر هستند واز طرف دیگر این منطقه دارای ظرفیت توسعه آبرزی پروری رودخانه ای و دریایی زیاد دارای نخلستان های باارزش می باشد و بر این اساس در این منطقه ایجاد صنایع بالا دستی و پایین دستی نفت و گاز و شیمیایی و پتروشیمی جدید را توصیه نمی نماید.

از سوی دیگر با توجه به آنکه در حال حاضر شهرستان بندر ماهشهر به قطب صنایع شیمیایی و پتروشیمی تبدیل شده است و این شهرستان از نظر محیط زیست در وضعیت دشواری قرار گرفته است پیشنهاد میشود از احداث واحدهای جدید صنایع شیمیایی و پتروشیمی آلاینده محیط زیست در این شهرستان ممانعت به عمل آید. در مقابل پیشنهاد میشود با توجه به وجود زمین‌های فاقد قابلیت اصلاح برای تبدیل به اراضی کشاورزی در شرق و غرب شهر هندیجان، در عمق خشکی و دور از دریا و دور از رودخانه زهره، سایت مناسبی برای احداث صنایع آلاینده در نظر گرفته شود. در این صورت این سایت و صنایع مستقر در آن، با توجه به وضع موجود و برنامه گسترش شبکه‌های زیربنایی از امکانات آب، برق، گاز و شبکه جاده‌ای برخوردار خواهند بود، ضمن آنکه با احداث بزرگراه و شبکه ریلی خلیج فارس که از مسیر بندر آبادان و خرمشهر به بندر ماهشهر، هندیجان، به بوشهر متصل می‌شود و از همین دو

مکان تقریبی عبور می‌نماید، امکانات حمل و نقلی این دو سایت از بهبود قابل توجهی نیز برخوردار خواهد شد. از مزایای دیگر این سایت نزدیک بودن آن به ماهشهر، یعنی قطب صنایع شیمیایی و پتروشیمی منطقه، و استفاده از مزایای همجواری با این صنایع می‌باشد.

۱-۳- احصاء قوانین ، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط

حمل و نقل و بنادر دریایی

- قانون مقررات تردد وسائط نقلیه خارجی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۲
- آئین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی مصوب ۱۳۷۳/۸/۱۱
- ضوابط اجرایی تبصره ذیل ماده ۲۰ آئین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی مصوبه یکصد و چهل و چهارمین جلسه شورایعالی هماهنگی ترابری کشور (مورخ ۷۳/۱۱/۴)
- مصوبه یکصد و پنجاهمین جلسه شورایعالی ترابری کشور (مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۹)
- قانون حمل و نقل و عبور کامیون های خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲)
- آئین نامه اجرایی قانون حمل و نقل و عبور کامیون های خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۷/۵/۱۸)
- ۱ بند ۲۹ از تصویبنامه هیات وزیران در خصوص واگذاری ساماندهی خدمات عبور کالا از کشور به وزارت راه و ترابری در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۱
- آئین نامه نحوه اجرای مقررات کارنه تیر و وظایف شورای هماهنگی
- آئین نامه تاسیس و فعالیت شرکتهای حمل و نقل بین المللی موضوع بند ۱۳ ماده ۷ قانون تغییر نام وزارت راه و ترابری و ماده ۲ آئین نامه ترکیب شورایعالی هماهنگی ترابری کشور

کشاورزی و شیلات

- ابلاغیه سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی توسط مقام معظم رهبری مصوب ۱۳۹۲/۱۱/۲۹
- دستور شماره ۱۸۲۹۲۱ معاون رئیس محترم جمهور مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۱۰
- امنیت غذایی و تولید محصولات راهبردی ماده ۳-۴ توسعه صادرات محصولات کشاورزی و مواد فرآوری شده مصوب ۵۴۸۹۲ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۹
- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها با اصلاحات بعدی
- قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران

صنعت

- آیین نامه اجرایی قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی
- قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی مصوب مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۸۷/۰۲/۱۵

- ماده ۱۴۴ قانون برنامه پنجم از جمله قوانین حمایت از صنایع تبدیلی کشاورزی
- ماده ۱۸ بخش ۵ و ۲۱ محور ب، قانون برنامه چهارم توسعه از جمله قوانین حمایت از صنایع تبدیلی کشاورزی

گردشگری

- برنامه چشم انداز توسعه ۱۴۱۴
- سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی
- در برنامه های راهبردی سند برنامه ششم نیز ساماندهی سواحل جنوبی کشور به عنوان یک اقدام اساسی جهت دستیابی به راهبرد ذکر شده است

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

- قانون برنامه پنجساله توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ (ماده ۱۱۲، ماده ۱۶۶)
- قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی مصوب ۱۳۷۲/۶/۷
- قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۱۳۸۴/۹/۵
- آیین نامه اجرایی قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران به تایید مقام محترم رییس جمهور مورخ ۱۳۸۶/۳/۲
- قانون ایجاد مناطق آزاد تجاری-صنعتی آبادان و خرمشهر، جلفا و بندر انزلی مصوب ۸۲/۲/۲

محیط زیست

- اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست
- قانون مجازات اسلامی - تعزیرات (ماده ۶۸۸)
- تصویبنامه هیئت وزیران در خصوص ضوابط و معیارهای استقرار واحد های صنعتی و تولیدی
- آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های بزرگ تولیدی ، خدماتی و زیربنائی
- آیین نامه اجرایی ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - نظام مدیریت سبز
- آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند
- آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی آب (ماده ۴)
- آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی هوا

- مصوبه هیئت وزیران راجع به استاندارد های حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه های صنعتی
- استاندارد خروجی فاضلاب ها
- قانون حفاظت از دریا ها و رودخانه های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی
- کنوانسیون بازل
- کنوانسیون منطقه ای کویت برای همکاری درباره حمایت از محیط زیست دریایی در برابر آلودگی
- کنوانسیون جلوگیری از آلودگی دریایی از طریق تخلیه مواد زائد و دیگر مواد - کنوانسیون لندن
- کنوانسیون بین المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از کشتی ها (MARPOL)
- تصویب نامه هیئت وزیران شماره ۱۶۱۴۷۹/ت۴۸۱۵۸ هـ موضوع چهارزمانه کردن موتورقایق های صیادی

و تفریحی

- آیین نامه اجرائی ماده ۱۴ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی
- آیین نامه اجرائی بند الف ماده ۱۹۳ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران
- دستور العمل اجرائی موضوع بند الف ماده ۶۱ (خود اظهاری در پایش)
- محورهای ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص سیاستهای کلی محیط زیست در برنامه ششم

۱-۴- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

محور حمل و نقل و بنادر دریایی

- وزارت راه و شهرسازی-،وزارت کشور ، وزارت بهداشت، پلیس راه وزارت اطلاعات
- حمل و نقل و پایانه ها، راه آهن جنوب، اداره کل راه و شهرسازی، اداره کل شیلات، گمرک ، اداره گذرنامه ، هنگ مرزی ، درمان و آموزش پزشکی ،

محور کشاورزی و شیلات

- وزارت نیرو-وزارت جهادکشاورزی- وزارت راه و شهرسازی- وزارت کشور
- سازمان جهاد کشاورزی، سازمان آب و برق خوزستان، اداره کل شیلات، سازمان صنعت و معدن و تجارت، اداره کل حفاظت محیط زیست، ستاد توسعه شیلات

محور صنعت

- وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهادکشاورزی- وزارت نیرو
- منطقه ویژه پتروشیمی، شرکت شهرکهای صنعتی، سازمان جهاد کشاورزی، منطقه آزاد اروند، اداره کل بنادر و کشتیرانی

محور گردشگری

- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور، صندوق توسعه ملی کشور
- اداره کل بنادر و دریانوردی، اداره کل راه و شهرسازی استان، اداره کل شیلات استان، اداره کل محیط زیست استان، استانداری خوزستان، اداره کل منابع طبیعی استان

محور مناطق آزاد و ویژه تجاری

- مناطق ویژه اقتصادی پتروشیمی و بندر امام خمینی

محور ارتقاء شاخص های زیست محیطی

- وزارت نیرو ، وزارت نفت ، وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست کشور
- اداره کل حفاظت محیط زیست استان، شرکت آب و فاضلاب استان ، اداره کل امور شهری استانداری، اداره کل بنادر و دریا نوردی استان ، اداره کل بنادر و دریانوردی خرمشهر، منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر، منطقه آزاد اروند، شرکت فلات قاره

جدول (۳-۴) احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

شماره طبقه بندی	عنوان	هزینه ای (میلیون ریال)	تملك دارایی های سرمایه ای (میلیون ریال)	جمع (میلیون ریال)
	ردیف ۵۵۰۰۰۰ اعتبارات ردیف های موردی (موقت)			
۳	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور - زمینه سارزی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه یافته و حاشیه ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی - توازن منطقه ای (زیرساختها) و (کمک های فنی و اعتباری)	.	۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰
۱۹	کمک به ایجاد و توسعه زیرساختها از جاسک و گواتر (سواحل جنوب - مصوبات سفر مقام معظم رهبری) ۱	.	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
۴۲	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور - کمک به توسعه زیربناهای روستایی ، تکمیل مجتمع هایی آبرسانی و زیر ساختها نواحی صنعتی و کمک های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی	.	۲۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
۴۶	سازمان حفاظت محیط زیست-تقویت تشکل ها و سازمان های مردم نهاد زیست محیطی	۵۰۰۰	.	۵۰۰۰
۴۷	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - کمک و ارایه حمایت مالی جهت تامین سرمایه اولیه صندوق احیا و بهره برداری از بناها و اماکن تاریخی	۳۰۰۰۰	.	۳۰۰۰۰
۵۶	مطالعه توسعه سواحل جنوبی کشور از طریق شورورزی	.	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
۵۹	ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی	۱۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰
۶۰	توسعه و عمران شهر خرمشهر	.	۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰
۷۱	پرورش ماهی در قفس	.	۱۴۰۰۰۰	۱۴۰۰۰۰
۷۵	احیا و رفع آلودگی رودخانه کارون	.	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰
۸۵	خارج سازی مغروقه های ارون رود	.	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
۸۸	احداث پل راه آهن خرمشهر -بصره	۵۰۰۰۰۰	.	۵۰۰۰۰۰
۹۳	موضوع ماده ۴رفع موانع تولید	۲۰۰۰۰	.	۲۰۰۰۰

بخش دوم:

تدوین برنامه عملیاتی در محور

بهره برداری از سواحل جنوبی کشور

۲-۱- تبیین وضع موجود

به منظور تبیین وضعیت موجود اطلاعات جامعی از محدوده ساحلی در جدول ذیل درج شده است که در ادامه توضیحات تکمیلی در هر مورد از منظر ۷ محور مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول (۴-۴) اطلاعات جامع در محدوده ساحلی استان خوزستان

ردیف	موضوع	تعداد	توضیحات تکمیلی
۱	تعداد شهرستان	۵	آبادان، خرمشهر، شادگان، ماهشهر، هندیجان
۲	پالایشگاه	۱	شرکت پالایش نفت آبادان
۳	شهرک صنعتی	۵	آبادان، خرمشهر، بندر امام، ماهشهر، هندیجان
۴	منطقه ویژه	۲	منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر و منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی
۵	واحد های پتروشیمی	۲۲	بندر امام، رازی، فارابی، کارون، مارون، شیمی بافت، نوید زر شیمی، اروند، لاله، تند گوین، بوعلی سینا، امیرکبیر، خوزستان، فجر، فن آوران، رجال، تخت جمشید، شهید رسولی، آبادان، آریافسفریک، پترو گوهرپارس، غدیر
۶	منطقه آزاد	۱	منطقه آزاد اروند
۷	بنادر و اسکله های صیادی	۱۰	بحرکان، سجافی، سمایی، بندرامام، خور دورق، ابوخصیر، چوئیده، نهرقصر، ثامن الائمه، خرمشهر
۸	بنادر تجاری	۷	امام خمینی، سجافی، ابوخصیر، اروندکنار، چوئیده، آبادان و بندر خرمشهر
۹	پایگاه و پادگان نظامی دریایی	۷	امامیه، جزیره قمر، ناو تیپ قادر، نهر ابوفلوس (سپاه)، دریابانی ماهشهر، خسرو آباد (مرزبانی نیروی انتظامی) پادگان دریایی قفاس (ارتش)
۱۰	بندر و اسکله های نفتی	۴	بندر صادراتی مجیدیه، اسکله های شرکت پایانه ها و مخازن پتروشیمی، اسکله های فعال و غیر فعال متعدد پالایشگاه آبادان در اروندرود، اسکله های در شرف تعمیر گلف اجنسی
۱۱	میدان نفتی در دریا	۳	هندیجان، بهرگانسر، ماهشهر مشمتمل بر یک مجموعه سکوی اصلی و ۷ سکوی اقماری و ۹ حلقه چاه نفت به همراه خطوط لوله ۱۶ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی بهرگانسر و ۹ حلقه چاه بر روی سکوهایی اقماری به همراه خطوط لوله ۱۰ و ۱۲ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی هندیجان
۱۲	تعداد مصب رودخانه	۳	مصب رودخانه های اروندرود، بهمنشیر و زهره
۱۳	بزرگترین خور خاورمیانه	۱	خور موسی
۱۴	تالاب	۱	تالاب بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان با وسعت حدود ۵۳۰ هزار هکتار که وسعتی برابر ۴۰۰ هزار هکتار از آن ثبت شده در کنوانسیون رامسر می باشد
۱۵	مزارع پرورش میگو	-	۲۵۰۰ هکتار
۱۶	استخر استحصال نمک		۳۵۰۰ هکتار

محور حمل و نقل و بنادر دریایی:

تناژ بار ترانزیتی در استان طی سال ۱۳۹۴ رقمی حدود ۶۲۹۵ هزار تن بوده است که این رقم سهم ۳۸ درصدی از تناژ بار ترانزیتی در کشور را تشکیل می‌دهد. از این سهم ۳۱ درصد مربوط به حمل و نقل جاده ای و تنها ۷ درصد مربوط به حمل و نقل ریلی می‌باشد. با توجه به پروژه های احداث خطوط جدید، طول خطوط اصلی همواره در حال افزایش می‌باشد. بطوریکه ۳۲ درصد از خطوط راه آهن احداث شده طی سال ۹۴ مربوط به استان خوزستان بوده است.

در حوزه حمل و نقل دریایی نیز استان خوزستان با اختصاص ۶۰.۵ درصد از کل تعداد شناورهای وارد شده و خارج شده بنادر استان در مرتبه نخست (در بین ۷ استان ذیربط کشور) و با تخلیه و بارگیری حدود ۴۰ میلیون تن کالا که ۱۶ درصد از کل کالای تخلیه و بارگیری شده در کل بنادر کشور بوده است در مرتبه دوم (پس از استان هرمزگان) قرار دارد.

در حال حاضر ۷ بندر تجاری شامل بندر امام خمینی، خرمشهر، آبادان، شادگان، اروند کنار، هندیجان در استان مستقر می باشند که از این میان بنادر امام خمینی و خرمشهر دارای کارکرد فراملی و بین المللی می باشند. هم اکنون حدود ۳۰ درصد از تخلیه و بارگیری بار کشور از طریق بندر امام خمینی انجام می شود. سهم بندر امام خمینی از ترانزیت کالای بنادر جنوبی کشور حدود ۳۶ درصد است.

جدول (۴-۵) تبیین وضع موجود (حمل و نقل و بنادر)

شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری سال ۹۵
		استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
جابجایی بار (ریلی)	تن	۲۹۲۱۴۷۱	۴۱۱۳۵۰۰۰	۲۱۹۹۳۷۰	۳۳۹۶۴۳۳۳	۴۱۵۲۰۰۰	۳۲۰۲۲۰۰۰	۳۳۵۰۰۰۰
جابجایی بار (جاده ای)	تن	۳۳۷۳۹۱۱	۱۰۹۱۹۲۲۲	۴۱۳۱۸۶۵	۱۲۳۴۰۳۹۳	۲۸۵۹۹۰	۵۸۸۰۶۳۷	۳۷۱۱۳۰۲
احداث خط آهن	کیلومتر	۸۱	۲۵۰	۱۹	۱۳۸	۸	۳۶۹	۱۴۰
میانگین تایم سرویس کشتی	روز	۴.۴	- ^۱	۵	-	-	-	کاهش ۵ درصدی
میانگین انتظار	ساعت	۴	-	۷	-	-	-	کاهش ۵

^۱ علامت خط فاصله نشاندهنده فقدان اطلاعات می باشد

شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری سال ۹۵
		استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
نوبت کشتی								درصدی
ظرفیت اسمی مخازن نگهداری روغن های خوراکی خام موجود ، توسعه ای و در دست احداث	تن	۳۵۰۰۰	-	۲۵۰۰۰	-	-	-	جذب ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال سرمایه گذاری بخش خصوصی
ظرفیت اسمی مخازن نگهداری فرآورده های نفتی موجود ، توسعه ای و در دست احداث	تن	۴۵۰۰۰	-	۸۲۵۹۹	-	-	-	
ظرفیت اسمی انبارهای نگهداری دانه های روغنی و غلات موجود و در دست احداث	تن	۴۵۰۰۰۰	-	۹۸۹۰۲۴	-	-	-	

محور کشاورزی و شیلات:

استان خوزستان یکی از بزرگترین قطب‌های کشاورزی کشور می باشد. علیرغم تلاش‌های بسیار خوب صورت گرفته به منظور استفاده از این ظرفیت‌ها، امکانات، منابع و انجام پروژه‌های زیر بنایی و افزایش تولید محصولات، لیکن به جرأت می‌توان گفت حداکثر از ۳۰ درصد توانمندی‌ها استان استفاده شده است. این در حالیست که در صورت برنامه ریزی صحیح و اصولی و استفاده بهینه از عوامل تولید، می‌توان حداقل ۲۵ میلیون تن محصولات کشاورزی تولید کرد.

سواحل جنوبی استان با دارا بودن ۱۵۱۴۶ هکتار نخیلات رتبه نخست کشور در صادرات خرما را به خود اختصاص داده است. شهرستان آبادان با داشتن بیش از ۱۲۰۰۰ هکتار نخیلات و تولیدی بیش از ۶۶۰۰۰ تن در سال جاری یکی از قطب‌های مهم تولید خرما در سطح کشور می باشد ۸۵ درصد خرما منطقه از نوع صادراتی استعمران می باشد و ۱۵ درصد دیگر سایر ارقام را تشکیل می دهد.

لذا بنا به وجود مزیت نسبی خوزستان در تولید خرما توسعه نخیلات سواحل جنوبی استان یکی از عوامل بسیار اثرگذار بر توسعه این منطقه و ایجاد اشتغال در آن خواهد بود. شاخص توسعه نخیلات سواحل جنوبی طی سالهای برنامه چهارم بطور متوسط ۵۵۰ هزار هکتار بوده و این رقم در سال پایانی برنامه پنجم به ۷۰۰ هکتار رسیده است. شاخص اصلاح و نوسازی باغات سواحل جنوبی نیز طی سالهای برنامه چهارم بطور متوسط ۳۲۰۰ هکتار بوده و این رقم در سال پایانی برنامه پنجم به ۲۱۰۰ هزار هکتار رسیده است.

میزان تولید سواحل جنوبی نیز طی سالهای برنامه چهارم بطور متوسط ۱۲۵۰۰۰ هکتار بوده و این رقم در سال پایانی برنامه پنجم به ۱۳۶۰۰۰ هزار هکتار رسیده است.

جدول (۴-۶) تبیین وضع موجود کشاورزی (توسعه نخیلات)

هدف گذاری سال ۹۵	متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		سال ۹۴		واحد	شرح شاخص
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان		
۱۲۰۰	-	۵۵۰	-	۶۰۰	-	۷۰۰	هکتار	توسعه نخیلات سواحل جنوبی
۱۵۹۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰	۱۱۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۱۱۸۰۰۰۰	۱۳۶۰۰۰	تن	میزان تولید سواحل جنوبی

شیلات

در استان خوزستان طی سال ۱۳۹۴ بیش از ۴۴۰۰۰ تن آبزیان دریایی از دریا استحصال گردیده و ۱۱ بندر صیادی فعال می باشد. حدود ۷۰ درصد از ظرفیت بنادر صیادی فعال می باشد و چندین بندر از جمله بندر صیادی آبادان ، بندر بحرکان هندیجان و بندر ابوخریر شادگان در حال ساخت می باشد .

جدول (۴-۷) تبیین وضع موجود شیلات (توسعه آبی پروری)

هدف گذاری سال ۹۵	متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		سال ۹۴		واحد	شرح شاخص
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان		
۴۴۰۵۱	۳۵۲۵۲۵	۴۷۱۲۸	۵۲۵۰۰۰	۴۴۰۰۰	جمع آوری نگردیده	۴۴۹۰۰	تن	استحصال آبزیان دریایی

محور صنعت

در سواحل جنوبی استان طی سال ۹۴ ، ۵۵ فقره جواز تاسیس صادر شده است که این معادل سهم ۱۲٪ درصدی نسبت به صنعت کل استان می باشد. این میزان جواز تاسیس، سرمایه ای به میزان ۱۱۱۱۱ میلیارد ریال و اشتغال ۱۷۴۰ نفر ایجاد کرده است. یکی دیگر از شاخص های تعریف شده در این محور پروانه بهره برداری می باشد که در سال ۹۴ ، ۲۶ فقره پروانه صادر شده که این میزان ۱۸ درصد صنعت کل استان را به خوداختصاص داده است و ۱۲۴۴ میلیارد ریال سرمایه ایجاد شده از قبل آن، اشتغالی معادل ۴۸۲ نفر را از آن خود کرده است.

بر اساس جواز تاسیس های صادره در سواحل جنوبی استان در سال ۹۴ تشکیل سرمایه برای هر طرح ۲۰۲ میلیارد ریال و سرمایه گذاری لازم به ازاء هر شغل ۶۰۴ میلیارد ریال بوده است. در همین سال متوسط سرمایه اعلام شده توسط متقاضیان اخذ جواز تاسیس ۷۴۰۶ میلیارد ریال و سرانه سرمایه گذاری به ازاء شغل ۳۰۱ میلیارد ریال اعلام شده است. سرمایه لازم برای ایجاد یک واحد صنعتی در استان نیز ۱۰۹ میلیارد ریال می باشد ، که حاکی از سرمایه بر بودن صنایع استان نسبت به متوسط کشوری و همچنین ۲۰۸ برابر سرمایه بر بودن ایجاد یک صنعت در سواحل جنوبی استان نسبت به میانگین کشور است. همچنین سرانه ایجاد اشتغال در سواحل جنوبی استان ، یک میلیارد ریال بالاتر از متوسط استان (۵۰۴ میلیارد ریال) و ۲ برابر متوسط کشوری است.

در سال ۹۴ ، ۴۷ درصد از جواز های تاسیس صادره در شهرستان های سواحل جنوبی استان با سرانه سرمایه گذاری ۴۷۰۸ میلیارد ریال به ازاء هر طرح و سرانه سرمایه گذاری به ازاء هر شغل ۲۰۶ میلیارد ریال به بهره برداری رسیده اند. در همین سال ۳۱ درصد جوازهای تاسیس صادره استان با سرانه تشکیل سرمایه ۲۰ میلیارد ریال و ۱۰۵ میلیارد

ریال به ازاء هر شغل به بهره برداری رسیده اند. در سطح کشور ، ۳۸ درصد از مجوزهای صنعتی صادره به بهره برداری رسیده اند. سرانه سرمایه گذاری به ازاء هر طرح ۱۱۱.۵ میلیارد ریال و سرمایه لازم برای ایجاد شغل ۸.۶ میلیارد ریال می باشد.

جدول (۴-۸) تبیین وضع موجود (صنعت)

شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری در سال ۹۵
		استان	سواحل جنوبی استان	استان	سواحل جنوبی استان	استان	سواحل جنوبی استان	
جواز تاسیس	تعداد(فقره)	۵۵	۴۵۷	۵۷	۴۶۸	۱۷۴	۹۶۱	۶۴
	سرمایه (میلیارد ریال)	۱۱۱۱۱	۴۹۸۴۹	۷۳۳۷	۳۷۰۱۳	۱۹۴۱۴	۷۲۴۶۸	۱۲۷۷۶۶
	اشتغال(نفر)	۱۷۴۰	۹۲۹۱	۱۸۱۲	۱۳۳۱۷	۷۲۰۸	۳۲۳۷۲	۲۰۰۰
پروانه بهره برداری	تعداد(فقره)	۲۶	۱۴۱	۲۱	۱۳۵	۴۱	۲۶۱	۳۰
	سرمایه (میلیارد ریال)	۱۲۴۴	۲۸۳۸	۷۹۵	۲۲۹۴	۱۳۲۰۷	۲۱۶۸۷	۱۴۳۱
	اشتغال(نفر)	۴۸۲	۱۸۶۷	۷۱۲	۱۹۸۲	۱۹۷۷	۵۳۰۴	۵۵۴

محور گردشگری

ناکافی بودن زیرساخت های گردشگری آبی ، ناکافی بودن حق آبه تالاب و همچنین بوروکراسی زیاد بازرسی مکرر که منجر به کاهش استقبال گردشگران شده است ، از موضوعات کلیدی در توسعه گردشگری در سواحل جنوبی استان می باشد.

بر این اساس مناطق ساحلی پیشنهادی استان برای احداث دهکده های ساحلی شامل منطقه ی ساحلی خورموسی در محدوده ی بندر ماهشهر در ساحل خلیج فارس به ویژه خور غزاله واقع در ۱۱ کیلومتری بندر ماهشهر است. همچنین منطقه ساحلی بو طاهری در ساحل خلیج فارس در ۶۰ کیلومتری هندیجان واقع در مسیر هندیجان- دیلم نیز از دیگر مناطق تعیین شده برای ایجاد دهکده ساحلی محسوب می شود. علاوه بر این سواحل جزیره مینوی خرمشهر واقع در حد فاصل آبادان - خرمشهر نیز منطقه ای مناسب برای احداث تاسیسات گردشگری اعلام شده است. سواحل بهمن شیر حد فاصل ابتدای کانال ژیان در آبادان تا انتهای بهمن شیر که به خلیج فارس منتهی

می‌شود نیز مکان مناسبی برای ایجاد دهکده گردشگری ساحلی خواهد بود که البته نباید نخلستان های واقع در این مسیر تخریب شود

جدول (۴-۹) تبیین وضع موجود (گردشگری)

شرح شاخص ^۲	واحد	سال ۹۴				متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری سال ۹۵
		استان		کشور		استان	کشور	استان	کشور	
استفاده دو منظوره از اسکله های صیادی (صید و گردشگری)	اسکله	۰	۵	۰	۲	۰	۰	۰	۴	
مقایسه میزان برخورداری شهرهای خط ساحلی شمال کشور از هتل	واحد	۱۳ ^b	۹۴ ^a	۱۳	۹۴		رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	رشد	۲	
درصد هتل از کل هتل های استان	درصد	٪۳۷	٪۴۶	٪۳۷	٪۴۶		رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲		
مقایسه تعداد تاسیسات گردشگری استانهای شمالی و جنوبی	واحد	۶۲ ^f	۴۶۵ ^e	۶۲	۴۶۵		رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	۴	
طول خط ساحلی	km	خوزستان	گیلان	گلستان	مازندران		رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	رشد سرمایه گذاری ۱۲/۲	-	
		۶۲۱	۲۷۲	۱۳۱	۴۸۷					

^a: این عدد مربوط به تعداد هتل در شهرهای ساحلی استانهای گیلان، مازندران و گلستان است.

^b: این عدد مربوط به تعداد هتل در شهرهای آبادان، خرمشهر، هندیجان، ماهشهر و شادگان است.

^c: درصد هتل های شهرهای ساحلی استانهای شمالی به تعداد کل هتل های آن استانها

^d: درصد هتل های شهرهای ساحلی خوزستان به تعداد کل هتل های استان

^e: تعداد تاسیسات گردشگری استانهای شمالی کشور (گلستان، گیلان و مازندران)

^f: تعداد تاسیسات گردشگری استان خوزستان

محور ارتقاء شاخص های زیست محیطی:

- وضعیت آلاینده های آب ، خاک و هوا در واحد های پتروشیمی مستقر در محدوده ساحلی استان

اکثر واحد های پتروشیمی ذکر شده یا دارای تصفیه خانه فاضلاب صنعتی مستقل بوده و یا فاضلاب صنعتی به تصفیه خانه مرکزی پتروشیمی فجر انتقال داده می شود . معضل اساسی در این باره عدم کنترل فاضلاب خروجی بر اساس استاندارد های تعیین شده می باشد که با عدم تحویل از سوی تصفیه خانه مرکزی پتروشیمی فجر و در نتیجه تخلیه های مکرر و با حجم زیاد مغایر با استاندارد های سازمان حفاظت محیط زیست به خور موسی و رودخانه اروند مواجه می شود.

- وضعیت زیست محیطی شرکت پالایش نفت آبادان

اقدام شاخص انجام شده در شرکت پالایش نفت آبادان اجرای پروژه تغییر سیستم آب از حالت یکبارگذر به مدار بسته است که با اجرای این طرح مصرف آب شرکت از ۱۹۰۰۰ متر مکعب در شبانه روز به ۲۵۰۰ متر مکعب کاهش پیدا کرده است. این شرکت مشکلات عدیده ای در ساماندهی فاضلاب صنعتی ، پسماند های صنعتی و همچنین آلودگی هوا دارد . این شرکت از صنایع بسیار قدیمی (بیش از ۵۰ سال) بوده و فرسودگی تجهیزات ، مشکلات فرایندی و در نتیجه زیست محیطی زیادی را بوجود آورده است.

- وضعیت زیست محیطی شهرک های صنعتی مستقر در محدوده ساحلی استان

از ۵ شهرک صنعتی آبادان ، خرمشهر ، ماهشهر ، بندر امام و هندیجان ، شهرک های صنعتی آبادان و خرمشهر مجهز به سیستم تصفیه خانه فاضلاب صنعتی می باشند که متأسفانه با استاندارد های سازمان حفاظت محیط زیست تطابق نداشته و فاصله زیادی دارد سایر شهرک های ذکر شده نیز فاقد تصفیه خانه فاضلاب می باشند مجموع شهرک های مذکور حجمی بالغ بر ۱۴۰۰ متر مکعب در شبانه روز به محیط پیرامونی تخلیه فاضلاب دارند.

- وضعیت زیست محیطی منطقه آزاد مستقر در محدوده ساحلی استان

مناطق آزاد و ویژه تجاری صنعتی در راستای تسهیل امر صادرات و واردات و حمایت از صنعت داخلی و انتقال فن آوری نوین به کشور ایجاد گردیده و تفاوت عمده آنها در میزان معافیت های مالیاتی و خرده فروشی کالا و مقررات روادید و کار و بیمه اجتماعی می باشد و لذا مسائل و مشکلات و معضلات زیست محیطی این مناطق ماهیتی یگانه دارند.

جدول (۴-۱۰) تبیین وضع موجود (ارتقاء شاخص های زیست محیطی)

ردیف	شرح شاخص	واحد	سال ۹۴		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		هدف گذاری سال ۹۵
			استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
۱	کاهش انتشار گاز های گلخانه ای در صنایع ساحلی استان	درصد	۵	-	۵	-	۰	-	۵
۲	کاهش شدت مصرف انرژی در بخش شهری در شهرهای ساحلی استان	درصد	۵	-	۰	-	۰	-	۱۰
۳	ارتقاء مدیریت زیست محیطی در بخش حمل و نقل دریائی در سواحل جنوبی استان	درصد	۵	-	۰	-	۰	-	۵
۴	ارتقاء آموزش ، پژوهش و پایش های زیست محیطی در سواحل جنوبی استان	درصد	۲۰	-	۱۰	-	۵	-	۵

۱-۲- روند متغیرها و شاخص های کلیدی

بررسی روند شاخص های کلیدی در ۷ محور به شرح ذیل می باشد:

- ارتقاء شاخص های حمل و نقل و بنادر دریایی:

۱- ارتقاء تناژ بار جابه جا شده

کالای جابجا شده از ۴۴۳۸ هزار تن در طول برنامه چهارم به ۶۲۹۵ هزار تن در انتهای برنامه پنجم ارتقا یافته است. (رشد ۷۰.۵ درصدی)

۲- کاهش ۵ درصدی میانگین انتظار نوبت کشتی در سال ۹۴

- ارتقاء شاخص های کشاورزی و شیلات:

۱- توسعه نخیلات سواحل جنوبی در طول برنامه پنجم در انتهای سال ۹۴ رشد ۲۷ درصدی نسبت به میانگین سال های برنامه چهارم توسعه را تجربه کرده است.

۲- میزان استحصال آبزیان دریایی (پرورش و صید) در طول برنامه پنجم رشد ۸۸.۶ درصدی نسبت به سالهای برنامه چهارم

- ارتقاء شاخص های صنعت:

۱. جواز تاسیس در سواحل جنوبی طی دو برنامه ، رشد منفی در تعداد فقره های صادره و همچنین سرمایه و اشتغال ایجاد شده از قبل آن، را تجربه کرده است. کل صنعت استان در این شاخص طی دو برنامه رشد منفی، اما با شیب ملایم تری نسبت به سواحل جنوبی استان را داشته است.

۲. پروانه بهره برداری طی دو برنامه در سواحل جنوبی طی دو برنامه ، رشد منفی در تعداد فقره های صادره و همچنین سرمایه و اشتغال ایجاد شده از قبل آن، را تجربه کرده است. کل صنعت استان در این شاخص طی دو برنامه رشد منفی، اما با شیب ملایم تری نسبت به سواحل جنوبی استان را داشته است.

- ارتقاء شاخص های گردشگری:

تعداد تاسیسات گردشگری استان خوزستان در طول برنامه چهارم و پنجم هیچگونه رشدی نداشته است.

- ارتقاء شاخص های زیست محیطی در بهره برداری از سواحل جنوبی استان خوزستان

طی دو برنامه چهارم و پنجم تغییری در بهبود وضعیت شاخص های زیست محیطی نظیر کاهش انتشار گاز های گلخانه ای در صنایع ساحلی استان، کاهش شدت مصرف انرژی در بخش شهری در شهرهای ساحلی استان، ارتقاء مدیریت زیست محیطی در بخش حمل و نقل دریائی در سواحل جنوبی استان رخ نداده است . شاخص ارتقاء آموزش ، پژوهش و پایش های زیست محیطی از ۱۰ در صد در طول برنامه چهارم به ۲۰ درصد در برنامه پنجم ارتقاء یافته است.

۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال بهره‌برداری

مهمترین اقدامات انجام شده شامل موارد ذیل می باشد :

در محور حمل و نقل و بنادر دریایی

جدول (۴-۱۱) طرحهای در حال بهره‌برداری (حمل و نقل و بنادر دریایی)

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره‌برداری
انبارهای مسقف نگهداری کالا	بندر امام خمینی(ره)	متر مربع	۶۰۳,۰۰۰	بهره‌برداری از کل سایت
مخازن نگهداری روغن خوراکی	بندر امام خمینی(ره)	تن	۳۸۵,۰۰۰	بهره‌برداری از کل سایت
مخازن نگهداری فرآورده‌های نفتی	بندر امام خمینی(ره)	تن	۱۲۹,۰۰۰	بهره‌برداری از کل سایت
اسکله نفتی	بندر امام خمینی(ره)	تن	۸۴,۰۰۰	بهره‌برداری از کل سایت
بارانداز رو باز	بندر امام خمینی(ره)	متر مربع	۷۴,۰۰۰	بهره‌برداری از کل سایت
لایروبی اسکله‌ها و کانال دسترسی	بندر امام خمینی(ره)	متر مکعب	۱,۴۵۰,۰۰۰	۷۳۲۰۱۱
محوطه و بار انداز های بندری	بندر امام خمینی(ره)	تن	۲۰۰۰۰۰۰	۱۷۸۰۰۰۰۰
تعداد ۳۸ پست اسکله عملیاتی	بندر امام خمینی(ره)	تن	۶۵۰۰۰۰۰	۵۵۰۰۰۰۰۰
مخازن نفتی (۸۴ عدد)	بندر امام خمینی(ره)	تن	۴۵۰۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰۰۰
جرثقیل ۱۴۰ تن (۸ دستگاه)	بندر امام خمینی(ره)	تن در ساعت	۳۲۰۰	۲۴۰۰
آلودر برگاه (۲ دستگاه)	بندر امام خمینی(ره)	تن در ساعت	۸۰۰	۶۰۰
جرثقیل ۳۶ تن (۴ دستگاه)	بندر امام خمینی(ره)	تن در ساعت	۵۰۰	۴۴۰
جرثقیل ۸۵ تن (۱ دستگاه)	بندر امام خمینی(ره)	تن در ساعت	۵۰۰	۱۱۰
آلودر های سیلو (۲ دستگاه)	بندر امام خمینی(ره)	تن در ساعت	۲۰۰۰	۶۰۰

در محور کشاورزی و شیلات

جدول (۴-۱۲) طرحهای در حال بهره برداری کشاورزی و شیلات

عنوان طرح (توسعه آبیاری پروری)	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
اسکله صیادی فجر ارونکنار	آبادان	متر طول	۱۴۶	۱۴۶
اسکله صیادی چوئیده	آبادان	متر طول	۶۵	۶۵
اسکله صیادی ثامن الائمه (اسکله موجود)	آبادان	متر طول	۷۵	۷۵
اسکله صیادی خلیج فارس خرمشهر	خرمشهر	متر طول	۳۱	۳۱
اسکله صیادی خور سمایلی	ماهشهر	متر طول	۱۵۰	۱۵۰
اسکله صیادی سجافی	هندیجان	متر طول	۴۸	۴۸
اسکله خور دورق اسکله	شادگان	متر طول	۱۲	۱۲
اسکله بندر امام خمینی (ره)	ماهشهر	متر طول	۴۴	۴۴
اسکله صیادی بحرکان هندیجان	هندیجان	متر طول	۲۵۰	۲۵۰

جدول (۴-۱۳) طرحهای در حال بهره برداری (صنعت)

عنوان طرح	محل	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری (تولید سال ۱۳۹۴)	درصد فعالیت
کشتی سازی (شناور دریایی)	سواحل جنوبی استان	فروند	۱۵۰	**	**
بارج و دوبه	سواحل جنوبی استان	فروند	۹۶ فروند	**	**
سازه دریایی	سواحل جنوبی استان	تن	۱۱۰۰۰	**	**
قایق (فایبر گلاس - فلزی)	سواحل جنوبی استان	فروند	۱۸۷۲ فروند	**	**
یدک کش	سواحل جنوبی استان	فروند	۳۴ فروند	**	**
لنج	سواحل جنوبی استان	فروند	۵۱ فروند	**	**
تعمیرات کشتی (شناور - بارج...)	سواحل جنوبی استان	تن	۳۷۱۰۰ تن	**	**
عمل اوری و حفاظت از فسادآبزیان و محصولات حاصل از آبزیان	سواحل جنوبی استان	تن	۳۲۹۴۶۳۵	**	**
واحدهای پتروشیمی (شیمیایی)	سطح استان - اکثرا مستقر در منطقه ویژه	هزار تن	شیمیایی ۱۶۶۳۲	شیمیایی ۱۶۱۳۵	*
واحدهای پتروشیمی ۲۰ واحد (پلیمری)	اقتصادی بندر امام	هزار تن	پلیمری ۳۰۸۷	پلیمری ۳۰۵۶	*

^۳ اگرچه آمار تولید محصولات شیمیایی و پلیمری فعالیت ۹۷.۳۲ درصدی را نشان می دهد، اما با توجه به اینکه بعضی از پتروشیمی ها علی رغم افزایش ظرفیت تولید موفق به اخذ پروانه بهره برداری جدید و اصلاح ظرفیت اسمی آنها انجام نشده اند، فعالیت واقعی آنها بالاتر از ۸۰ درصد تخمین زده میشود. ظرفیت در حال بهره برداری صنایع دریایی بیش از یک ساله بوده و اغلب بصورت دو ای سه سال به بالا تولید میشوند و ظرفیت بهره برداری آنها برابر ظرفیت اسمی تخمین زده میشود

در محور گردشگری

جدول (۴-۱۴) طرحهای در حال بهره برداری (گردشگری)

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
بندر صیادی ثامن الائمه	آبادان	مترطول	۲۰۰	۳۰
بندر صیادی نهرقصر اروندکنار	آبادان	مترطول	۱۰۰	۷۰
بندر صیادی خورسمایلی	ماهشهر	مترطول	۲۰۰	۴۰
بندر صیادی بحرکان	هنديجان	مترطول	۱۵۰	۶۰
ایجاد اسکله گردشگری در صراخیه شادگان	شادگان	۱۰ قایق در ساعت	۵۰ گردشگر در ساعت	۲۰ گردشگر در ساعت

در محور ارتقاء شاخص های زیست محیطی

جدول (۴-۱۵) طرحهای در حال بهره برداری محیط زیست

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
راه اندازی واحد HRU جهت جمع آوری گاز آمونیاک در پتروشیمی رازی	بندر امام (ه)	تن در روز	۴	۴
اجرای سیستم پیش تصفیه فاضلاب در شرکت پتروشیمی فن آوران	بندر امام (ه)	متر مکعب در ساعت	۴۰	۳۰
پروژه جمع آوری گاز توسط شرکت پتروشیمی فن آوران	بندر امام (ه)			
اجرای واحد RO در سطح پتروشیمی فن آوران	بندر امام (ه)	متر مکعب در ساعت	۷۰	۴۰
نصب آنالیزور آن لاین در شرکت پتروشیمی فن آوران	بندر امام (ه)	-	-	-
نصب و راه اندازی کوره پسماند سوز در شرکت پتروشیمی غدیر	بندر امام (ه)	تن در روز	۱۸/۱	۱۸/۱
اجرا و بهره برداری از پروژه بهسوزی فلر پتروشیمی مارون جهت جلوگیری از آلودگی هوا در شرکت پتروشیمی مارون	بندر امام (ه)			
نصب مخازن ۲۰۰۰ متر مکعبی جهت نگهداری پساب خارج از محدوده استاندارد محیط زیست جهت تصفیه توسط تصفیه خانه شرکت. پتروشیمی تندگویان	بندر امام (ه)	متر مکعب	۲۰۰۰	متغیر

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
بهره برداری از واحد فیلترپرس جهت جمع آوری فنل و بیس فنل ورودی به خوریات. توسط شرکت پتروشیمی خوزستان	بندر امام (ه)	تن در روز	۱	۰/۶
مسدود نمودن تمام خروجیها به سمت خوریات توسط شرکت پتروشیمی خوزستان	بندر امام (ه)	-	-	-
اجرای پروژه تغییر سیستم آب از حالت یکبارگذر به مدار بسته در شرکت پالایش نفت آبادان	آبادان	متر مکعب در روز	-	-
راه اندازی پروژه بازگردش پساب و کاهش حجم پساب تولیدی به میزان ۵۰ درصد و استفاده از پساب تصفیه شده جهت آبیاری فضای سبز بمیزان ۳۰ مترمکعب در ساعت در شرکت پتروشیمی آبادان	آبادان	مترمکعب در ساعت	۳۰	۳۰
احداث برج خنک کننده و سیستم مدار بسته کولینگ تاور به منظور بازچرخش آب و جلوگیری از دفع آب ، نصب سیستم جداسازی روغن از آب و کاهش میزان مصرف آب و در نتیجه تولید پساب کمتر از طریق اصلاح فرایند در شرکت ایرانول	آبادان	متر مکعب در روز	-	-
مطالعات تعیین و اجرای تعرفه پسماند در شهرهای ساحلی	آبادان، خرمشهر، ماهشهر	-	-	در دست انجام
احداث مرکز تفکیک و پردازش در شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر	آبادان ، ماهشهر	تن در روز	۳۰۰	۰
مطالعات بهینه سازی شبکه جمع آوری پسماند در شهرهای ساحلی	آبادان، خرمشهر، ماهشهر	-	-	در دست انجام
اجرای برنامه های مدیریت پسماند در پتروشیمی های مستقر در شهرهای آبادان و ماهشهر	آبادان ، ماهشهر	-	-	در دست انجام
به کارگیری سیستم های زباله سوز استاندارد جهت مدیریت برخی پسماندهای صنعتی و ویژه	ماهشهر	تن در سال	۱۹۰۷۷۸ تن در سال	بستگی به میزان پسماند قابل سوزاندن در زباله سوزها دارد
اتجام خوداظهاری در مدیریت پسماندهای صنعتی و یژه توسط واحدهای صنعتی	آبادان، خرمشهر، ماهشهر	-	-	در اکثر صنایع بزرگ منطقه انجام شده است.
احداث سکوی انتقال و سایت پردازش پسماندهای عادی و شبه خانگی منطقه ویژه اقتصادی ماهشهر	ماهشهر	-	-	-

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
دریافت مواد زائد نفتی از شناورها	بندر خرمشهر	M ^۳ در روز	۳ هزار	۳ هزار
دریافت زباله از شناورها	بندر خرمشهر	M ^۳ در روز	۱۲	۱۲
مقابله با آلودگی دریا از شناورها (جمع آوری آلودگی)	بندر خرمشهر	M ^۳ در روز	۱۰	۱۰
نصب و راه اندازی سیستم تصفیه پساب صنعتی ۳ مورد	منطقه آزاد اروند	-	-	-
طرح مطالعاتی ۲ مورد	منطقه آزاد اروند	-	-	-
نصب و راه اندازی سیستم تصفیه پساب بهداشتی ۲ مورد	منطقه آزاد اروند	-	-	-
نصب سپراتور شرکت تولید نیروی جنوب غرب صبا	منطقه آزاد اروند	-	-	-

۳-۱-۲- طرح ها (پروژه ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا
مهمترین طرح ها ی اثر گذار اصلی در دست اجرا شامل موارد ذیل می باشد.

در محور حمل و نقل و بنادر دریایی

جدول (۴-۱۶) طرح ها (پروژه ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا محور حمل و نقل و بنادر

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالش ها
تکمیل خط دوم راه آهن اهواز - بندرامام (ره)	۱۰ درصد	۲۹ کیلومتر	۱۴۵۰۰۰	عدم واگذاری اعتبار لازم
انبارهای مسقف نگهداری کالا	۵۹٪	۳۷۶,۰۰۰ مترمربع	۲,۲۸۵,۵۰۰	برخی از پروژه ها بعلت مشکلات شرکت سرمایه گذار به اتمام نرسیده است
مخازن نگهداری روغن خوراکی	۳۸٪	۷۳,۵۰۰ تن	۳۶۵,۵۰۰	
مخازن نگهداری فرآورده های نفتی	۳۵٪	۲۶۰,۴۰۰ تن	۸۴۵,۰۰۰	برخی از پروژه ها بعلت مشکلات شرکت سرمایه گذار با تاخیر مواجه شده است
سیلوی غلات	۴۱٪	۸۰۰,۰۰۰ تن	۱,۵۴۵,۰۰۰	
احداث اسکله نفتی	۷۴٪	۴۲,۰۰۰ تن	۲۵۴,۵۰۰	

در محور کشاورزی و شیلات

جدول (۴-۱۷) طرح ها (پروژ ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا کشاورزی و شیلات

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی (تن)	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها
بندر صیادی آبادان	۲۷	۲۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	- کمبود اعتبارات عمرانی مصوب و تخصیص - ملی بودن طرح - وجود شناورهای مغروقه در کنار اسکله
ساخت اسکله صیادی ابوخریر	۱۳	۶۰۰۰	۸۰۰۰۰	- کمبود اعتبارات عمرانی مصوب و تخصیص - ملی بودن طرح

در محور صنعت

جدول (۴-۱۸) طرح ها (پروژ ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا صنعت

ردیف	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (د درصد)	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل		اهم چالش ها
				ارز خارجی	میلیون ریال	
۱	روغن کشی و تصفیه روغن خلیج فارس	فاز یک، ۹۶	۲۴۰۰۰۰ تن	۶۰ میلیون دلار	-	داشتن بدهی و عدم دریافت تسهیلات از بانک صنعت و معدن
۲	پتروکک ایرانیان	۱۰	۷۵۰۰۰۰ تن	۲۴ میلیون یورو	-	ابطال مصوبه دریافت تسهیلات از بانک صنعت و معدن
۳	صنایع دریایی ساحل اروند	۲۰	۶۰۰ فروند	-	۵۰۳۲۱	تایید اصالت پروفرا توسط شرکت بازرسی فنی (مشکل بانک صنعت و معدن)
۴	فروآلیاژ شادگان	۱۵	۶۰۰۰۰ تن	۲۴۵۰۰ هزار دلار	-	عدم تخصیص منابع مکفی توسط بانک صنعت و معدن
۵	فولاد شادگان	فاز یک، ۷۵	۸۰۰۰۰۰ تن	۱۲۸۶۰ هزار دلار	۱۲۴۳۴۴۱	ادامه دریافت تسهیلات توسط بانک صنعت و معدن
۶	تصفیه شکر نوین خلیج فارس	۵۰	۱۰۰۰۰۰۰ تن	۷۰ میلیون دلار	-	دارای بدهی معوق سهامداران
۷	فولاد کاوه اروند	۴۶	۶۰۰۰۰۰ تن	-	۶۰۰۰۰۰	مشکلات بانکی
۸	پخت کک سبز	۹۸	۸۰۰۰۰ تن	-	۱۰۰۰۰۰	ورود مواد اولیه و تولید آزمایشی
۹	پتروکیمیای ابن سینا	۶۰	۲۶۲۲۰۵ تن	۲۴۳۵۰۰ هزار دلار	۳۲۵۰۰	نیاز به تسهیلات دارد
۱۰	پتروشیمی سلمان	۹	۹۸۰۰۰۰	-	۸۹۹۶۹۰	نیاز به تسهیلات دارد

ردیف	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (د درصد)	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل		اهم چالش ها
				ارز خارجی	میلیون ریال	
	فارسی		مترمکعب			
۱۱	پتروشیمی ارگ	۲۳	۱۱۵۵۰۰ تن	۱۷۰ میلیون یورو	-	پیگیری از طریق صندوق توسعه ملی

در محور گردشگری

جدول (۴-۱۹) طرح ها (پروژه ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا گردشگری

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی (درصد)	ظرفیت اسمی (متر)	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها
بندر صیادی ثامن الائمه	۲۷	۲۰۰	۴۰۰۰۰۰	- ملی بودن طرح - کمبود اعتبار مصوب و تخصیص - عدم خارج نمودن شناورهای مغروقه - حاصل از جنگ تحمیلی در کنار اسکله
بندر صیادی نهرقصر اروندکنار	۷۰	۱۰۰	۴۰۰۰۰	عدم وجود اعتبار مصوب
بندر صیادی خورسمایلی	۶۰	۲۰۰	۴۰۰۰۰	عدم وجود اعتبار مصوب
بندر صیادی بحرکان	۷۰	۱۵۰	۶۰۰۰۰	- ملی بودن طرح - کمبود اعتبار مصوب و تخصیص
طرح مهم در دست احداث، در زمینه بهره برداری از قابلیت های گردشگری وجود ندارد.	-	-	-	-

در محور ارتقاء شاخص های زیست محیطی

جدول (۴-۲۰) طرح ها (پروژه ه ها و اقدامات) اثر گذار اصلی در دست اجرا محیط زیست

شاخص	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها	دستگاه مسئول
ارتقاء میزان پسماندهای صنعتی مدیریت شده در صنایع ساحلی استان	ساخت سیستم لجن مخمر شرکت فن آوران اروند	-	-	-		
	اجرای مدیریت پسماند در پتروشیمی اروند					شرکت پتروشیمی اروند
	راه اندازی کامل سیستم زباله سوز متمرکز منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی ماهشهر	۹۹٪	۵ تن در ساعت برای جامد و ۷ تن در ساعت برای مایع	-	-	شرکت کاشف صنعت شرق
	احداث و تجهیز سایت بازیافت مواد زائد جامد مجتمع بندری بندر امام خمینی	فاز مطالعات انجام شده	-	۲۵۰/۰۰۰		منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی
	تکمیل طرح و راه اندازی سیستم پیرولیز جهت مدیریت برخی پسماندهای هیدروکربنی در شرکت صنایع شیمیایی پرشین شل	۱۰٪	نامشخص	-	عدم تأمین زیرساخت ها و بودجه لازم	شرکت صنایع شیمیایی پرشین شل
افزایش میزان پسماندهای شهری مدیریت شده در شهرهای ساحلی استان	اجرای طرح تفکیک از مبدا در یک دوره ۵ ساله	۳	۱۱۶ تن در روز	۲۴۰۰۰	عدم تأمین اعتبارات لازم، عدم اجرایی شدن طرح جامع مدیریت پسماند	اداره کل امور شهری و شوراهای استانداری
	احداث مرکز تفکیک و پردازش در شهر خرمشهر	۰	۱۵۰ تن در روز	-		
	اجرای کارخانه تولید گرانول در شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر (آبادان، ماهشهر، خرمشهر)	۰	نامشخص	-	"	شهرداری های آبادان، خرمشهر و ماهشهر
	کارخانه بازیافت کاغذ در شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر (آبادان، ماهشهر، خرمشهر)	۰	نامشخص			

شاخص	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها	دستگاه مسئول
ارتقاء مدیریت زیست محیطی در بخش حمل و نقل دریایی در سواحل جنوبی استان	تسهیلات دریافت فاضلاب شناورها موضوع ضمیمه ۴ کنوانسیون مارپل توسط اداره کل بنادر و دریا نوردی خرمشهر			۲ هزار	با توجه به اینکه اکثر شناورهای این بندر شناورهای غیر کنوانسیونی و براساس قوانین معاف هستند، نیاز به بررسی و انجام پروژه مطالعاتی دارد. در حال حاضر برای شناورهای کنوانسیونی ممنوعیت تخلیه در آبراه و کنار اسکله وجود دارد لیکن در حال حاضر شناورهای سنتی مشغول عملیات تخلیه فاضلاب می باشند.	اداره کل بنادر و دریا نوردی خرمشهر
	تسهیلات مقابله با آلودگی هوا از شناورها موضوع ضمیمه ۶ کنوانسیون مارپل توسط اداره کل بنادر و دریا نوردی خرمشهر			۲ هزار	با توجه به اینکه تمامی شناورها از سوخت گازوئیل استفاده می نمایند و میزان SOX و NOX نیز از سوی پالایشگاه های کشور تهیه و تحویل میشود لذا امکان کنترل آن توسط بندر وجود ندارد. لیکن برای اطمینان از کارکرد موتورهای نیاز به دستگاه آنالیز گازها میباشد	

شاخص	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها	دستگاه مسئول
	چهار زمانه کردن موتور شناور های صیادی کوچک و غیر کنوانسیوني توسط اداره کل بنادر و دریا نوردی خرمشهر			۲۳۰ هزار	-عدم توانایی مالی مالکان شناورها -عدم وجود موتور ۴ زمانه زیر ۶۵ اسب بخار با توجه به ممنوع بودن موتور بالای ۴۸ اسب بخار - تعداد قایق های موتوری حدودا ۱۱۶۰ فروند میباشد.	
ارتقاء آموزش ، پژوهش و پایش های زیست محیطی در سواحل جنوبی استان	اجرای سیستم پایش آن لاین دریا در ایستگاه های شاخص					
	اجرای برنامه خوداظهاری صنایع					
	ایجاد سیستم پایش لحظه ای در صنایع و پروژه های بزرگ ، عمرانی ، زیر بنایی و خدماتی					
	ارتقاء تشکیلات سازمانی و حفاظت فیزیکی سواحل و مناطق دریائی شهرهای آبادان ، خرمشهر ، شادگان ، ماهشهر و هندیجان			۱۰۰۰۰		اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان
	آموزش همگانی محیط زیست			۵۰۰۰۰		
	تدوین و اجرای مدیریت یکپارچه مناطق دریایی - ساحلی					

۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) والزامات

۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

محور حمل و نقل و بنادر

هدفگذاری تناژ بار ترانزیتی در استان طی سال ۱۳۹۵ رقمی معادل ۷۰۶۱ هزار تن است که از این مقدار ۴۷ درصد سهم حمل و نقل ریلی و ۵۳ درصد سهم حمل و نقل جاده‌ای خواهد بود. همچنین در این محور احداث ۱۴۰ کیلومتر خطوط ریلی نیز هدفگذاری شده است.

در بخش دریانوردی نیز کاهش ۵ درصدی در دو شاخص میانگین تایم سرویس کشتی و میانگین انتظار نوبت کشتی هدف قرار داده شده است.

محور کشاورزی و شیلات

شاخص توسعه نخیلات سواحل جنوبی در سال ۹۵ رقمی معادل ۱۲۰۰ هکتار هدفگذاری شده است. شاخص اصلاح و نوسازی باغات سواحل جنوبی نیز در سال ۹۵ رقمی معادل ۳۵۰۰ هکتار هدفگذاری شده است. هدفگذاری میزان تولید سواحل جنوبی نیز در این دوره ۱۵۹ هزار تن می‌باشد.

هدفگذاری شاخص استحصال آبزیان دریایی از دریا طی سال ۹۵ حدود ۴۴۰۵۱ تن می‌باشد.

محور صنعت

در استان خوزستان در سال ۹۵ ، ۶۴ فقره جواز تاسیس در سواحل جنوبی هدفگذاری شده است که معادل ۱۲۷۷۶۶ میلیارد ریال سرمایه گذاری مورد هدف است و از این میزان جواز تاسیس ۲۰۰۰ نفر اشتغال ایجاد می‌کند. یکی دیگر از شاخص های تعریف شده در این محور پروانه بهره برداری می باشد که در سال ۹۵ ، ۳۰ فقره پروانه صادر شده که از این میزان جواز تاسیس ۱۴۳۱ میلیارد ریال سرمایه گذاری مورد هدف است و ۵۵۴ نفر اشتغال ایجاد می‌کند.

محور گردشگری

هدفگذاری شاخص تعداد تاسیسات گردشگری در استان طی سال ۹۵ رقم ۴ واحد در نظر گرفته شده است.

همچنین در مورد استفاده دو منظوره از اسکله های صیادی (صید و گردشگری) در سال ۹۵، چهار اسکله هدفگذاری شده است.

محور محیط زیست

۵ درصد کاهش شاخص انتشار گاز های گلخانه‌ای در صنایع ساحلی استان برای سال ۹۵ هدفگذاری شده است کاهش ۱۰ درصدی شدت مصرف انرژی در بخش شهری در شهرهای ساحلی استان برای سال ۹۵ هدفگذاری شده است.

ارتقاء ۵ درصدی شاخص مدیریت زیست محیطی در بخش حمل و نقل دریائی در سواحل جنوبی استان برای سال ۹۵ هدفگذاری شده است.

ارتقاء ۵ درصدی شاخص آموزش ، پژوهش و پایش های زیست محیطی در سواحل جنوبی استان در سواحل جنوبی استان برای سال ۹۵ هدفگذاری شده است.

۲-۲-۲- محدودیت‌ها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظایف، تمرکز امور در سطوح ملی

جدول (۴-۲۱) محدودیت‌های نرم افزاری (حمل و نقل)

چالش‌ها و محدودیت‌ها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیت‌های قانونی /ضوابط اجرایی	توسعه خطوط طبق قوانین خاص راه آهن	ندارد	ندارد	ندارد
تداخل وظائف دستگاه‌های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه‌های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه‌های اجرایی
	راه آهن ج.ا.ا	سازمان میراث فرهنگی	مطابق اساسنامه شرکت راه آهن ج.ا.ا	-
		سازمان منابع طبیعی		
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون /آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	توسعه خطوط ریلی و حمل بار و مسافر	شرکت راه آهن ج.ا.ا	مطابق اساسنامه شرکت راه آهن ج.ا.ا	

جدول (۴-۲۲) محدودیتهای نرم افزاری (کشاورزی و شیلات)

چالشها و محدودیتها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون /خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی /ضوابط اجرایی	---	---	---	---
تداخل وظائف دستگاه های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرایی
تمرکز گرائی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون / آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	ملی بودن طرح احداث بنادر صیادی	سازمان شیلات ایران	طرح احداث بنادر صیادی و اعتبارات آن به استان واگذار گردد.	از سال ۱۳۹۵ طرح احداث بنادر صیادی از ردیف ملی به استانی منتقل گردد.

جدول (۴-۲۳) محدودیتهای نرم افزاری (گردشگری)

چالشها و محدودیتها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون / خلاء / نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی / ضوابط اجرایی	-	-	-	-
تداخل وظائف دستگاه های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرایی
	نوع کاربری زمین و نیز مالکیت در مناطق ساحلی مشخص نشده است.	اداره کل منابع طبیعی ، اداره کل بنادر و دریانوردی، اداره کل محیط زیست، اداره کل شیلات		
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون / آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	۱- پروژه های متقاضیان سرمایه گذاری با ارزش سرمایه گذاری بالای ۴۰ میلیارد ریال باید در سازمان مرکزی بررسی و نتیجه به استان اعلام گردد. ۲- پروژه های متقاضی دریافت تسهیلات بالای ۱۰ میلیارد ریال باید از طریق سازمان مرکزی به صندوق توسعه ملی معرفی شوند.	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور		۱- سقف مجوز بررسی صدور مجوز در استان ها هم در بخش حجم سرمایه گذاری و هم در بخش تسهیلات افزایش یابد.

موانع و مشکلات موجود در محور ارتقا شاخص های زیست محیطی

- ۱- مطابق با آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های بزرگ تولیدی، خدماتی و زیر بنایی مصوب هیئت وزیران، استقرار مناطق آزاد و ویژه مشمول انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی می باشند که این امر ازسوی منطقه آزاد اروند انجام پذیرفته است. مطمئناً قانون گذار از وضعیت قوانین مربوط به مناطق آزاد کشور مطلع بوده و با لحاظ این موارد این گونه طرح ها را مشمول مطالعات ارزیابی نموده اند.
- ۲- یکی از موارد مهم در نواحی صنعتی، بحث استقرار واحدها و یا زون بندی محدوده طرح می باشد که این امر می بایست توسط اداره کل محیط زیست خوزستان به تصویب برسد.
- ۳- منطقه آزاد اروند اقدام به صدور مجوز احداث طرح های بزرگ صنعتی نموده که این امر مخالف با بند الف ماده ۱۹۲ از قانون برنامه پنجم توسعه می باشد که لزوم انجام مطالعات ارزیابی در مرحله انجام مطالعات امکان سنجی و مکان یابی را تاکید نموده است.
- ۴- با توجه به اینکه تا کنون مطالعات جامعی در خصوص توان زیست محیطی منطقه و ظرفیت انتشار آلودگی در سطح منطقه صورت پذیرفته است و ساکنین شهرهای خرمشهر و آبادان با مسائل زیست محیطی ناشی از استقرار واحدهای صنعتی موجود دست به گریبان هستند ، لذا هر گونه استقرار واحدهای صنعتی جدید که متأسفانه از واحدهای مادر و دارای پتانسیل بالای آلودگی بالا نیز می باشند ، نیاز به بازنگری دارد.
- ۵- با توجه به همجواری منطقه با طرح توسعه و موجود واحدهای پرورش ماهی و همچنین تالاب شادگان ، ضروری است اثرات کلی احداث چنین واحدهایی بر روی سلامت اکولوژی و حیات وحش منطقه بررسی شود.

مغایرت های قانونی در خصوص منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی

منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی براساس لایحه پیشنهادی دولت نهم با عنوان «لایحه ایجاد یک منطقه آزاد تجاری ، صنعتی و پانزده منطقه ویژه اقتصادی» به مجلس محترم شورای اسلامی و تصویب در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۴/۷/۸۹ و تایید شورای محترم نگهبان در مورخ ۱۴/۷/۸۹ و ابلاغ این مصوبه طی نامه شماره ۴۹۲۸۸/۲۷۴ مورخ ۱/۸/۸۹ رئیس محترم مجلس شورای اسلامی به مساحت ۱۱۰۴۴ (شامل ۱۲۸۹ هکتار مجتمع بندری موجود، ۵۷۰ هکتار اراضی کناره، ۴۳۱۵ هکتار اراضی استحصال، ۴۸۷۰ هکتار حوزه آبی) مصوب و ابلاغ گردید.

متأسفانه قریب به ۱۹۰۰ هکتار از خوریات با ارزش منطقه بندرامام بر خلاف مصالح زیست محیطی و کارشناسی ، در نقشه های ارائه شده در لایحه پیشنهادی ، جهت استحصال (خشک کردن خوریات) لحاظ شده که در صورت اجرا خسارات جبران ناپذیری به اکوسیستم منطقه و خصوصاً آبزیان و شیلات و تنوع زیستی حوزه شمالی خلیج فارس وارد خواهد نمود. علاوه بر آن قریب به ۳۲۰۰ هکتار دیگر از ارضی مدنظر جهت استحصال در این طرح، در محدوده تالاب

بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان قرار گرفته است که این موضوع با ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، بند "د" ماده ۱۰ قانون شکار و صید و بند "ج" ماده ۱۹۳ قانون برنامه پنجم توسعه کشور مغایرت دارد.

بندر ابو خضیر : در بندر ابو خضیر که به صورت غیرقانونی و در محدوده تالاب بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان احداث گردیده است نیز فاقد مجوز و طرح مدیریت زیست محیطی می باشد و بر اساس مشاهدات عینی کارشناسان، در بنادر کوچک اقدامی در راستای جلوگیری از آلودگی آب و سواحل از سوی لنج های تجاری صورت نمی پذیرد.

جدول (۴-۲۴) محدودیتهای نرم افزاری (ارتقاء پارامترهای زیست محیطی)

چالشها و محدودیتها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی/ضوابط اجرائی	قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران : ماده ۱۱۲ : مدیران سازمانهای مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می شوند و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیتهای دستگاههای اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به استثناء نهادهای دفاعی و امنیتی به عهده آنها است .سازمانهای مناطق آزاد منحصراً بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می شوند.	۱- مطابق با آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های بزرگ تولیدی،خدماتی و زیر بنایی مصوب هیئت وزیران،استقرار مناطق آزاد و ویژه مشمول انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی می باشند که این امر ازسوی منطقه آزاد ارونند انجام پذیرفته است.مطمئناً قانون گذار از وضعیت قوانین مربوط به مناطق آزاد کشور مطلع بوده و با لحاظ این موارد این گونه طرح ها را مشمول مطالعات ارزیابی نموده اند. ۲-یکی از موارد مهم در نواحی صنعتی،بحث استقرار واحدها و یا زون بندی محدوده طرح می باشد که این امر می بایست توسط اداره کل محیط زیست خوزستان به تصویب برسد. ۳-منطقه آزاد ارونند اقدام به صدور مجوز احداث طرح های بزرگ صنعتی نموده که این امر مخالف با بند الف ماده ۱۹۲ از قانون برنامه پنجم توسعه می باشد که لزوم انجام مطالعات ارزیابی در مرحله انجام مطالعات امکان سنجی و مکان یابی را تاکید نموده است.	۱- امور حاکمیتی و درگیر با سلامت و بهداشت عمومی طبق قوانین برعهده دولت باقی بماند. ۲- عوارض آلایندهی موضوع تبصره یک ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده زیر نظر سازمان منطقه آزاد ارونند صرف هزینه های زیست محیطی محدوده سازمان و شهرهای متاثر قرار گیرد. ۳- ایجاد هر گونه مناطق جدید می بایست از طریق شورای عالی حفاظت محیط زیست تایید گردد. ۴- جایگاه سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان تشکیلاتی حقوقی و حاکمیتی دیده شود.	
تداخل وظائف دستگاه های اجرائی	دستگاه اجرائی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرائی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرائی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه اجرائی
	سازمان حفاظت محیط زیست	سازمان منطقه آزاد ارونند		
		سازمان منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی		
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرائی متولی در سطح ملی	قانون /آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی

۳-۲-۳- منابع مالی و شیوه تامین (بودجه عمومی ، منابع صندوق توسعه ملی ، فاینانس و...)

توجه: در اکثر طرح های دریافتی از دستگاه های اجرائی همکار اعتبارات و همچنین محل تأمین اعتبار در ج نگرديده بودبدین منظور در این جدول تنها طرح هایی درج گردیده که اعتبار آن در جدول فرم ۳ مشخص شده بود.

جدول (۴-۲۵) منابع مالی مورد نیاز

محل تامین	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	بازسازی/ نوسازی/ ساماندهی	تکمیلی	احداثی	عنوان طرح	مهم
فاینانس	بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی				
			۱۴۵۰۰۰		✓	تکمیل خط دوم راه آهن اهواز- بندرامام (ره)
	۸۰۰۰۰۰		۸۰۰۰۰۰	احداث	✓	احداث خط آهن سربندر- شادگان-آبادان - خرمشهر
	۲۸۰۰۰۰		۲۸۰۰۰۰	احداث	✓	اتصال خط آهن شلمچه به بصره
۱,۵۰۷,۰۰۰			۱,۵۰۷,۰۰۰		✓	خرید ۳ دستگاه مکنده تخلیه کننده غلات
۳۵۰,۰۰۰			۳۵۰,۰۰۰		✓	توسعه داک سرسره بندر امام خمینی ره
	۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰		✓	لایروبی اسکله ۳۷و۳۸
	۲۱۰,۰۰۰		۲۱۰,۰۰۰		✓	لایروبی کانال خورموسی
			۳,۸۳۴,۵۰۰		✓	انبارهای مسقف نگهداری کالا(از طریق خصوصی سازی)
			۴۲۹,۵۰۰		✓	مخازن نگهداری روغن خوراکی(از طریق خصوصی سازی)

حمل و نقل و بندر دریایی

محل تامین	مجهز	عنوان طرح	احداثی	تکمیلی	بازسازی / نوسازی / ساماندهی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)			
							بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی	فاینانس
	محور کشاورزی و شیلات	مخازن نگهداری فرآورده های نفتی (از طریق خصوصی سازی)	✓			۱,۵۰۳,۰۰۰			
		احداث اسکله نفتی (از طریق خصوصی سازی)	✓			۲۵۴,۵۰۰			
		احداث بارانداز رو باز (از طریق خصوصی سازی)	✓			۱۲۰,۰۰۰			
		توسعه نخیلات	✓	✓		۱۴۴۰۰۰	۷۲۰۰۰	۷۲۰۰۰	
		اصلاح و نوسازی نخیلات	✓		✓	۴۲۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	
		ارتقاء دانش فنی	✓			۲۰۰۰	۲۰۰۰	-	
		افزایش ضریب مکانیزاسیون	✓			۴۱۱۵۰	۲۷۱۷۰	۱۳۹۸۰	
		تکمیل بندر صیادی آبادان		✓		۳۵۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰		
		احداث بندر صیادی ابوخریر شادگان	✓			۸۰۰۰۰	۸۰۰۰۰		
		احداث اسکله صیادی بندر امام خمینی (ره)			✓	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰		
		لایروبی بندر صیادی فجر اروندکنار			✓	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰		
		لایروبی اسکله صیادی سجافی هندیجان			✓	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰		

		۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	✓			لایروبی اسکله صیادی چوئبده آبادان	
		۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰			✓	احداث اسکله صیادی نهر فیصلی خرمشهر	
		۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰		✓		ایجاد زیستگاههای مصنوعی	
		۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰		✓		بازسازی ذخایر آبزیان دریایی	
		۷۰۰۰	۷۰۰۰		✓		بیوتکنیک تکثیر و پرورش آبزیان دریایی	
		۵۰۰۰	۵۰۰۰			✓	مطالعه جامع اکولوژیک آبهای ساحلی	
	۲۵۰۲۷۰۳۵		۲۵۰۲۷۰۳۵	سرمایه در گردش	✓		واحدهای صنعتی فعال و نیمه فعال	صنعت
✓	✓		۱۵۸۵۴۲۰۶			✓	طرحهای صنعتی بالای ۶۰ درصد پیشرفت	
	۵۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰		✓		بندر صیادی ثامن الائمه	
	۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰		✓		بندر صیادی نهر قصراروند کنار	
	۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰		✓		بندر صیادی خور سماییلی	
	۱۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰		✓		بندر صیادی بحرکان	
	✓ به شکل تسهیلات به سرمایه گذاران	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	-	-	✓	مطالعه و احداث شهرک ساحلی اروند کنار آبادان	گردشگری
		۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	-	-	✓	مطالعه و احداث دهکده ساحلی هندیجان (بحرکان)	
		۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	-	-	✓	مطالعه و ایجاد موزه دریا (مکان پیشنهادی: خرمشهر،	

							ماهشهر، آبادان)	
		۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	-	-	✓	مطالعه و ایجاد دهکده ورزش های تفریحی و آبی (مکان پیشنهادی: خرمشهر، آبادان ، ماهشهر)	
		۷۱۵۰۰۰	۷۱۵۰۰۰		✓		احداث تصفیه خانه فاضلاب در شرکت های پتروشیمی رازی ، غدیر و مارون	
		۷۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰		✓		اجرای مدیریت فاضلاب و پسماند در مجتمع بندری امام خمینی	
		۳۸۶۰۰	۳۸۶۰۰		✓		اجرای مدیریت پسماند های شهری در شهر های ساحلی استان	
۱۰۰۰۱۰۰۰	✓		۱۰۰۰۱۰۰۰		✓		اجرای مدیریت فاضلاب های شهری در شهر های ساحلی استان	
		۲۳۴۰۰۰	۲۳۴۰۰۰			✓	اجرای مدیریت زیست محیطی شناور ها (کنوانسیون و غیر کنوانسیونی) توسط اداره کل بنادر و دریا نوردی خرمشهر	
		۲۱۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰			✓	آموزش ، پژوهش و پایش های زیست محیطی در شهر های آبادان ، خرمشهر ، شادگان ، ماهشهر و هندیجان	
۱۰,۰۰۱,۰۰۰	۲۵,۴۰۳,۰۱۵	۴,۴۲۰,۷۷۰	۵۸,۶۱۶,۴۹۱				جمع	

محیط زیست

پیوست

جدول (۴-۲۶) تعیین جایگاه اولویت در ساختار اداری، نظام قانون گذاری و ضوابط اجرایی کشور

شرح اولویت: ارتقاء شاخص های زیست محیطی در بهره برداری از سواحل جنوبی استان خوزستان		
شرح	تاریخ تصویب	
قانون	اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸
	قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست	۱۳۵۴
	قانون مجازات اسلامی - تعزیرات	خرداد ۱۳۷۵
	قانون حفاظت از دریا ها و رودخانه های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی	شهریور ۱۳۸۹
	آیین نامه اجرایی ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - نظام مدیریت سبز	اردیبهشت ۱۳۹۱
	آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند	مرداد ۱۳۳۸۴
	آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از آلودگی آب	اردیبهشت ۱۳۷۲
	آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از آلودگی هوا	شهریور ۱۳۷۹
	آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی	دی ۱۳۹۲
	آیین نامه اجرایی بند الف ماده ۱۹۳ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران	شهریور ۱۳۹۱
	آیین نامه اجرایی موضوع بند الف ماده ۶۱ قانون برنامه پنجم (خود اظهاری در پایش)	۱۳۸۴
	تصویب نامه هیئت وزیران در خصوص ضوابط و معیارهای استقرار واحد های صنعتی و تولیدی	تیر ۱۳۹۰
مصوبه هیئت وزیران	آیین نامه ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های بزرگ تولیدی ، خدماتی و زیربنایی	بهمن ۱۳۹۰
	مصوبه هیئت وزیران راجع به استاندارد های حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه های صنعتی	آبان ۱۳۷۹
	تصویب نامه هیئت وزیران شماره ۴۸۱۵۸/ت۱۶۱۴۷۹ هـ موضوع چهارزمانه کردن موتورقایق های صیادی و تفریحی	آبان ۱۳۹۱
	کنوانسیون منطقه ای کویت برای همکاری درباره حمایت از محیط زیست دریایی در برابر آلودگی	۱۳۵۷
سایر موارد	کنوانسیون جلوگیری از آلودگی دریایی از طریق تخلیه مواد زاید و دیگر مواد- کنوانسیون لندن	۱۳۵۱
	کنوانسیون بین المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از کشتی ها (MARPOL)	۱۳۵۱
	محورهای ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص سیاستهای کلی محیط زیست در برنامه ششم	آبان ۱۳۹۴
	کنوانسیون بازل	۱۳۶۸
	عنوان	سطح (ملی / استانی)
	کمیته ساماندهی اسکله ها و شناور ها	استانی
ستاد، شوراهای و نهادهای مرتبط	کارگروه سواحل و تالاب ها	استانی
	کارگروه مدیریت پسماند	استانی

فصل پنجم:

محور بازسازی بافتهای فرسوده

بخش اول:

کلیات برنامه اقدام و عمل در محور

بازسازی بافتهای فرسوده

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی

شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در تاریخ ۸۵/۲/۱۱ و براساس مصوبه مورخ ۸۴/۳/۱۶ خود، بافت فرسوده را شامل بخشهایی از مناطق شهری معرفی مینماید که دارای سه مشخصه: ریزدانی^۴، نفوذ ناپذیری^۵ و ناپایداری^۶ میباشند. با عنایت به این ویژگیها و اینکه استان خوزستان و بویژه شهر اهواز از نظر مساحت بافت فرسوده در رده های اول کشور میباشد و این بافت بخش قابل توجهی از سطح شهرستانهای استان را در بر گرفته است، بخش عمده ای از شهرها و به تبع آن جمعیت ساکن در آن، از حضور موثر در فرایند رشد شهری و فعالیتهای اقتصادی محرومند و عدم امکان نوسازی زیر ساختها و تامین خدمات شهری و اجتماعی، موجب افت مشارکت ساکنین این مناطق در امر توسعه اقتصادی و اجتماعی شهر می گردد. این مهم، ضرورت توجه بیشتر دولت و سرمایه گذاری در این بخش از حوزه شهری جهت بهسازی محل زیست و بالا بردن سطح تواناییها و آگاهیهای اجتماعی و فرهنگی منطقه، بمنظور وارد نمودن بخش مهمی از جمعیت شهری به جریان اقتصادی و مشارکت فعال در شکوفایی شهری را بخوبی نمایان میسازد. شایان ذکر است که در غالب کشورهای توسعه یافته، مناطق قدیمی شهر بدلیل اهمیت تاریخی و نمود فرهنگی منطقه و به تبع آن جذب توریست و در نتیجه رونق داد و ستد و فعالیتهای اقتصادی، از با ارزش ترین و گرانبه ترین مناطق شهری ند و این امر نشاندهنده ارزش سرمایه گذاری در این مناطق و بازدهی اقتصادی آن است.

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد (و بخش مرتبط) کشور و استان

بهسازی بافتهای فرسوده و سکونتگاههای غیر رسمی و مناطق حاشیه نشینی که جمعا بخش عمده ای از سطح شهرهای استان خوزستان و بالطبع جمعیت ساکن در آن را شامل میگردد موجب بازگرداندن این مناطق به اقتصاد شهرورونق اقتصادی آن میگردد. از آنجا که اینگونه مناطق عمدتا در قسمتهای اصیل و مرغوب شهر واقع گردیده اند. پتانسیل و جذابیت زیادی برای جذب سرمایه گذاران دارند

۱-۳- احصاء قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط

اساسنامه شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

قانون ساماندهی حمایت از تولید و عرضه مسکن

آئین نامه اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن

قانون حمایت از احیا و بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری

ماده ۴ قانون حمایت از احیا و بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری

ماده ۱۶ قانون حمایت از احیا و بازسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری

^۴ حداقل ۵۰ تا ۶۰٪ منازل مسکونی دارای مساحت کمتر از حد نصاب تفکیک

^۵ حداقل ۵۰ تا ۶۰٪ معابر کمتر از ۶ متر عرض مفید

^۶ حداقل ۵۰ تا ۶۰٪ منازل مسکونی، فرسوده و دارای عمر زیاد

آئین نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۷ قانون حمایت از احیا و بهسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری
 سند ملی راهبردی احیا بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری موضوع ماده ۱۶ قانون حمایت از
 احیا و بهسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری مورخ ۲/۷/۹۳ شماره ۴۸۶۰۱/۷۴۹۰۰

جدول (۵-۱) تعیین جایگاه اولویت در ساختار اداری ، نظام قانون گذاری و ضوابط اجرایی کشور

شرح اولویت		
شرح	تاریخ تصویب	
قانون قانون ساماندهی حمایت از تولید و عرضه مسکن قانون حمایت از احیا و بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری ماده ۴ قانون حمایت از احیا و بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری ماده ۱۶ قانون حمایت از احیا و بازسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری	• تعاریف بافت فرسوده و اجزای آن • شرح وظایف وزارت خانه ها • ساماندهی و حمایت از تولید مسکن • تعیین شرایط تسهیلات ساخت و وظایف بانکها • تبیین اهداف کوتاه مدت و بلند مدت و سیاستها • تعریف بافتها و بناهای تاریخی و شرح وظایف محوله در ارتباط با بازسازی • سکونتگاههای غیر رسمی و حاشیه نشینی	۳/۶/۷۸ ۱۰/۱۲/۸۹ ۱۲/۱۰/۹۳ ۲۷/۱۰/۸۹
مصوبه هیئت وزیران آئین نامه اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن آئین نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۷ قانون حمایت از احیا و بهسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری سند ملی راهبردی احیا بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری موضوع ماده ۱۶ قانون حمایت از احیا و بهسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری مورخ ۲/۷/۹۳ شماره ۴۸۶۰۱/۷۴۹۰۰	• تعریف و الزامات ستاد استانی و ملی • تعیین نحوه اعطای تسهیلات وسود و یارانه آن	۲/۵/۸۸ ۱۹/۹/۹۳ ۲/۷/۹۳
سایر موارد		
ستاد، شوراها و نهادهای مرتبط	عنوان	سطح (ملی / استانی)
مصوبات ستاد مل بازآفرینی پایدار شهری		
مصوبات ستاد استانی بازآفرینی پایدار شهری		
مصوبات ستادهای شهرستانی بازآفرینی پایدار شهری		

اهداف این قوانین شامل :

تامین مسکن فاقدین مسکن-ارتقای کمی و کیفی مسکن -حمایت از سرمایه گذاری در تولید مسکن با استفاده از فناوریهای نوین -بهبود بافتهای فرسوده و سکونتگاههای غیر رسمی-مقاوم سازی واحدهای مسکونی موجود میباشد

۴-۱-شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

سازمانهای مردم نهاد

شهرداریها

استانداری - ادارات آب - برق - گاز- مخابرات - نوسازی مدارس -

بهداشت و درمان - بنیادمسکن-فرهنگ و ارشاد

۵-۱- احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

طرحهای پیوست قانون شماره ۴۰۹۰۷۰۳۸ و ۴۰۹۰۷۲۴۶ و ردیفهای پیشنهادی الحاقی به تبصره های ۴ و ۶ و ردیفهای ۸-۵۲۰۰۰۰ و شماره ۷۲-۵۵۰۰۰۰ و شماره (جدید) ۵۳۰۰۰۰ و شماره (جدید) ۵۲۰۰۰۰ و ۴۰۹۰۷۰۳۸ و ۴۰۹۰۷۲۴۶

مبلغ میلیون ریال

جدول (۵-۲) احصاء ردیفها و ظرفیتهای موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

شماره طبقه بندی	عنوان	اهداف کمی طرح	واحد	مقدار	هزینه واحد	عنوان دستگاه اجرایی	سال شروع	سال خاتمه	عملکرد سالهای قبل از برنامه پنجم	دوران برنامه پنجم		دوران برنامه ششم		جمع کل
										عملکرد سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳	مصوب ۱۳۹۴	برآورد ۱۳۹۵	پیش بینی سالهای بعد	
۴۰۹۰۷۰۳۸	مطالعات و ساماندهی سکونت گاههای غیر رسمی	مطالعه و ساماندهی سکونتگاه	هکتار	۱۱۰۰۰	۱۴۸.۶۰۹	شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران	۱۳۷۹	۱۳۹۵	۱۵۵۵۰۴	۷۴۲۱۹۳	۳۶۰۰۰۰	۳۷۷۰۰۰	۰	۱۶۳۴۶۹۷
۴۰۹۰۷۲۴۶	مطالعه و کمک به بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهری	آماده سازی اجرا تملک و آزادسازی مطالعه	هکتار هکتار هکتار هکتار	۵۰۰ ۱۷۸ ۵۱۴ ۶۳۰۰۰	۲۰۹۰.۱۲۲ ۵۸۷۱.۱۲۸ ۲۰۳۳.۱۹۲ ۱۶.۵۸۸	شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۰	۲۱۹۰۲۴۳	۹۹۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۰	۴۱۸۰۲۴۳

بخش دوم:

تدوین برنامه عملیاتی در محور

بازسازی بافتهای فرسوده

۲-۱- تبیین وضع موجود

۲-۱-۱- روند متغیرها و شاخص های کلیدی

از ۶۲ شهر استان خوزستان، مطالعات شناسایی محدوده ۲۹ شهر استان انجام شده و به تصویب رسیده است. مجموع مساحت بافت های فرسوده این شهرها، ۵۷۶۷ هکتار می باشد که در شهر اهواز مساحتی بالغ بر ۱۴۱۷ هکتار (۶/۷ درصد مساحت شهر) را دربر گرفته که حدود ۲۵٪ مساحت کل بافت فرسوده استان (در ۲۹ شهر به شرح جدول شماره یک) می باشد. پس از اهواز، شهرهای مسجدسلیمان با ۶۸۴ هکتار (۲۸/۸ درصد مساحت شهر) و آبادان با ۵۰۹ هکتار (۲۴/۴ درصد مساحت شهر) به ترتیب ۱۱/۹ و ۸/۸ درصد از مساحت بافت فرسوده استان را شامل می شوند.

جدول (۳-۵) شهرهای دارای محدوده مصوب بافت فرسوده

نام شهر	مساحت محدوده	تاریخ تصویب	نام شهر	مساحت محدوده	تاریخ تصویب
۱- اهواز	۱۴۱۷ هکتار	۸۵/۸/۸	۱۶- رامهرمز	۲۸ هکتار	۸۷/۶/۲۳
۲- آبادان	۵۰۹ هکتار	۸۵/۲/۴	۱۷- رامشیر	۶۰ هکتار	۸۷/۶/۲۳
۳- اندیمشک	۱۳۹ هکتار	۸۷/۴/۱	۱۸- چمران	۵۸ هکتار	۸۷/۴/۱
۴- آغاچاری	۲۹ هکتار	۸۷/۴/۲۳	۱۹- حمیدیه	۸۲ هکتار	۸۷/۳/۲۲
۵- امیدیه	۱۶۹ هکتار	۸۷/۶/۲۳	۲۰- خرمشهر	۱۱۴ هکتار	۸۷/۶/۲۳
۶- ایذه	۲۲۳ هکتار	۸۷/۳/۲۲	۲۱- گتوند	۴۶ هکتار	۸۷/۶/۲۳
۷- باغملک	۸۵ هکتار	۸۷/۱۱/۲۳	۲۲- لالی	۵۲ هکتار	۸۹/۷/۲۳
۸- بندرامام	۷۷ هکتار	۸۷/۴/۱	۲۳- ماهشهر	۳۷۳ هکتار	۸۷/۳/۲۲
۹- بهبهان	۱۶۳ هکتار	۸۶/۱۲/۱	۲۴- مسجدسلیمان	۶۸۴ هکتار	۸۷/۴/۲۳
۱۰- سوسنگرد	۲۱۸ هکتار	۸۹/۷/۲۲	۲۵- ملاتانی	۳۱ هکتار	۸۷/۶/۲۳
۱۱- شادگان	۳۳ هکتار	۸۷/۶/۲۳	۲۶- ویس	۶۴ هکتار	۸۷/۴/۲
۱۲- شوش	۲۴۷ هکتار	۸۷/۱۱/۲۳	۲۷- هفتکل	۱۸۲ هکتار	۸۷/۱۱/۲۳
۱۳- شوشتر	۲۴۰ هکتار	۷۱/۷/۲۷	۲۸- هویزه	۱۶۰ هکتار	۸۷/۴/۲۳

نام شهر	مساحت محدوده	تاریخ تصویب	نام شهر	مساحت محدوده	تاریخ تصویب
۱۴- شیبان	۱۰۸ هکتار	۸۷/۴/۲	۲۹- هندیجان	۳۵ هکتار	۸۷/۳/۲۲
۱۵- دزفول	۱۴۱ هکتار	۷۳/۱۱/۱۸	مساحت استان خوزستان	۵۷۶۷ هکتار	

محدوده بافتهای فرسوده شهری پس از مطالعه و پیشنهاد توسط شرکتهای مهندسی مشاور واجد صلاحیت با در نظر داشتن سه شاخص مربوطه ، در کمیسیون ماده ۵ و پس از آن در شورای برنامه ریزی استان و در خصوص شهرهای بزرگ ، در شورای عالی شهرسازی و معماری بررسی و مصوب و ابلاغ میگردد.

جدول (۵-۴) تعیین وضع موجود

شرح شاخص	واحد	محدوده شناسایی شده تا سال ۹۴		نسبت دارای طرح به کل محدوده شناسایی شده استان	نسبت استان به کشور	هدف گذاری سال ۹۵ (تهیه طرح)	هدف گذاری سال ۹۶ (تهیه طرح)	هدف گذاری سال ۹۷ (تهیه طرح)	توضیحات
		کشور	استان						
بافتهای فرسوده (۲۹ شهر)	هکتار	۵۶۰۰۰	۵۷۶۷	٪۲۱	٪۱۰	۱۳۸۴	۱۶۱۴	۱۶۱۴	میزان واقعی بافت فرسوده کل استان در صورت تدقیق و بروز رسانی به مراتب بیشتر از این مقدار خواهد بود
سکونت گاههای غیررسمی (۸ شهر)	هکتار	۴۸۰۰۰	۶۶۱۵	٪۶۶	٪۱۴	۱۹۸۵	۲۳۱۵	۲۳۱۵	سطح کل سکونتگاههای استان بیشتر از این مقدار است ولی هنوز مطالعه و تدقیق نشده
بافت های تاریخی	هکتار	۲۵۰۰۰	۴۰۰	۰	٪۱۶	۱۲۰	۱۴۰	۱۴۰	میزان واقعی بافت تاریخی کل استان در صورت تدقیق و بروز رسانی به مراتب

شرح شاخص	واحد	محدوده شناسایی شده تا سال ۹۴		نسبت دارای طرح به کل محدوده شناسایی شده استان	نسبت استان به کشور	هدف گذاری سال ۹۵ (تهیه طرح)	هدف گذاری سال ۹۶ (تهیه طرح)	هدف گذاری سال ۹۷ (تهیه طرح)	توضیحات
		کشور	استان						
									بیشتر از این مقدار خواهد بود
جمع کل	هکتار	۱۲۶۱۵	۱۳۰۰۰۰	-	٪۱۰	۳۷۸۵	۴۴۱۵	۴۴۱۵	ارقام این ردیف با توجه به مطالعات و آمار تا این مقطع است و در صورت بروز رسانی و تدقیق ، نسبت سطوح استان به کشور ، تغییر میابد.

طرحهای نوسازی و بهسازی بافتهای فرسوده در واقع طرحهای تفضیلی ویژه ای هستند که بدلیل دارا بودن ضوابط خاص تشویقی و امتیاز دهی به مالکین ، دستیابی به جلب مشارکت ساکنین برای بهسازی و نوسازی محله و منطقه و شهر را تسهیل می نماید.

از ۲۹ شهرنامبرده شده در استان که دارای محدوده مصوب بافت فرسوده شهری می باشند برای ۱۱ شهر به شرح ذیل ، طرح بهسازی و نوسازی تهیه شده یا در حال تهیه میباشد (که عمدتاً بدلیل عدم تامین اعتبار نیمه تمام مانده اند).

جدول (۵-۵) وضعیت طرحهای بهسازی ونوسازی استان خوزستان

ردیف	نام شهر	جمعیت شهر	مساحت شهر	مساحت بافت		کارفرما	توضیحات
		سال ۱۳۹۰	(هکتار)	فرسوده(هکتار)			
۱	اهواز	۱۰۶۳۲۶۵	۲۰۸۸۱	مرکز	۳۰۰	ستاد	مصوب ولی ابلاغ نشده . مشکل شهرداری
				شرق	۶۰۰	ستاد	مطالعات سطح یک در حال انجام است. تقریباً متوقف است
				غرب	۵۱۷	شهرداری	مطالعات سطح یک در حال انجام است. در حال حاضر متوقف است.
۲	آبادان	۲۰۶۲۶۲	۲۰۸۲	۵۰۹		ستاد	مصوب ولی ابلاغ نشده است وموردتائیدمسئولین استانی نمیباشد
۳	اندیمشک	۱۲۸۳۷۳	۱۴۷۱	۱۳۹		ستاد	ابلاغ شد
۴	ماهشهر	۱۵۳۹۷۳	۲۷۱۴	۳۷۳		ستاد	ابلاغ شد.
۵	شوشتر	۱۰۸۸۵۷	--	۲۴۰		ستاد	درجلسات استانی مصوب .منتظر نوبت . رسیدگی درشورای عالی می باشد.
۶	خرمشهر	۱۲۴۱۴۱	۲۳۳۵	۱۱۴		ستاد	ابلاغ شد.
۷	مسجدسلیمان	۱۰۴۶۴۸	۲۳۷۸	۶۸۴		ستاد	بدلیل حریم چاههای نفت و گاز متوقف
۸	دزفول	۲۳۱۱۰۳	۴۹۵۶	۱۴۱		شهرداری	مراحل ۱ تا ۳ انجام شد منتظر تائید کمیته فنی میراث فرهنگی کشور جهت طرح در کمیته فنی و کمیسیون ماده ۵
۹	بندر امام	۷۳۱۱۹	۷۵۴	۷۷		شهرداری	مراحل ۱ و ۲ در کمیسیون ماده ۵ مصوب و در حال طی مراحل سطح ۳ می باشد
۱۰	سوسنگرد	۴۴۱۴۳	۶۷۹	۲۱۸		شهرداری	سطح ۱ انجام و منتظر طی مراحل کمیته فنی و کمیسیون ماده ۵ می باشد
۱۱	بهبهان	۱۰۷۶۱۷	۱۸۳۳	۱۶۳		شهرداری	سطح ۱ و ۲ آماده کمیسیون ماده ۵ می باشد شهرداری مشکل مالی دارد.
جمع		۲۳۴۵۵۰۱	۴۰۰۸۳	۴۰۷۵			

از این میان، طرحهای بهسازی ونوسازی سه شهر بندر ماهشهر - خرمشهر و اندیمشک مصوب و توسط استانداری به شهرداریها جهت اجرا ابلاغ گردید و طرح بهسازی و ونوسازی شهر شوشتر و مرکز شهر اهواز به تصویب کمیسیون ماده ۵ رسیده است .

جدول (۵-۶) طرح های در حال بهره برداری

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی (مساحت)	ظرفیت در حال بهره برداری (درصد تحقق طرح)	توضیحات
طرح نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری	اندیمشک	هکتار	۱۳۹	۲۰٪	ابلاغ شده
طرح نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری	ماهشهر	هکتار	۳۷۳	۳۰٪	ابلاغ شده
طرح نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری	خرمشهر	هکتار	۱۱۴	۲۵٪	ابلاغ شده
طرح نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری	شوشتر	هکتار	۲۴۰	۲۰٪	مصوب شده - در انتظار تایید شورای عالی شهرسازی
طرح نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری	اهواز - مرکزی	هکتار	۳۰۰	۰	مصوب شده - در انتظار اظهار نظر شهرداری
جمع		هکتار	۱۱۶۶	۵/۱۸	

از مساحت ۵۷۶۷ هکتاری محدوده مصوب بافت های فرسوده شهرهای استان تهیه طرح ۱۱ شهر با محدوده ۴۰۷۵ هکتار در دست انجام می باشد. همچنین ۱۱۶۶ هکتار (۲۱ درصد) دارای طرح بهسازی و نوسازی می باشد. ۱۸/۵ درصد از بافت های فرسوده شهرهای دارای طرح (شهرهای اندیمشک، ماهشهر، خرمشهر و شوشتر) بازسازی و نوسازی شده است و علیرغم تصویب طرح اهواز - مرکزی عملیات عمرانی بازسازی و نوسازی صورت نگرفته است.

همچنین تهیه طرح بهسازی و نوسازی برای شهرهای بهبهان، شرق اهواز، غرب اهواز، مسجدسلیمان و آبادان با مساحت مصوب بافت فرسوده ۲۷۶۸ هکتار به طور متوسط دارای ۲۷/۹ درصد پیشرفت فیزیکی و برای اتمام ۲۶۱۱۰ میلیون ریال اعتبار نیاز دارد.

جدول (۵-۷) طرح های در دست احداث (طرح های مهم پیشنهادی) احداث ، مطالعات ، تملک ، ترویجی ، ساماندهی و سایر))

عنوان طرح	نوع طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالشها
طرح نوسازی وبهسازی بهبهان	مطالعات	۳۰٪	۱۶۳ هکتار	۲۷۰۰	عدم تامین اعتبار-اختلاف نظر دستگاههای مرتبط
طرح نوسازی وبهسازی شرق اهواز	مطالعات	۳۰٪	۶۰۰ هکتار	۶۰۰۰	عدم تامین اعتبار- نامشخص بودن محدوده سیاسی شهرستان کارون
طرح نوسازی وبهسازی بندرامام	مطالعات	۳۵٪	۷۷ هکتار	۱۳۰۰	عدم تامین اعتبار
طرح نوسازی وبهسازی سوسنگرد	مطالعات	۱۵٪	۲۱۸ هکتار	۳۶۰۰	عدم تامین اعتبار
طرح نوسازی وبهسازی غرب اهواز	مطالعات	۲۰٪	۵۱۷ هکتار	۵۲۰۰	عدم تامین اعتبار-نواقص طرح جامع و تفصیلی
طرح نوسازی وبهسازی مسجدسلیمان	مطالعات	۲۵٪	۶۸۴ هکتار	۶۸۰۰	عدم تامین اعتبار-نامشخص بودن حرایم چاهها و خطوط لوله های نفت و گاز
طرح نوسازی وبهسازی آبادان	مطالعات	۴۰٪	۵۰۹ هکتار	۵۱۰	مغایرت نظر مسئولین وقت استانی با شورای عالی شهرسازی

علاوه برکمبود اعتبار برای اتمام طرح های فوق الذکر به مواردی نظیر نامشخص بودن محدوده سیاسی برخی از شهرها پس از تفکیک شهرستان ها از هم (شهرستان کارون از اهواز) و نامشخص بودن حرایم جاده ها و خطوط لوله نفت و گاز (شهر مسجدسلیمان) می توان اشاره نمود.

تهیه طرح برای ۱۹ شهر دارای محدوده مصوب نیز تاکنون انجام نشده است که مجموعاً ۱۸۳۳ هکتار از بافت های فرسوده شهرهای استان (۳۱/۸ درصد) را شامل می شود و نیازمند ۲۷۵۰۰ میلیون ریال اعتبار می باشد.

مطالعات ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی ۸ شهر استان با مساحت ۶۶۱۵ هکتار، ۲۷٪ پیشرفت فیزیکی داشته و برای اتمام نیازمند ۹۸۰۰۰۰ میلیون ریال اعتبار می باشد. همچنین برای تهیه طرح ۲۱ شهر دارای محدوده مصوب قراردادی منعقد نشده است.

عملیات اجرایی بازسازی و نوسازی بافت فرسوده در شهرهای اندیمشک، ماهشهر، خرمشهر و شوشتر مجموعاً با مساحت محدوده مصوب بالغ بر ۸۶۶ هکتار در حال انجام است که تاکنون ۲۵٪ پیشرفت فیزیکی داشته است. تملک و بازگشایی معابر، احداث درمانگاه، سالنهای ورزشی و تملک بافتها و بناهای تاریخی از جمله عملیات مرتبط با بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده می باشند که به ۱۷۵۸۰۰۰ میلیون ریال اعتبار نیاز دارد.

جدول (۵-۸) طرحهای مهم در ست احداث

عنوان طرح	نوع طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالشها	توضیحات
تهیه طرح بهسازی و نوسازی برای ۱۹ شهر	مطالعات	۰	۱۸۳۳ هکتار	۲۷۵۰۰	عدم وجود منابع مالی- تغییر مکرر ضوابط توسط وزارت راه و شهرسازی- بروکراسی اداری برای بررسی و تصویب طرحها	۱۷ شهر فاقد هرگونه طرح مطالعاتی میباشد
بازنگری مطالعات وساماندهی سکونتگاههای غیر رسمی ۸ شهر	مطالعات- ساماندهی	۲۷٪	۶۶۱۵ هکتار	۹۸۰۰۰	عدم وجود منابع مالی- تغییر مکرر ضوابط توسط وزارت راه و شهرسازی- بروکراسی اداری برای بررسی و تصویب طرحها	بدلیل عدم وجود مطالعات، میزان دقیق مساحت سکونتگاههای استان مشخص نیست (اعتبار براساس هزینه واحد در لایحه بودجه ۹۵)
مطالعات سکونتگاههای غیر رسمی ۲۱ شهر	مطالعات	۰	۲۱ شهر	۳۱۵۰۰	عدم وجود منابع مالی- تغییر مکرر ضوابط توسط وزارت راه و شهرسازی- بروکراسی اداری برای بررسی و تصویب طرحها	اعتبار لازم برای مطالعات هر شهر طبق شیوه محاسبه شرکت مادر تخصصی حدود ۱۵۰۰ میلیون ریال است
تملک و بازگشایی معابر	تملک	۱۰٪	۵ هکتار	۱۰۹۸۰۰۰	عدم وجود منابع مالی- معارضین- ضوابط -	میزان کل اعتبار مورد نیاز برای بازگشایی کل معابر هدف در استان به مراتب بیشتر از ارقام قید شده است

عنوان طرح	نوع طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالشها	توضیحات
احداث ۵ درمانگاه	احداث	۰	۲۵	۱۴۰۰۰	عدم وجود منابع مالی - لزوم مشارکت وزارت بهداشت برای تجهیز	با حدود ۲۰۰۰ متر عرصه و ۱۲۰۰ متر اعیان (بدون احتساب هزینه عرصه) - برای هر شهر دارای طرح مصوب حداقل ۵ درمانگاه لازم است

مطالعات توانمند سازی ۷ شهر اهواز، اندیمشک، بندر امام خمینی، بندر ماهشهر، شهر چمران، آبادان و دزفول انجام شده است که علیرغم گذشت بیش از ۵ سال از اتمام آنها عملیات تعریف شده برای این طرح ها ۱۰٪ پیشرفت فیزیکی دارند و برای اتمام فعالیت های مرتبط شامل دوره های آموزشی و تاسیس دفاتر تسهیلگری به ۵۴۰۰۰ میلیون ریال اعتبار نیاز می باشد.

جدول (۵-۹) طرح های در دست احداث

عنوان طرح	نوع طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز تکمیل (میلیون ریال)	اهم چالشها	توضیحات
احداث ۱۰ پروژه ضروری روبنایی	احداث	۰	-	۳۰۰۰۰	تامین اعتبار	این طرحها براساس ضرورت و نیاز شهرستانها در ستاد شهرستان یا ستاداستان مصوب میگردند
احداث ۱۰ مدرسه ۱۰ کلاسه	احداث	۰	۳۰	۳۰۰۰۰	تامین اعتبار	درهر مرحله از شهر های دارای طرح مصوب حداقل ۲ مدرسه نیاز است
احداث ۵ سالن ورزشی و فرهنگی	احداث	۰	۲۵	۶۰۰۰۰	تامین اعتبار	با ۱۳۰۰ متر زیر بنا بدون احتساب هزینه عرصه) - درهر مرحله ۱ و درهر شهر دارای طرح مصوب حداقل ۵ سالن نیاز است
تملك و احیاء بافتها و بنای تاریخی	تملك - ساماندهی	۱۰٪	-	۴۰۰۰۰۰	تامین اعتبار	من جمله بازار معین التجار اهواز (مذاکرات و اقدامات اولیه انجام شده)
احداث تالاهای گفتمان شهری	احداث	۲۰٪	۵	۵۰۰۰۰	تامین اعتبار	

مطالعات توانمندسازی :

مطالعات توانمندسازی برخی از شهرهای استان خوزستان بشرح ذیل انجام که از کم و کیف انجام پروژه ها توسط شهرداریها اطلاعاتی در دست نیست. این طرحها قبلاً به شهرداریها ابلاغ گردید .

از آنجائیکه این مطالعات در سالهای قبل انجام شده و مدت زمان زیادی از مطالعه و برداشت وضع موجود این شهرها گذشته و شهرها نیز دائماً در حال دگرگونی و تغییر هستند، نیاز به بازنگری دارند .

جدول (۵-۱۰) وضعیت طرحهای توانمند سازی شهرهای استان خوزستان

نام شهر	کارفرمای طرح	مهندسین مشاور	سال تصویب
اهواز	ستاد ملی توانمندسازی کشور سازمان مسکن و شهرسازی	معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۶
اندیمشک	شهرداری اندیمشک	معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۷
بندر امام خمینی (ره)	شرکت پتروشیمی بندر امام خمینی (ره)	معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز	دیماه ۸۸
بندر ماهشهر	شرکت پتروشیمی بندر امام خمینی (ره)	معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز	خرداد ماه ۸۹
شهر چمران	شرکت پتروشیمی بندر امام خمینی (ره)	معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز	آبانماه ۸۸
آبادان	ستاد ملی توانمندسازی کشور سازمان مسکن و شهرسازی	مهندسین مشاور بهائوند مهراز	۸۵/۵/۱۱
دزفول	ستاد ملی توانمندسازی کشور سازمان مسکن و شهرسازی	مهندسین مشاور ماد شهر	۸۵/۵/۱۱

۲-۲- استخراج اهداف (کیفی و کمی) و الزامات

۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه از ۵۷۶۷ هکتار محدوده بافت فرسوده مصوب ۲۹ شهر استان برای ۱۱۶۶ هکتار (۲۰ درصد) تهیه طرح شده است. با توجه به اهمیت این طرح ها در توسعه کالبدی شهرهای استان یک بازه زمانی سه ساله طی سالهای ۹۵ الی ۹۷ برای تهیه در نظر گرفته شده است که هدف گذاری سال ۹۵، تهیه طرح برای ۱۳۸۴ (۲۴ درصد) و برای هر یک از سال های ۹۶ و ۹۷ ۱۶۱۴ هکتار (هر سال ۲۸ درصد) می باشد.

برای ۸ شهر مطالعات ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی با پیشرفت فیزیکی ۲۷ درصد در حال انجام است که اتمام آنها در سال ۹۵ هدف گذاری می گردد. همچنین برای سال ۹۶ و ۹۷ تهیه مطالعات ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی برای ۲۱ شهر هدف گذاری می گردد که برای سال ۹۶ ، ۱۰ شهر و سال ۹۷ ، ۱۱ شهر می باشد.

۲-۲-۲- محدودیتها شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف ، تمرکز امور در سطوح ملی

(وزارتخانه ها ، نهادها و شوراهای ...)

محدودیت های قانونی/ ضوابط اجرایی

طبق اساسنامه شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران (فرآیند برگزاری مزایده) امکان فروش اراضی و تامین سرمایه از این محل در استان وجود ندارد. فروش اراضی مرغوب بافت های فرسوده که عمدتاً در نقاط مرکزی شهر قرار دارند، منابع مالی لازم برای بهسازی و بازسازی محدوده های بافت فرسوده را فراهم می آورد. که لازم است متن این اساسنامه به نحوی اصلاح گردد که فروش اراضی در استان امکان پذیر شده و واریز مستقیم کل درآمد حاصل از فروش به حساب استان انجام شود.

همچنین ارجاع پرونده به اداره امور اقتصادی طبق اساسنامه شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران (بند ب فرآیند برگزاری مزایده) موجب تاخیر و بوروکراسی می گردد که اصلاح اساسنامه به نحوی که مستقیماً پرونده به کانون کارشناسان ارجاع شود موجب تسریع در این موضوع می شود.

همچنین عناوین مواردی که در خصوص تداخل وظایف دستگاه های اجرایی و تمرکزگرایی قابل طرح است به شرح زیر می باشد:

۱- عدم تخصیص منابع مالی از طرف دولت تا کنون

۲- عدم وجود هماهنگی و توافق بین دستگاهی اجرایی برای هم افزایی توان اجرایی در امر بهسازی و ساماندهی مناطق یاد شده

۳- عدم وجود ضمانت اجرایی طرحهای مطالعاتی مصوب در حوزه بافت فرسوده شهری و نیز سکونتگاههای غیر رسمی

۴- عدم علاقه مندی و توجه مسئولین به هدایت اعتبار و امکانات در جهت نوسازی و بهسازی

۵- متمرکز بودن امکانات و اختیارات تصمیم گیری در شرکت مادر تخصصی

۶- عدم تعریف چارت سازمانی مناسب و متناسب و عدم تخصیص هرگونه اعتبار و تجهیزات به اداره ستادی عمران بهسازی جهت ایفای نقش بعنوان ستاد مرکزی هماهنگی و برنامه ریزی در امر ساماندهی و بهسازی شهر

جدول (۵-۱۱) محدودیتهای نرم افزاری

چالشها و محدودیتها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیتهای قانونی /ضوابط اجرایی	اساسنامه شرکت مادر تخصصی و بهسازی شهری ایران(فرآیند برگزاری مزایده)	عدم امکان فروش اراضی و تامین سرمایه	ایجاد امکان فروش	واریز مستقیم کل درآمد به حساب استان
	اساسنامه شرکت مادر تخصصی و بهسازی شهری ایران (بند ب فرآیند برگزاری مزایده)	به تاخیر افتادن برنامه فروش	ارجاع مستقیم به قانون کارشناسان	حذف ضرورت ارجاع به اداره اقتصادی
تداخل وظائف دستگاه های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظائف با سایر دستگاه های اجرایی	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرایی
	قانون ساماندهی حمایت از تولید و عرضه مسکن. قانون حمایت از احیا و بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری	شهرداری-آموزش و پرورش - بهداشت و درمان -آب - برق - گاز-بنیاد مسکن	تعیین اداره عمران و بهسازی بعنوان ستاد مرکزی(دستگاه اصلی)	هماهنگی با اداره عمران و بهسازی جهت تعریف پروژه ها
			شهرداری به عنوان دستگاه همکار	تشریح و تقسیم وظایف ادارات توسط استاندار در ستادهای استانی
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون /آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	اساسنامه شرکت مادر تخصصی و بهسازی شهری ایران	شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران	تفویض اختیار برنامه ریزی و اجرا به استان	

۳-۲- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت ها

۳-۲-۱- عملیات عمرانی شامل طرح ها و پروژه ها مورد نیاز (به تفکیک بخش های عمومی، دولتی و خصوصی)

الف) دولتی :

۱- درمانگاهها

۲- مدارس و آموزشگاهها و فرهنگسراها

۳- کتابخانه و سالنهای اجتماعات و گفتگو

۵- پاسگاههای انتظامی

ب) عمومی:

۱- فضای سبز

۲- معابر

ب) خصوصی:

۱- مکانها و مجتمعهای تجاری

۲- سینما

۳- سالن ورزشی

۳-۲-۲- اقدامات شامل پیشنهادات مشخص در رفع محدودیتها و تحقق الزامات

۱- تهیه طرحها و برنامه های احیا و بهسازی براساس تقاضا و نیاز واقعی ساکنین

۲- رفع شکست بازار زمین و مستغلات شهری در پاسخ به نیاز اقشار کم درآمد شهری

۳- جلب مشارکت ساکنان و شاغلان محدوده های هدف در زمینه احیا و نوسازی

۴- تسهیل سرمایه گذاری و ایجاد نظام انگیزشی مناسب به منظور تشویق سرمایه گذاری بخش خصوصی

۵- شناسایی و تقویت وبهره گیری از ظرفیتهای اجتماعی اقتصادی و کالبدی اماکن و محدودههای تاریخی

۶- تنظیم نظام مالی مناسب برای تحقق طرحها و برنامه های احیا و بهسازی

۳-۲-۱-۲- اصلاح ، وضع و یا لغو قوانین و بخشنامه ها

۱- تفویض اختیار به استان (از طرف شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران بعنوان نهاد

اصلی متولی سیاستگذاری در حوزه های نامبرده) جهت برنامه ریزی و اولویت بندی و اجرای طرحها

و جذب سرمایه

۲- کاهش سود تسهیلات ساخت در بافت فرسوده در حد توان ساکنین و افزایش مدت بازپرداخت

۳- ضمانت اجرایی طرحها و مکلف شدن دستگاهها به ارایه خدمات و انجام وظایف طبق برنامه جهت نظارت شورای برنامه ریزی و توسعه استان

۲-۲-۳-۲- تدقیق، شفاف سازی و رفع تداخل بین وظائف دستگاه های اجرائی ، کارگروه ها و نهادهای

- ۱- تعیین اداره عمران و بهسازی شهری استان (وفق قانون) بعنوان ستاد مرکزی برنامه ریزی و هدایت طرحهای بازآفرینی پایدار و توسعه شهری در مناطق هدف و التزام تمامی دستگاههای اجرایی به همکاری و تخصیص اعتبار جهت تحقق طرحهای مرتبط
- ۲- حمایت استانداری از اداره عمران و بهسازی بعنوان نهاد سیاستگذار و برنامه ریز به منظور تحقق ضمانت اجرایی
- ۳- تخصیص بودجه از محل بودجه عمومی و صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرحهای محرک توسعه که بدنبال آن سرمایه گذاران بخش خصوصی نیز ترغیب به امر خواهند گردید.

محل تامین			اعتبار مورد نیاز (ریال)	تملك/بازسازی/ نوسازی/ساماندهی/مطالعات	تكمیلی	احداثی	عنوان طرح (برای سال ۹۵)
فاینانس	صندوق توسعه ملی	بودجه عمومی					
		۷	بیست و چهار میلیارد	مطالعات			تهیه طرح بهسازی و نوسازی برای ۱۷ شهر
	۷	۷	سی میلیارد و هفتصد میلیون	مطالعات	۷		تكمیل طرح بهسازی و نوسازی ۷ شهر
	۷	۷	یکهزار میلیارد	تملك			بازگشایی ۲۰ معبر

محل تامین			اعتبار مورد نیاز (ریال)	تملك/بازسازی/ نوسازی/ساماندهی/مطالعات	تكمیلی	احداثی	عنوان طرح (برای سال ۹۵)
فاینانس	صندوق توسعه ملی	بودجه عمومی					
		۷	پنجاه میلیارد	ساماندهی		۷	احداث ۱۰ دفتر تسهیلگری
		۷	بیست و چهار میلیارد	مطالعات			تهیه طرح سکونتگاههای غیر رسمی ۱۷ شهر
		۷	نهمصد و هشتاد میلیارد	مطالعات - ساماندهی			بازنگری طرح و ساماندهی سکونتگاههای غیر رسمی ۸ شهر
	۷	۷	یکصد و چهل میلیارد			۷	احداث ۵ درمانگاه
	۷	۷	سیصد میلیارد			۷	احداث ۱۰ مدرسه و آموزشگاه
	۷	۷	شصت میلیارد			۷	احداث ۵ سالن ورزشی و فرهنگی
		۷	سیصد میلیارد			۷	احداث ۱۰ پروژه ضروری روبنایی
	۷	۷	چهار صد میلیارد	تملك-بازسازی-ساماندهی			تملك و احیای بافتها و بناهای تاریخی
		۷	چهار میلیارد	سایر			دوره ها و طرحهای آموزشی و ترویجی
		۷	پنجاه میلیارد	تملك -بازسازی		۷	احداث تالارهای گفتمان شهری
		۷	دوازده میلیارد و پانصد میلیون	سایر			تهیه بانکهای اطلاعاتی
			۳۴۳۹۵۰۰				جمع کل

بخش سوم:

سازماندهی ، زمانبندی و نظارت در محور

بازسازی بافت‌های فرسوده

۱-۳- تعیین وظائف و مسئولیتهای هریک از دستگاه های اجرایی ، کارگروه های مرتبط با اولویت در

خصوص عملیات و اقدامات تعریف شده

۱- اداره عمران و بهسازی شهری ادار کل راه و شهرسازی استان : ستاد مرکزی برنامه ریزی و سیاستگذاری راهبردی

۲- شهرداری : فراهم سازی زمینه های لازم جهت تحقق برنامه ها و سیاستهای اجرایی سالانه

۳- ادارات خدمات رسان : تخصیص اعتبار ویژه جهت اجرای طرحهای مرتبط براساس برنامه ابلاغی سالانه

۴- دفاتر تسهیگیری (طبق قانون): ایجاد پل ارتباطی بین ساکنین و مسئولین جهت احصاء نیازمندیها و فراهم ساختن زمینه مشارکت مرد می در اجرای طرحها و پیشنهاد طرحهای مورد نیاز ووافق ساکنین به ستاد شهرستان

۵- ستاد شهرستان : به ریاست فرماندار و دبیری شهردار و عضویت تمام دستگاههای اجرایی (طبق قانون) بمنظور بررسی و تصمیم گیری در خصوص طرحهای پیشنهادی دفاتر تسهیگیری و نیز تقسیم وظایف ادارات و نظارت بر عملکرد ادارات در اجرای وظایف تعیین شده در برنامه سالانه واریه گزارش عملکرد به ستاد استانی

۶- ستاد استانی (طبق قانون) : به ریاست استاندار محترم و دبیری مدیر کل راه و شهرسازی و عضویت تمام ادارات و دستگاههای اجرایی و انتظامی جهت تعیین چارچوب کلی سیاستها و بررسی مسایل مطروحه از ستاد های شهرستانی و بررسی عملکرد دستگاهها در حوزه مرتبط با بافت فرسوده و سکونتگاههای غیر رسمی و مناطق حاشیه ای

۲-۳- تعیین برنامه زمانبندی

۳-۳- ارائه گزارش ماهانه از پیشرفت کار به دبیرخانه شورا و رفع کاستیهای احتمالی

تعیین برنامه زمان بندی و گزارش ماهانه توسط کارگروه متشکل از اداره کل راه و شهرسازی و استانداری و سازمان مدیریت و برنامه ریزی صورت خواهد پذیرفت.

فصل ششم:

محور خارج نمودن خودروهای
فارسوده از ناوگان حمل و نقل شهری

بخش اول:

کلیات برنامه اقدام و عمل در محور

خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل

و نقل شهری

۱-۱- تشریح اولویت و فرایند اثرگذاری بر مجموعه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

حمل و نقل همگانی یکی از نیازهای ضروری جوامع شهری به شمار می‌رود. حمل و نقل از بخش‌های زیربنایی اقتصاد است که فرایند توسعه اقتصادی را تحت تاثیر قرار داده و اساس مبادلات بازرگانی و کلید توسعه اقتصادی و اجتماعی است. متخصصان اقتصادی حمل و نقل را قلب جریان توسعه دانسته و بر این باورند که سیستم‌های حمل و نقل کارا و منظم در هر جامعه می‌تواند به ایجاد موقعیت‌ها و منافع اقتصادی و اجتماعی کمک نموده و از این طریق بر کل اقتصاد تاثیرگذار باشد. بر همین اساس توسعه حمل و نقل همگانی باعث ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی و از محورهایی است که مورد توجه اقتصاد مقاومتی می‌باشد. در حال حاضر حمل و نقل درون شهری استان توسط سازمان‌های اتوبوسرانی و تاکسیرانی پوشش داده می‌شوند.

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت در اقتصاد و بخش مرتبط کشور و استان

یکی از شاخص‌های اصلی توسعه یافتگی شهرها، میزان توسعه بخش‌های حمل و نقل شهری است. بهبود شرایط جابجایی با وسایل عمومی باعث افزایش سفرها و تردد و در نهایت رونق اقتصادی می‌گردد. از آنجا که حمل و نقل درون شهری از شاخص‌های مهم توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی است که دولت نیز با عنایت به اهمیت موضوع از سنوات گذشته ردیف بودجه‌ای خاص در نظر گرفته است. کل تعداد اتوبوس‌های موجود در ده شهر استان دارای سازمان اتوبوسرانی، ۱۱۰۰ دستگاه است که از این تعداد فقط ۶۱۲ دستگاه فعال و در حال خدمات‌رسانی و مابقی فرسوده و متوقف می‌باشند. براساس شاخص جمعیت تعداد اتوبوس موردنیاز در استان ۲۲۰۵ دستگاه می‌باشد. در واقع ۷۳ درصد کل اتوبوس‌های درون شهری استان فرسوده هستند. همچنین نسبت اتوبوس‌های فعال به اتوبوس‌های موردنیاز استان حدود ۲۸ درصد می‌باشد.

در بخش تاکسیرانی سه شهر بزرگ استان با جمعیت بالای ۲۰۰ هزار نفر (اهواز، آبادان، دزفول) دارای سازمان تاکسیرانی بوده و امور مربوط به تاکسیرانی سایر شهرها در مدیریت و نظارت بر تاکسیرانی شهرداری‌ها انجام می‌گردد. تعداد ۵۴۸۰ دستگاه با عمر بالای ده سال و فرسوده می‌باشند. در واقع ۴۸ درصد تاکسی‌های استان نسبت به کل تاکسی‌های موجود فرسوده و بایستی از رده خارج شوند.

۱-۳- احصاء قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط

- قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت در مورخ ۸۶/۹/۱۸ تصویب و ابلاغ گردیده که در این قانون تکالیف قانونی دولت در توسعه حمل و نقل و مدیریت مصرف سوخت تعیین گردیده است.

- آیین نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه؛ در خصوص تمرکز امور مربوط به حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه (حریم) آن توسط شهرداری‌ها تاکید دارد.
- آیین نامه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و اصلاحیه‌های بعدی آن که در رابطه با فرایند از رده خارج کردن خودروهای فرسوده است.
- تصویب نامه شماره ۹۲۳۰۸/ت/۴۰۵۸۷ ک مورخ ۸۷/۶/۷ در خصوص سن فرسودگی خودروها در کل شهرها می‌باشد.
- بند ۱ برنامه آلودگی هوا در هشت شهر بزرگ کشور مصوبه هیأت وزیران درخصوص سن فرسودگی خودروها مختص به کلان شهرها می‌باشد.
- بندب ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید، رقابت‌پذیری و ارتقای نظام مالی کشور به موضوع بهینه‌سازی مصرف انرژی در حمل و نقل عمومی با اولویت شهرهای بزرگ اشاره دارد.

۴-۱- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط

- برابر ماده ۳ آیین‌نامه خارج کردن خودروهای فرسوده دستگاه‌های مرتبط در اجرای طرح از رده خارج کردن خودروهای فرسوده شامل:
- الف) ستاد مدیریت حمل و نقل سوخت
- ب) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی به عنوان مسئول احراز اصالت خودرو در مراکز اسقاط و انتقال داده‌های مرکز شماره‌گذاری به ستاد ابطال نهایی اسناد و مدارک خودروها پس از اسقاط
- ج) خودروسازان و واردکنندگان
- د) مراکز اسقاط به عنوان عامل اجرایی عملیات اسقاط
- در حال حاضر اتحادیه حمل و نقل همگانی کشور، اتحادیه اتوبوسرانی کشور و اتحادیه تاکسیرانی شهری کشور با توجه به وظایف محوله در اساسنامه و هماهنگی با سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و همچنین شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته مرتبط بعنوان متولی امر نسبت به نوسازی ناوگان اقدام می‌نمایند.
- پلیس راهور جهت صدور پلاک

۵-۱- احصاء ردیف‌ها و ظرفیت‌های موجود مرتبط در لایحه بودجه سال ۹۵

- بند (و) و (ز) تبصره ۶ لایحه بودجه سال ۹۵ مبنی بر تخصیص ۲۰ درصد عوارض سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از محل بند الف ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده به حمل و نقل عمومی و بهبود مدیریت پسماند.

• در ردیف ۱۳ جدول شماره ۹ لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه در سال ۱۳۹۵) برآورد هزینه‌ای بالغ بر ۲۴۵۰ میلیارد ریال موضوع یارانه بلیط حمل و نقل همگانی و یارانه بلیط متروی تهران و قطار شهری سایر شهرها (۱۷۰۰ میلیارد ریال یارانه بلیط حمل و نقل همگانی؛ ۷۵۰ میلیارد ریال یارانه بلیط متروی تهران و قطار سایر شهرها براساس جابجایی مسافر به تعداد ناوگان) پیش‌بینی گردیده است.

• در ردیف ۱۲۹ جدول شماره ۹ لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه در سال ۱۳۹۵) برآورد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بالغ بر ۳۲۴ میلیارد ریال بابت موضوع از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی پیش‌بینی گردیده است.

• در ردیف ۱۵۰۲۰۰۴۰۱۵ جدول اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در سال ۱۳۹۵ با عنوان کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی با اهداف از رده خارج کردن خودروهای فرسوده، خرید و نوسازی اتوبوس و مینی‌بوس (متوسط ۵۰ درصد سهم دولت) و خودروهای عمومی کوچک برآوردی بالغ بر ۱۱۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی گردیده است.

بخش دوم:
تدوین برنامه عملیاتی در محور
خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان
حمل و نقل شهری

۲-۱- تبیین وضع موجود

باستناد ماده ۷ قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت دولت موظف است سیاست‌های حمل و نقل را بگونه‌ای تنظیم نماید که در مجموع ۷۵ درصد سفرهای درون شهری پوشش داده شود. لازم بذکر است ناوگان حمل و نقل همگانی شامل اتوبوسرانی و تاکسیرانی استان با توجه به وضعیت فرسودگی ناوگان فقط ۳۴ درصد جمعیت استان را پوشش می‌دهد.

جدول (۶-۱) تبیین وضع موجود

هدف گذاری سال ۹۵	متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		سال ۹۴		واحد	شرح شاخص	
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان			
۵۵		۲۵	۵۵	۶۰	۶۰	۷۳	درصد	نسبت اتوبوس‌های فرسوده استان به کل اتوبوس‌ها	اتوبوس
۴۰		۳۸	۵۰	۳۵	۴۰	۲۸	درصد	نسبت اتوبوس‌های فعال به اتوبوس‌های موردنیاز	
۷		۸	۹	۸	۷.۵	۹	سال	میانگین سن اتوبوس‌های موجود استان	
۳۶		۲۰		۲۶		۲۶	درصد	درصد پوشش جمعیتی ناوگان اتوبوسرانی استان	
۳۸		۳۵	۳۰	۴۵	۳۳	۴۸	درصد	نسبت تاکسی‌های فرسوده استان به کل تاکسی‌ها	تاکسی
۸		۸	۵	۸	۶	۱۰	سال	میانگین سن تاکسی‌های موجود استان	
۵۰		۴۰		۴۳		۴۳	درصد	درصد پوشش جمعیتی ناوگان تاکسی استان	

۱-۱-۲- روند متغیرها و شاخص‌های کلیدی

بر اساس آمار و اطلاعات موجود علیرغم نیاز مردم به استفاده بیشتر از ناوگان حمل و نقل درون شهری متأسفانه از سال ۹۱ تاکنون هیچگونه اتوبوس، مینی‌بوس و یا تاکسی به ناوگان حمل و نقل عمومی استان افزوده نشده است و همانگونه که عنوان شد وسایط حمل و نقل عمومی به دلیل فعالیت بیش از ۸ ساعت در روز دارای عمر مفید ۱۰ سال می‌باشند و بر اساس آیین نامه موجود می‌بایست از رده خارج شوند. لذا در حال حاضر میانگین سن اتوبوس‌های استان ۹ سال و تاکسی‌ها ۱۰ سال است و ۷۳ درصد اتوبوس‌ها و ۴۸ درصد تاکسی‌ها دارای عمر بالای ۱۰ سال و فرسوده می‌باشند. اما به دلیل عدم جایگزینی مناسب و تسهیلات لازم در این رابطه همچنان در سیستم حمل و نقل فعالیت می‌نمایند. از سویی ناکافی بودن تعداد اتوبوس‌ها و تاکسی‌ها تأثیر بسزایی در کارایی سیستم حمل و نقل همگانی گذاشته و باعث افزایش تمایل شهروندان به استفاده از خودروهای شخصی و تمرکز تردد بیشتر آن‌ها در معابر شهری شده است که علاوه بر ایجاد مسایل زیست محیطی با ایجاد ترافیک و ازدحام موجب افزایش نیاز به احداث زیرساخت‌ها و معابر شهری را بیشتر می‌نماید. با توجه به عدم وجود و راه اندازی قطار شهری در استان عملاً حمل و نقل شهری در استان توسط ناوگان اتوبوسرانی و تاکسیرانی انجام می‌پذیرد.

۲-۱-۲- عملیات عمرانی و اقدامات مهم در حال اجرا

- ۱- بازسازی ناوگان اتوبوسرانی فرسوده (تعمیر و راه اندازی اتوبوس‌های فرسوده)
- ۲- ایجاد و ساخت ایستگاه‌های مکانیزه
- ۳- تجهیز و نوسازی ناوگان فرسوده فرودگاه با استفاده از ظرفیت منطقه آزاد اروند
- ۴- اجرای طرح جامع مطالعه ترافیک شهری و هوشمندسازی سامانه‌های حمل و نقل شهری

جدول (۶-۲) طرحهای در حال بهره برداری

عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری	
بازسازی ناوگان فرسوده (تعمیر و راه اندازی اتوبوس های فرسوده)	کل	دستگاه	۴۶۴	۱۱۰	اتوبوس
	اهواز	"	۳۰۴	۷۰	
	آبادان	"	۴۴	۱۰	
	دزفول	"	۱۴	۵	
	ماهشهر	"	۱۴	۵	
	خرمشهر	"	۵۳	۱۰	
	اندیمشک	"	۲۰	۵	
	مسجدسلیمان	"	۱۵	۵	
ایجاد و ساخت ایستگاه های مکانیزه	کل	ایستگاه	۲۸	۱۲	
	اهواز	"	۸	۵	
	آبادان	"	۵	۱	
	دزفول	"	۴	۱	
	ماهشهر	"	۳	۱	
	خرمشهر	"	۳	۱	
	اندیمشک	"	۲	۱	
	بهبهان	"	۱	۱	
	مسجدسلیمان	"	۲	۱	
تجهیز و نوسازی ناوگان فرسوده فرودگاه با استفاده از ظرفیت منطقه آزاد اروند	اهواز - آبادان	دستگاه	۱۵۰	۰	تاکسی
	اهواز	سامانه	۳	۰	

۳-۱-۲- طرح‌ها (پروژه‌ها و اقدامات) اثرگذار اصلی در دست اجرا (پیشرفت فیزیکی، چالش‌ها ...)

۱- بازسازی و نوسازی اتوبوس‌های فرسوده و همچنین ایجاد ایستگاه‌های مکانیزه و غیره مکانیزه جهت رفاه حال شهروندان توسط سازمان‌های اتوبوسرانی در حال اجرا می‌باشد. اما بدلیل عدم وجود منابع مالی کافی پیشرفت طرح با کندی و مشکلات عدیده روبرو است.

۲- جایگزینی خوروهای منطقه آزاد اروند بعنوان تاکسی فرودگاه که مقدمات طرح آماده شده و سرمایه‌گذار نیز تعیین گردیده است که در حال تامین اعتبار از طریق موسسات مالی و اعتباری است.

جدول (۳-۶) طرح‌های مهم در دست احداث

عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار موردنیاز (میلیون ریال)	اهم چالش‌ها
اتوبوس	۱۵	۱۱۰	۴۶,۷۵۰	کمبود اعتبار (برای هر ایستگاه ۵۰۰ میلیون ریال)
	۱۰	۱۲	۶,۱۲۰	کمبود اعتبار (برای هر ایستگاه ۶۰۰ میلیون ریال)
تاکسی	۰	۱۵۰	۴۵,۰۰۰	کمبود تسهیلات (برای هر ایستگاه خودرو ۳۰۰ میلیون ریال)
	۱۰	۳	۴,۰۵۰	کمبود اعتبار (برای هر طرح ۱۵۰۰ میلیون ریال)
جمع مبالغ ریالی		۲۷۵	۱۰۱,۹۲۰	

۲-۲- استخراج اهداف (کمی و کیفی) و الزامات

- نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی با هدف کاهش میانگین سن ناوگان
- ارتقای کیفیت وسایط حمل و نقل عمومی با هدف افزایش رفاه و رضایت شهروندان و کاهش استفاده از خودروهای شخصی و در نتیجه کاهش مصرف انرژی و آلودگی محیط زیست
- افزایش سرعت و تعداد سفرهای درون شهری
- استفاده از سیستم‌های حمل و نقل سازگار با شرایط اقلیمی استان با اولویت ناوگان اتوبوسرانی

۱-۲-۲- هدف‌گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

با توجه به وضعیت ناوگان حمل و نقل شهری استان و سیاست‌های کلان اقتصادی و همچنین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر ترجیح واولویت ناوگان ریلی واتوبوسرانی‌ها وبا توجه به عدم راه‌اندازی حمل و نقل ریلی اولویت اول استان نوسازی حمل و نقل بخش اتوبوسرانی و پس از آن تاکسیرانی است.

در بخش اتوبوسرانی ۴ شاخص تعریف شده که شامل :

- ۱- نسبت اتوبوس‌های فرسوده استان به کل اتوبوس‌ها
- ۲- نسبت اتوبوس‌های فعال به اتوبوس‌های موردنیاز
- ۳- میانگین سن اتوبوس‌های موجود استان
- ۴- درصد پوشش جمعیتی ناوگان اتوبوسرانی استان

هدف‌گذاری برای سال ۹۵ در شاخص اول، کاهش ۱۸ درصدی وضع موجود و در شاخص دوم، رسیدن از ۲۸ درصد وضع موجود به ۴۰ درصد و همچنین برای شاخص سوم، کاهش میانگین سن اتوبوس‌ها از ۹ به ۷ سال و نهایتاً برای شاخص آخر بهبود پوشش جمعیتی توسط ناوگان اتوبوسرانی از ۲۶ درصد وضع موجود به ۳۶ درصد می‌باشد.

در بخش تاکسی ۳ شاخص تعریف شده که شامل :

- ۱- نسبت تاکسی‌های فرسوده استان به کل تاکسی‌ها
- ۲- میانگین سن تاکسی‌های موجود استان
- ۳- درصد پوشش جمعیتی ناوگان تاکسی استان

هدفگذاری برای سال ۹۵ در شاخص اول، کاهش ۱۵ درصدی وضع موجود و در شاخص دوم، کاهش میانگین سن تاکسی‌ها از ۱۰ به ۸ سال و نهایتاً برای شاخص آخر بهبود پوشش جمعیتی توسط ناوگان تاکسی شهری از ۴۳ درصد وضع موجود به ۵۰ درصد است.

۲-۲-۲- محدودیت‌ها شامل خلاءها و تعارضات قانونی، تداخل وظایف، تمرکز امور در سطوح ملی (وزارتخانه‌ها، نهادها، شوراها و ...)

- عدم هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی در جهت هم‌افزایی و استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود
- تمرکز امور مربوط به اعطای تسهیلات و اعتبارات در مرکز کشور است. لذا با توجه به اینکه اعتبارات و تسهیلات اعطایی در رابطه با موضوع حمل و نقل از طریق وزارت کشور به سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور واگذار می‌گردد، این سازمان نیز از طریق اتحادیه حمل و نقل عمومی نسبت به از رده خارج کردن خودروهای فرسوده اقدام می‌نماید. لذا چنانچه اعتبار فوق با توجه به طرح‌های عنوان شده به صورت متمرکز در استان قرار گیرد، در اجرای این طرح‌ها تسریع خواهد شد.

جدول (۴-۶) محدودیت‌های نرم افزاری

چالش‌ها و محدودیت‌ها	متن قانون در حال اجرا	تعارض با قانون/خلاء/نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیت‌های قانونی / ضوابط اجرایی	محدودیت قانونی وجود ندارد			
تداخل وظایف دستگاه‌های اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	تداخل وظایف با سایر دستگاه‌های اجرایی	متن اصلاحی وظایف دستگاه اجرایی مسئول	متن اصلاحی وظایف سایر دستگاه‌های اجرایی
تمرکز گرایی	تعارض قانونی وجود ندارد			
	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرایی متولی در سطح ملی	قانون/ آیین نامه / ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	تمرکز امور مربوط به اعطای تسهیلات و اعتبارات	سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	اعطای تسهیلات و اعتبارات نوسازی خودروهای فرسوده به استانداری‌ها

۳-۲- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت‌ها

ضرورت پوشش حمایتی دولت از سیستم حمل و نقل همگانی اتوبوسرانی و تاکسیرانی بعنوان بارزترین سیستم جابجا کننده مسافر درون شهری بصورت اعطای تسهیلات قرض الحسنه برای نوسازی ناوگان و همچنین کمک-های بلاعوض برای بازسازی و تجهیز ناوگان است.

۱-۳-۲- عملیات عمرانی شامل طرح‌ها و پروژه‌های مورد نیاز (به تفکیک بخش‌های عمومی، دولتی و

خصوصی)

الف) اتوبوسرانی

۱- بازسازی ناوگان اتوبوسرانی فرسوده (تعمیر و راه اندازی اتوبوس‌های فرسوده):

در بخش اتوبوسرانی اجرای طرح بازسازی ناوگان اتوبوسرانی فرسوده شامل اتوبوس‌های ملکی می‌باشد که در تملک سازمان‌های اتوبوسرانی است و در رابطه با بخش عمومی و در اختیار سازمان‌های اتوبوسرانی می‌باشد.

۲- نوسازی ناوگان فرسوده (با استفاده از تسهیلات لازم):

از رده خارج کردن اتوبوس‌های فرسوده با پوشش حمایتی دولت و تامین و تخصیص اعتبار لازم جهت خرید اتوبوس‌های با کیفیت توسط سازمان‌های اتوبوسرانی (بخش دولتی و عمومی)

نوسازی ناوگان از طریق اعطای تسهیلات قرض الحسنه لازم به بخش خصوصی یا سازمان‌های اتوبوسرانی (بخش عمومی و خصوصی)

۳- ایجاد و ساخت ایستگاه‌های مکانیزه:

استقرار ایستگاه‌های مکانیزه در شهرهای دارای ناوگان اتوبوسرانی به منظور رفاه حال شهروندان با توجه به گرمای طاقت فرسای استان (بخش عمومی و دولتی)

ب) تاکسیرانی

۱- تجهیز و نوسازی ناوگان فرسوده فرودگاه با استفاده از ظرفیت منطقه آزاد اروند:

استفاده از ظرفیت منطقه آزاد اروند به منظور واردات خودروهای مناسب تاکسی درون شهری با اصلاح قانون مناطق آزاد تجاری و امکان ترخیص این‌گونه خودروها با معافیت کامل گمرکی و شماره‌گذاری ملی با از رده خارج کردن تاکسی‌های فرسوده و تخصیص اعتبار لازم از طریق اعطای تسهیلات با بهره کم (خصوصی و عمومی و دولتی)

۲- اجرای طرح جامع مطالعه ترافیک شهری و هوشمندسازی سامانه‌های حمل و نقل شهری:

اجرای طرح مطالعات حمل و نقل و ترافیک در شهرهای بزرگ استان (خصوصی و عمومی)

۲-۳-۲- اقدامات شامل پیشنهادات مشخص در رفع محدودیتها و الزامات

با توجه به اینکه هر کدام از دو مجموعه تاکسیرانی و اتوبوسرانی دارای شرایط خاص خود از نظر عملکرد و حتی نوع از رده خارج نمودن آنها با هم متفاوت می‌باشند. لذا هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی در حوزه حمل و نقل نیز می‌بایست مجزا و بر اساس شرایط و نیاز عموم جامعه برنامه‌ریزی و اقدام گردد. با توجه به ضرورت تدوین برنامه کوتاه مدت سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و اولویت خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری در راستای ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی طرح و پروژه‌های اثرگذار با اهداف توسعه اقتصادی در دو بخش اتوبوسرانی و تاکسیرانی ارائه می‌گردد.

برابر ماده ۴ قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت، توزیع کمک‌ها، یارانه‌ها، تسهیلات و اعتبارات و تعیین دستگاه مجری به شرح وظایف قانونی به عهده دولت است. لذا سیاست‌های بخش حمل و نقل همگانی را باید به گونه‌ای تنظیم نمود که از یک طرف سهم سازمان‌های حمل و نقل همگانی از کل سفرها افزایش یابد و از طرف دیگر مصرف سرانه سوخت نیز کاهش یابد. بر همین اساس و با توجه به بند ۱۰ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور، می‌توان از ظرفیت‌های منطقه آزاد در راستای نوسازی و بهسازی حمل و نقل استفاده بهینه نمود و با اعمال راهکارهای مناسب زمینه بروز این مهم را فراهم آورد. در همین راستا برنامه‌های حوزه حمل و نقل در دو بخش ذیل اعلام می‌گردد:

اتوبوسرانی

جهت نوسازی ناوگان اتوبوسرانی از طریق خارج نمودن اتوبوس‌های فرسوده از سیستم ناوگان حمل و نقل درون شهری، سازمان‌های اتوبوسرانی با هماهنگی استانداری و وزارت کشور، اتوبوس موردنظر را با رعایت مشخصات فنی، دارا بودن استانداردهای لازم از نظر آلاینده‌گی و کاهش مصرف سوخت و همچنین مجهز بودن به سیستم خنک‌کنندگی تعیین می‌نمایند. بخشی از اعتبار خرید اتوبوس از محل فروش اتوبوس فرسوده تامین می‌گردد و ما بقی اعتبار با توجه به بند ۶ و بند ۷ تبصره ۴ لایحه بودجه تامین اعتبار می‌گردد. اعتبار فوق می‌تواند در دو بخش تخصیص یابد اول بصورت کمک‌های بلاعوض به سازمان‌های اتوبوسرانی و روش دوم از طریق ارایه تسهیلات لازم جهت خرید به بخش خصوصی یا سازمان‌های اتوبوسرانی که برآورد ریالی آن در فرم شماره ۵ تعیین گردیده است.

استقرار ایستگاه‌های تمام مکانیزه اتوبوسرانی با توجه به اینکه استان در منطقه گرمسیری قرار دارد و در حال حاضر چندین ایستگاه در دست ساخت می‌باشد که به دلیل عدم توانایی مالی متولی مربوطه پیشرفت فیزیکی مطلوبی نداشته‌اند.

بیش از ۴۵ درصد اتوبوس‌های موجود استان فرسوده و متوقفی است که نیازمند تعمیرات و بازسازی می‌باشد لذا در صورت تأمین اعتبار لازم جهت راه‌اندازی و نوسازی اتوبوس‌های مذکور باعث افزایش ظرفیت اتوبوس‌های فعال استان خواهد شد.

تاکسیرانی

با توجه به ظرفیت منطقه آزاد اروند به منظور جلوگیری از ورود خودروهای بی‌کیفیت به ناوگان حمل و نقل عمومی می‌توان با هماهنگی‌های لازم با ستاد حمل و نقل سوخت کشور نسبت به از رده خارج نمودن تاکسی‌های فرسوده و جایگزینی نوعی خودروی مناسب بر اساس فرایند ذیل اقدام نمود:

الف) تشکیل کارگروه فنی به منظور تعیین نوع خودرو متناسب جهت تاکسی متشکل از سازمان‌های تاکسیرانی استان و پلیس راهور با مدیریت معاونت عمرانی استانداری و تعیین نوع برند خودروی وارداتی با در نظر گرفتن استانداردهای فنی تاکسی، استاندارد محیط زیستی و آلاینده‌گی، سازگار با شرایط اقلیمی استان و مصرف پایین سوخت

ب) استفاده از ظرفیت و توانایی منطقه آزاد اروند طبق قانون مناطق آزاد تجاری به منظور معافیت کامل گمرکی و استفاده از تسهیلات سرمایه‌گذاری در این خصوص و واردات خودروی‌های عمومی با پلاک ملی تاکسی

ج) تأمین اعتبار و اعطای تسهیلات مناسب قرض الحسنه (برای هر خودرو ۳۰۰ میلیون ریال) به دارندگان خودروهای فرسوده پس از اسقاط خودرو

۱-۲-۳-۲-۲-۱ وضع و یا لغو قوانین و بخشنامه‌ها

پیشنهاد می‌گردد جهت واردات خودروهای عمومی (تاکسی و اتوبوس) معافیت کامل گمرکی از طریق اصلاح و اضافه نمودن مواردی به قانون مناطق آزاد تجاری پیگیری شود که در نتیجه باعث کاهش بهای تمام شده خودروهای وارداتی که در ناوگان حمل و نقل عمومی شهری فعال خواهند شد؛ می‌گردد.

۲-۳-۲-۲-۲-۲ تدقیق، شفاف‌سازی و رفع تداخل بین وظایف دستگاه‌های اجرایی، کارگروه‌ها، نهادها

کمیته‌ای مرکب از نمایندگان معاونت عمرانی استانداری، امور شهری و شوراهای سازمان‌های اتوبوسرانی و تاکسیرانی، رئیس پلیس راهور و منطقه آزاد اروند، زیر مجموعه شورای ترافیک استان تشکیل گردد که برنامه‌ریزی و هدایت اجرایی این طرح‌ها را با برگزاری جلسات مستمر، پیگیری و هماهنگی‌های لازم عهده‌دار شود. در نهایت نتیجه اقدامات انجام شده به شورای ترافیک استان ارائه خواهد شد.

۳-۲- منابع مالی و شیوه تامین (بودجه عمومی، منابع صندوق توسعه ملی، فاینانس و...)

الف) تخصیص بودجه از محل صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرح‌های نوسازی و بازسازی ناوگان اتوبوسرانی بصورت کمک بلا عوض (مطابق بند ج تبصره ۴ لایحه بودجه)

ب) تخصیص بودجه از محل صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرح‌های نوسازی ناوگان تاکسیرانی بصورت تسهیلات با نرخ بهره پایین و بازپرداخت بلند مدت

جدول (۵-۶) منابع مالی مورد نیاز

محل تامین	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)		بازسازی و نوسازی / ساماندهی	تکمیلی	احداثی	عنوان طرح	
	بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی					
	*		۴۶,۷۵۰	بازسازی	*	بازسازی ناوگان فرسوده (تعمیر و راه اندازی اتوبوس های فرسوده)	اتوبوس
	*		۴۹۵۰۰۰	نوسازی	*	نوسازی ناوگان فرسوده با استفاده از تسهیلات لازم	
	*		۶۱۲۰	ساماندهی	*	ایجاد و ساخت ایستگاه های مکانیزه	
	*		۴۵,۰۰۰	نوسازی	*	تجهیز و نوسازی ناوگان فرسوده فرودگاه با استفاده از ظرفیت منطقه آزاد اروند	تاکسی

محل تامین			اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	بازسازی و نوسازی / ساماندهی	تکمیلی	احداثی	عنوان طرح	
فایناس	صندوق توسعه ملی	بودجه عمومی						
	*		۱۶۴,۴۰۰	نوسازی		*	نوسازی ناوگان فرسوده با استفاده از تسهیلات لازم	
		*	۴,۰۵۰	نوسازی	*		اجرای طرح جامع مطالعه ترافیک شهری و هوشمندسازی سامانه های حمل و نقل شهری	
			۷۶۱,۳۲۰		۴	۲	مجموع	

بخش سوم :

تقسیم کار، زمانبندی و نظارت در محور خارج
نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل
شهری

۳-۱- تعیین وظایف و مسئولیت‌های هر یک از دستگاه‌های اجرایی، کارگروه‌های مرتبط با اولویت درخصوص عملیات و اقدامات تعریف شده

الف) استانداری (معاونت امور عمرانی): بعنوان رئیس ستاد مرکزی برنامه‌ریزی، نظارت، سیاستگذاری و انجام هماهنگی‌های لازم در اجرای طرح

ب) شهرداری‌ها و سازمان‌های اتوبوسرانی و تاکسیرانی وابسته به شهرداری: بعنوان دستگاه‌های اجرایی طرح و پیگیری عملیاتی فرایند و رایحه گزارش به مدیریت ستاد

ج) سازمان منطقه آزاد اروند: بعنوان متولی ورود خودروهای مورد درخواست

د) فرماندهی راهور استان: جهت هماهنگی در صدور مجوز و پلاک خودروها

۳-۲- تعیین برنامه زمانبندی

پس از تخصیص اعتبار با مدیریت ستاد برنامه زمانبندی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

۳-۳- ارائه گزارش ماهانه از پیشرفت کار به دبیرخانه شورا و رفع کاستی‌های احتمالی

ستاد مرکزی استان براساس برنامه زمانبندی و دستگاه‌های اجرایی ملزم به ارائه گزارش بصورت ماهانه و اعلام پیشرفت فیزیکی طرح

فصل هفتم:

محور توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی
بر فناوری‌های نوین

بخش اول:

کلیات برنامه اقدام و عمل در محور

توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوری‌های

نوین

۱-۱- تشریح اولویت و فرآیند اثر گذاری حوزه دانش بنیان بر مجموعه سیاست های اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی مفهومی است که در سال ۹۲ به طور رسمی توسط مقام معظم رهبری ابلاغ و در دستور کار قرار گرفت. دغدغه های اقتصادی ایشان در طول این مدت باعث شد تا سال ۹۵ را تحت عنوان «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» نامگذاری کنند تا مردم هرچه بیشتر شاهد اثر گذاری ین رویکرد بر اقتصاد و معیشت خود باشند. نامگذاری امسال تحت عنوان «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» تمام امکانات کشور را برای برون رفت از شرایط رکودی کشور بسیج می نماید که علاوه بر رشد اقتصادی در شاخصه های مورد نظر سند چشم کشور جهش رخ دهد و به اهداف تعیین شده نائل آییم.

اقتصاد مقاومتی سیاستی است که اگر به درستی انجام شود به بهترین نحو می تواند اقتصاد را از این عقب ماندگی نجات دهد. اقتصاد مقاومتی در بیان مختصر اقتصادی است درون زا، برون نگر، عدالت پایه، مردم محور و دانش بنیان که نسبت به تهدیدها، تغییرات و مخاطرات مقاوم بوده و نه تنها از جریان های ناخواسته و منفی کم ترین اثر را می پذیرد بلکه می تواند به جریان سازی مثبت و مطابق با منافع ملی اثر بگذارد. اگر اثرگذاری اثرناپذیری اقتصادی را یکی از شاخصه های قدرت یک کشور در عرصه بین المللی در نظر بگیریم؛ سیاست و چارچوب های اقتصاد مقاومتی را می توان تا حد زیادی هم راستا با این شاخص و تکمیل کننده گسترش برد اثرگذاری همه جانبه ایران در آسیای جنوب غرب دانست. در این گفتار قصد داریم رویکرد پنجم از اقتصاد مقاومتی، یعنی اقتصاد دانش بنیان را مورد بررسی قرار داده و با بحث در خصوص اهداف و جایگاه کشور در این زمینه به نقش شرکت های دانش بنیان در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی بپردازیم.

یکی از مهم ترین محورهایی (بند دوم) که در سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی به آن توجه خاصی شده است، پیشتازی اقتصاد دانش بنیان می باشد. در همین راستا رهبر معظم انقلاب ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه ی اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه را به عنوان یکی از اهداف اقتصاد مقاومتی دانستند. یکی از اموری که می تواند کمک نماید تا کشور به میزان تولید دانش بنیان دست پیدا نماید، درک ضرورت تولیدات دانش بنیان در جامعه می باشد.

اقتصاد دانش بنیان به روشی از تولید گفته می شود که در آن از دانش برای ایجاد ارزش افزوده استفاده می شود. فناوری و به خصوص فناوری های دانش بنیان ابزاری برای تبدیل بخشی از دانش به ماشین آلات محسوب می شوند. محور و زیرساخت تولید در اقتصاد های مختلف، به خوبی می تواند وجه تمایز و مزیت های اقتصاد دانش بنیان را نسبت به انواع دیگر مشخص کند. اقتصاد دانش بنیان نوعی از اقتصاد است که محور و زیرساخت تولید در آن بر مبنای فناوری، یادگیری و مهارت گذاشته شده است و ارزش افزوده ایجاد شده به نسبت کار صورت گرفته در مقایسه با اقتصادهای کشاورزی و صنعتی بسیار بیشتر است. برای شکل گیری یک اقتصاد دانش بنیان و حرکت در مسیرهای تعیین شده ملزوماتی نیز وجود دارد؛ نیروی کار دانش آموخته و ماهر، سیستم مشوق، اختصاص بودجه های پژوهشی و زیرساخت های ارتباطی و فناورانه از مهمترین این ملزومات

است تا براساس آن بتوان دانش را به ثروت تبدیل کرد؛ آن را به اشتراک گذاشت و در قبال تحولات جدید واکنش به موقع و مناسبی از خود نشان داد.

در سال های اخیر این نوع از اقتصاد در کشور ما نیز جایگاهی برای خود کسب کرده است؛ اما با این وجود یکی از نقاط ضعف اقتصاد کشور پایین بودن میزان خلاقیت و نوآوری و ضعف فناوری بنگاه های اقتصادی است. این مسئله اقتصاد و صنعت کشور را مصرف کننده فناوری های خارجی کرده است و این خود زمینه آسیب پذیری اقتصاد کشور را در برابر تحریم بیگانگان به وجود می آورد. تجربه این نوع آسیب ها در سال های گذشته که به علت تحریم های مختلف، بسیاری از بخش های اقتصادی کشور با مشکل مواجه کرد و نشان داد که اقتصاد ما با فاصله زیادی که از اقتصاد مقاومتی دارد در برابر انواع تهدیدهای داخلی و خارجی شکننده است. این موضوع در ابتدا اهمیت اقتصاد مقاومتی را بیش از پیش نشان داد و در ادامه نقش بی بدیل دانش در حل معضلات کشور برای مصون ماندن از تهدیدات احتمالی در آینده را هر چه بیشتر گوشزد کرد.

اهمیت اقتصاد دانش بنیان در سیاست اقتصاد مقاومتی از آن رو مطرح می شود که دانش یکی از نیروهای بسیار موثر در تحولات اقتصادی و اجتماعی بوده و حتی می توان آن را یک کالای عمومی محسوب کرد. دانش و ایده را می توان بدون کاهش و استهلاک با دیگران به اشتراک گذاشت و در عیل حال، علی رغم شریک شدن در دانش با دیگران، بر خلاف سایر کالاهای فیزیکی مثل سرمایه، دارایی های مادی و منابع طبیعی، استفاده از آن از کمیتش نمی کاهد و می توان از آن بارها استفاده کرد. حال با توجه به این باید دانست که امروز جهان شاهد موج ششم دانش بنیانی است و ما نیز باید در راستای اقتصاد مقاومتی، همگام با این موج تغییر و تحولی جدید در خود به وجود بیاوریم زیرا دیگر نمی توان با صنایع سنتی و اقتصاد کهنه در برابر تهدیدات مصون ماند. علاوه بر تاکید بر اقتصاد دانش بنیان در چارچوب سیاست های اقتصاد مقاومتی، اهمیت صنایع با فناوری برتر و دانش بنیان در اسناد بالادستی از جمله سند چشم انداز بیست ساله کشور نیز مورد تاکید قرار گرفته است. جایگاه شرکت های دانش بنیان در افق ۱۴۰۴ و سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور به گونه ای پیش بینی شده است که در سال ۱۴۰۴، باید پنجاه درصد از تولید ناخالص داخلی کشور از محل اقتصاد دانش بنیان تولید شود.

طبق برنامه های توسعه و سند چشم انداز، اگر تولید ناخالص داخلی کشور را در آن سال هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار در نظر بگیریم؛ سهم ۵۰ درصدی صنایع با فناوری برتر در پایان برنامه بیست ساله به این معناست که در مجموع باید ۶۰۰ میلیارد دلار محصولات دانش بنیان تولید کنیم. این محاسبات نشان می دهد که سهم هر استان در افق ۱۴۰۴ برای تولید محصولات دانش بنیان ۲۰ میلیارد دلار در نظر گرفته شده است در حالی که هم اکنون کل فروش نفت کشور ۲۰ میلیارد دلار است. مقایسه میزان فروش کنونی با آن چیزی که در سال ۱۴۰۴ و در پایان سند چشم انداز برای هر استان در نظر گرفته شده است نشان می دهد که علی رغم فعالیت های خوبی که در این زمینه در استان ها انجام گرفته است همچنان از موج دانش بنیانی عقب هستیم و باید تلاش بیشتری از خود نشان دهیم. طبق آمار کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت ها و موسسات دانش بنیان کشور در حال حاضر شرکت های دانش بنیان به دو هزار و ۳۵۰ شرکت می رسد که از این تعداد هزار و ۴۲۸ شرکت، نوپا (۶۰ درصد)، ۷۶۲ شرکت تولیدی (۳۵ درصد) و ۱۶۰ شرکت صنعتی (۵ درصد) هستند.

مسلم با این تعداد شرکت دانش بنیان، دستیابی به هدف تولید ۶۰۰ میلیارد دلاری و اختصاص نیمی از تولید ناخالص داخلی به محصولات دانش بنیان دور از ذهن به نظر می رسد و باید در چارچوب اقتصاد مقاومتی تلاش های بیشتری انجام دهیم. به عنوان اولین گام در جهت نیل به اهداف چشم انداز ۲۰ ساله و تحقق نقش شرکت های دانش بنیان در اقتصاد مقاومتی و افق ۱۴۰۴، توسعه صنایع با فناوری برتر و حرکت کانون های استقرار از درون شهر به نقاط کمتر توسعه یافته به عنوان یک رویکرد کلی، باید نقشه راه در توسعه صنایع کشور قرار بگیرد. پس از آن باید سرمایه های ملی و استانی را به سمت توسعه هر چه بیشتر شرکت های دانش بنیان هدایت کنیم و از استعداد نخبگانی که دارای ایده های تجاری هستند بخوبی برخوردار شویم و با حمایت و ترغیب بخش خصوصی از ظرفیت این بخش نیز استفاده کنیم. توسعه حلقه های واسط و ارتباط میان صنعت و دانشگاه و اعتماد واحدهای صنعتی به دانشگاه ها و دانشجویان نخبه برای استفاده از ظرفیت دانشجویان و استادان به خوبی می تواند اقتصاد دانش بنیان را در اقتصاد مقاومتی ضمیمه کند. تحقق سهم یک درصدی بودجه های پژوهشی دستگاه های دولتی نیز تا حد زیادی به گسترش اقتصاد دانش بنیان در کشور کمک خواهد کرد و همانگونه که دولت در قانون بودجه به این مهم نگاه ویژه ای داشته است اگر دستگاه ها تنها یک درصد از سهم بودجه های پژوهشی خود را تحقق بخشند، بخشی از موانع موجود در این زمینه برطرف خواهد شد. در نهایت ایجاد ساز و کاری برای شناسایی و جذب ایده های مطلوب و خلاق مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان در جامعه، شناسایی سازمان های موثر در عملیاتی کردن ایده ها و شناسایی موانع و راهکارها جذب ایده های خلاق نیز در تحقق اهداف اقتصاد دانش بنیان می تواند تاثیر به سزایی داشته باشد.

۱-۲- تبیین جایگاه اولویت حوزه دانش بنیان در اقتصاد کشور و استان

اقتصاد دانش محور اقتصادی است که مستقیماً براساس تولید، توزیع و مصرف دانایی و اطلاعات قرار گرفته باشد. در سال های اخیر بسیاری از نهادها و سازمان ها، دانش را به عنوان عامل تولید شناسایی کرده و ارزیابی نقش آن را در رقابت های جهانی در دستور کار خود قرار داده اند. نقش علم و دانش در اقتصاد به دلیل ایجاد تخصص و بهبود بهره وری عوامل تولید، از گذشته مورد توجه بوده و جایگاه فناوری و دانش به عنوان یکی از عوامل درونزا در رشد اقتصادی مورد تاکید قرار گرفته است. در اقتصاد دانش بنیان تولید، توزیع و کاربرد دانش و اطلاعات، عامل و محرک اصلی رشد اقتصادی، تولید ثروت و اشتغال در تمام فعالیتهای اقتصادی است. در یک اقتصاد دانش محور توسعه یافته، خدمات آموزشی باکیفیتی در سطح وسیع در اختیار افراد قرار می گیرد. در چنین اقتصادی باید به نحوی عمل کرد تا نوآوری به عنوان عامل اصلی تداوم یک اقتصاد دانش محور، در اولویت اصلی قرار گیرد. در این باره سیاست های دولت باید در جهت ایجاد همکاری بین دولت، صنعت و دانشگاه باشد؛ به نحوی که این همکاری سبب تقویت، ارتقا و اشاعه فناوری های جدید به تمام بخش های اقتصادی و واحدهای مختلف شده و موجب تسهیل توسعه زیرساخت ها شود.

در قانون برنامه چهارم و پنجم توسعه، ایجاد ساختارها و زیربنای لازم برای رشد فعالیتهای دانش محور به ویژه گسترش علوم و فناوری جزء تکالیف مهم دولت بیان شده است. پایه و اساس قانون برنامه چهارم، اقتصاد

مبتنی بر دانش، تولید ثروت براساس دانش و تاکید بر توجه جدی به توسعه علم و فن‌آوری و زیرساخت‌های مربوط به آن در توسعه اقتصادی است. امروزه با پیشرفت علم، نوآوری‌هایی ایجاد و به سرعت رنگ کهنگی به خود می‌گیرند زیرا موضوعات جایگزین آن مطرح می‌شود. شرکت‌های دانش‌بنیان با استفاده از نیروی انسانی ماهر و با فناوری‌های نو، این نوآوری‌ها را به روز می‌کنند. این شرکت‌ها، موسساتی خصوصی یا تعاونی هستند که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش‌محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی، تجاری‌سازی تحقیق و توسعه در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش‌افزوده فراوان تشکیل می‌شوند. شرکت‌های دانش‌بنیان علاوه بر این که نیازهای انسان را در ابعاد مختلف برآورده می‌کنند موجب ارتقاء جایگاه خود در صحنه رقابت جهانی شده و کیفیت زندگی جوامع را افزایش می‌دهند.

نقش حوزه دانش بنیان در توسعه خوزستان

استان خوزستان با داشتن منابع عظیم نفت و گاز، وجود صنایع بزرگ پتروشیمی و فولاد و بزرگترین بنادر نفتی، تجاری و اقتصادی کشور و حتی خاورمیانه و همچنین وجود آثار و ابنیه تاریخی، طبیعت چهار فصل، داشتن یکی از حاصل‌خیزترین جلگه‌های ایران و دارا بودن پرآب‌ترین رودهای کشور و مناسب‌ترین مرزهای دریایی، نام ثروت‌مندترین استان کشور را با خود به همراه دارد. از این رو به نظر می‌رسد به دلیل نقش فعالیت‌های دانش‌بنیان در افزایش نرخ اشتغال‌زایی، فروش، صادرات و تشکیل سرمایه، ماحصل فعالیت شرکت‌های دانش بنیان در عرصه اقتصاد و کمک به انتقال تکنولوژی از بخش‌های تحقیقاتی به بخش‌های تولیدی و صنعتی، توسعه این شرکت‌ها و حمایت همه‌جانبه و گسترده از آن‌ها بتواند بیش از سایر منابع به توسعه و رفع مشکلات این استان کمک کند.

هم‌اکنون در خوزستان بستر اقتصاد نوآوری، چندان مناسب نیست، اما از نظر ساختار انسانی از وضعیت مناسبی برخوردار است و با توجه به ظرفیت‌های سرزمین باید بستر مناسب نوآوری فراهم گردد. درخصوص میزان نوآوری در استان خوزستان باید عنوان کرد، در اقتصاد شدیداً دولتی خوزستان نوآوری نمی‌تواند به‌طور چشم‌گیر رشد یابد اما هرچه اقتصاد به سمت خصوصی شدن برود، بستر نوآوری بیش از قبل فراهم می‌شود. البته آینده اقتصاد دانش‌بنیان در خوزستان با وجود تداوم اقتصاد دولتی حاکم بر آن می‌توان روشن و مثبت ارزیابی کرد؛ چرا که در خوزستان پتانسیل‌های خوبی برای تشکیل شرکت‌ها وجود دارد و این امر زمینه مناسبی برای اشتغال‌زایی و تولید ثروت فراهم کرده است و وجود افراد با دارا بودن توانایی علمی و فنی لازم در توسعه خوزستان نقش موثری دارند.

برخی کشورها با وجود این که از منابع خدادادی چون نفت و گاز بهره‌مند نیستند اما با به‌کارگیری دانش، مهارت و ایده‌های پژوهشی، دانش و فناوری را بازار هدف خود قرار داده‌اند و در رده کشورهای توسعه یافته قرار گرفته‌اند. دانش و مهارت، یک کشور جهان‌سومی فروشنده مواد خام را به یک کشور توسعه یافته تبدیل می‌کند. تجاری‌سازی ایده‌های پژوهشی مشکلات زیادی که اکنون جوامع با آن مواجه‌اند را حل خواهد کرد که مبنای

اجرای آن‌ها تغییر و تحول در نظام اداری است. بدون داشتن نقشه جامع اداری که از راه دانش، پژوهش و مهارت حاصل می‌شود، توسعه یافتگی امکان‌پذیر نخواهد بود.

در ایران درصد ناچیزی از درآمد ناخالص داخلی صرف امور پژوهش و تحقیقات می‌شود که متأسفانه بهره‌وری از همین مقدار کم نیز به دلیل وجود موانع مالی، مدیریتی، فرهنگی و نبود تجهیزات، از وضعیت مطلوب و قابل قبولی برخوردار نیست.

آن‌چه نباید فراموش شود نقش پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه تجاری‌سازی و رفع مساله مهم اشتغال است. هر چند که مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری کشور به نسبت قدمت تاسیس، هنوز پیشرفت چشم‌گیری نداشته‌اند که این امر به دلیل فضای بسته آموزشی، پژوهشی و صنعت تولید است، اما دانش و صنعت باید با توسعه بخش خصوصی و بدون مشارکت دولت توسعه یابد.

دولت در این راستا باید به جای سرمایه‌گذاری مستقیم برای ایجاد اشتغال افراد فارغ‌التحصیل دانشگاهی، زیرساخت‌های لازم را فراهم کند که شخص با استفاده از ایده‌هایش برای خود و دیگران شغل ایجاد کند.

شرکت‌های دانش‌بنیان در خوزستان تاکنون توانسته‌اند ارتباط موفقی بین بازار داخلی (خوزستان) و بازار خارجی (عراق) برقرار کنند که به نظر می‌رسد با وجود تلاش‌ها و حمایت‌های مسئولین ذیربط همچنین وجود افراد توانمند و پتانسیل‌های موجود می‌توان روند رشد خوبی را برای آن‌ها پیش بینی کرد که البته این امر نیازمند حمایت بی‌شائبه مسوولان استان است.

۱-۱- قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با حوزه دانش بنیان

مهمترین قوانینی که در حال حاضر مرتبط با بند دوم از مجموعه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و پیشسازی اقتصاد دانش بنیان به تصویب رسیده‌اند و نظارت بر حسن اجرای آن‌ها می‌تواند به تحقق اهداف سیاست‌های کلی و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان کمک شایانی نماید، عبارتند از:

- ✓ سیاست‌های کلی علم و فناوری
- ✓ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
- ✓ نقشه جامع علمی کشور
- ✓ چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
- ✓ برنامه توسعه ای اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشور
- ✓ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
- ✓ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری
- ✓ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ✓ قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات
- ✓ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات

- ✓ آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان
- ✓ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران

۴-۱- شناسایی نهادهای ملی و استانی مرتبط با حوزه دانش بنیان

یکی از مسائل مهم نظام نوآوری در دهه‌ی اخیر، شکل‌گیری نهادهای مختلف در حوزه‌ی علم، فناوری و نوآوری یا تغییر وظایف آن‌ها است. در حال حاضر نهادهای ملی مختلفی در این حوزه مشغول فعالیت هستند که مهم‌ترین آن‌ها وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت بهداشت، وزارت صنعت، معدن و تجارت، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی و نهادهای مرتبط در قوه قضائیه است. اگر نهادهای زیرمجموعه‌ی این فهرست مانند بنیاد ملی نخبگان، صندوق نوآوری و شکوفایی، ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور و... نیز احصاء شوند، خواهیم دید که چه مجموعه بزرگی از سازمان‌ها و نهادها چرخ نظام نوآوری کشور را می‌گردانند. همچنین نهادهای استانی نیز وجود دارد که همکاری و هماهنگی آنها با یکدیگر از الزامات کلیدی موفقیت فعالیت‌های دانش بنیان است که می‌توان به استانداری، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، پارک علم و فناوری، دانشگاهها، اتاق بازرگانی، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی، شرکت‌ها شهرک‌های صنعتی، سازمان صنعت، معدن و تجارت، صندوق غیر دولتی پژوهش و فناوری، انجمن‌های غیر دولتی و... اشاره نمود.

۱-۵- ردیف‌ها و ظرفیت‌های موجود مرتبط با حوزه دانش بنیان در لایحه بودجه سال ۹۵

در لایحه بودجه سال ۹۵ رشد اقتصادی ۵ درصد، تورم ۱۰.۵ تا ۱۱ درصد و میزان بیکاری بین ۱۰ تا ۱۱ درصد و رشد سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده است. یکی از تاکیدات سیاست‌های اقتصاد مقاومتی نیز رشد مستمر اقتصادی است که با توجه به اینکه در سال ۹۴ رشد اقتصادی مثبت یک درصد بود برای سال جاری نیز رشد اقتصادی ۵ درصد پیش‌بینی شده است و دولت قصد دارد رشد ۵ درصدی را از طریق درون‌زایی و با فعال کردن واحدهای تولیدی محقق سازد و این در حالی است که در حال حاضر ۳۶ هزار واحد تولیدی وجود دارد و از این تعداد ۷ هزار واحد تولیدی که می‌تواند ۱۳۲ هزار شغل ایجاد کند نیازمند سرمایه در گردش و مساعدت دولت است که در سال جاری برای فعال کردن این تعداد واحد تولیدی دولت نهایت اهتمام خود را خواهد داشت. با توجه به اینکه دانش بنیانی یکی از مولفه‌های مهم ذکر شده در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بیان شده است؛ در همین رابطه در بودجه ۹۵ حدود ۶۰۰۰ هزار میلیارد ریال اعتبار برای افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی اختصاص داده شده و ۱۲۰ هزار میلیارد تومان ریال تحقیقات کشور نسبت به سال ۹۴ افزایش نشان می‌دهد و برای نخستین بار در طول سالیان گذشته سهم تحقیقات به یک درصد تولید ناخالص کشور رسیده است.

در این بخش به اهم ریف‌های لایحه بودجه ۹۵ که مرتبط با محورهای اقتصاد مقاومتی و حوزه دانش بنیان پرداخته شده است:

جدول (۷-۱) اعتبارات ردیف های لایحه بودجه ۹۵ مرتبط با سیاست های کلی علم و فناوری

ردیف	عنوان	هزینه ای (میلیون ریال)	تملك دارایی های سرمایه ای (میلیون ریال)	جمع (میلیون ریال)
۱	فعالیت های پژوهشی شاخص و پیشرو دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور	۹,۰۰۰,۰۰۰	۳,۹۰۰,۰۰۰	۱۲,۹۰۰,۰۰۰
۲	به روزآوری منابع و تجهیزات پژوهشی دانشگاهها و مراکز پژوهشی و فناوری	۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
۳	به روزآوری تجهیزات آزمایشگاه های مدارس	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۴	پرداخت تعهدات معوقه بین المللی مراکز پژوهشی و فناوری کشور	۴۵۰,۰۰۰	۰	۴۵۰,۰۰۰
۶	فعالیت های پژوهشی مرتبط با آلودگی های زیست محیطی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
۷	اجرای طرح های پژوهشی در زمینه افزایش بهره وری آب و تحمل به خشکی و شوری در محصولات کشاورزی	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰
۹	اجرای مصوبات حمایت از نخبگان	۲۷۰,۰۰۰	۰	۲۷۰,۰۰۰
۱۰	کمک به افزایش توان علمی دانشگاه ها و واحدهای پژوهشی دارای کیفیت برتر	۱۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۱	کمک به تکمیل فضاهای نیمه تمام پژوهشی و فناوری کشور	۰	۵,۱۲۲,۸۰۰	۵,۱۲۲,۸۰۰
۱۲	تقویت ذخایر توارث ژنتیک و بانک های زن ملی کشور	۱۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰
۱۳	راه اندازی مرکز منطقه ای توسعه مراکز رشد و پارک های علمی	۳۹,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۵۹,۰۰۰
۱۴	پارک های علم و فناوری در استان های چهارمحال و	۰	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰

ردیف	عنوان	هزینه ای (میلیون ریال)	تملك دارایی های سرمایه ای (میلیون ریال)	جمع (میلیون ریال)
	بختیاری، کردستان، مازندران، خوزستان، سیستان و بلوچستان، گلستان			
۱۵	تحقق قطب های علمی کشور	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
۱۶	ستاد توسعه فناوری نفت، گاز و ذغال سنگ	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰
۱۷	افزایش اعتبارات دستگاه های پژوهش و فناوری به منظور پیشتازی در عرصه های علم و فناوری	۱۴,۳۵۵,۵۰۰	۱۷,۰۷۵,۷۰۰	۳۱,۴۳۱,۲۰۰
۱۰۱۰۴۸-۱	بنیاد ملی نخبگان	۲۶۸,۳۰۰	۵,۴۰۰	۲۷۳,۷۰۰
۱۰۱۰۵۲-۱	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور	۲,۸۴۲,۰۰۰	۶,۳۰۴,۴۰۰	۹,۱۴۶,۴۰۰
۱۰۱۰۵۲-۲	ستاد فناوری نانو تکنولوژی	۱۵۳,۲۰۰	۴۰,۷۰۰	۱۹۳,۹۰۰
۱۰۱۰۵۲-۳	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور	۸۱,۵۰۰	۱,۴۰۰	۸۲,۹۰۰
۱۰۱۰۵۲-۵	ستاد توسعه فناوری علوم شناختی	۵۸,۶۰۰	۰	۵۸,۶۰۰
۱۰۱۰۵۲-۶	ستاد توسعه زیست فناوری	۲۱۵,۳۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۳۱۵,۳۰۰
۱۰۱۰۵۲-۷	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور- ستاد توسعه فناوری های راهبردی و باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان	۱۷۴,۳۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱,۰۷۴,۳۰۰
۱۱۳۵۰۰-۱۴	پارک علم و فناوری خوزستان	۱۰,۸۰۰	۱۲,۸۰۰	۲۳,۶۰۰
۱۱۳۵۰۰-۴۱	مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری	۲۱,۰۰۰	۴۰,۶۰۰	۶۱,۶۰۰

بخش دوم:

تدوین برنامه عملیاتی در محور

توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوری-

های نوین

۱-۲- تبیین وضع موجود

استان خوزستان دارای ویژگی‌های خاصی است، که در کمتر استانی از کشور، چنین ویژگی‌هایی وجود دارد؛ همین ویژگی‌ها عاملی گردیده تا استان خوزستان متمایز از سایر استان‌ها باشد و فرصت‌های مناسبی را فراهم آورده تا سرمایه‌گذاران، اعم از داخلی یا خارجی، بتوانند برای سرمایه‌گذاری از این فرصت‌ها استفاده نمایند. در خصوص این فرصت‌ها، می‌توان به مواردی اشاره نمود:

منابع عظیم نفت و گاز، تأسیسات فولادی و ذوب آهن، وجود کشت و صنایع مختلف، وجود رودخانه‌های پر آب کارون، کرخه، دز، زهره، مارون و جراحی، دسترسی به آب‌های آزاد و بین‌المللی، وجود امکانات زیربنایی، همجواری خوزستان با بازارهای مصرف جهانی (کشورهای حاشیه خلیج فارس)، کشاورزی، تولید خرما، وجود زمینه‌های لازم در خصوص پرورش ماهی و میگو، صنعت توریسم و گردشگری و ... .

جدول (۷-۲) تبیین وضع موجود

ویژگی	توضیحات	
موقعیت:	جنوب غرب	
مساحت:	۶۴۰۰۰ کیلومتر مربع	رتبه هفتم در کشور
جمعیت:	۴/۸ میلیون نفر	رتبه پنجم در کشور
شهرهای صنعتی:	اهواز - ماهشهر - آبادان	
شهرهای تاریخی:	اهواز - ایذه - بهبهان - رامهرمز - دزفول - شوش - شوشتر - مسجد سلیمان	
شهرهای کشاورزی:	همه شهرهای استان	
درصد شهرنشینی:	۷۴/۵	رتبه پنجم در کشور
تولید ناخالص ملی (با احتساب درآمدهای نفتی):	۱۳/۴ درصد	رتبه دوم در کشور
تولید ناخالص ملی (بدون احتساب درآمدهای نفتی):	۵/۸ درصد	رتبه پنجم در کشور

* (منبع جداول، گزارش دفتر برنامه ریزی استانداری و گزارش مرکز ملی آمار ایران است)

جدول (۷-۳) روند متغیرها و شاخص های کلیدی مرتبط طی دو برنامه اخیر

هدف گذاری سال ۹۵	متوسط سال های برنامه چهارم توسعه		متوسط سال های ۹۱ الی ۹۳		سال ۹۴		واحد	شرح شاخص
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان		
۷۲	-	-	۱۴۹۴	۴۰	۲ ۳۰۰	۶۰	تعداد	تعداد شرکت های دانش بنیان در بخش مزیت دار استان (نفت و گاز، پتروشیمی، صنایع فلزی، کشاورزی، فناوری اطلاعات، پزشکی)
۱۳	-	-	اطلاعات قابل استناد موجود نیست	۷	اطلاعات قابل استناد موجود نیست	۱۱	درصد	تعداد محصولات فناورانه تولید شده به تعداد شرکتهای دانش بنیان
۸۵	-	-		۸۰		۷۰	درصد	تعداد محصولات تجاری شده به محصولات فناورانه تولید شده
۳۲۰۰۰	-	-		۲۹۰۰ ۲		۲۶۶ ۶۷	میلیون ریال	درآمد سرانه به ازای هر شرکت دانش بنیان (میلیون ریال)

جدول (۷-۴) طرح های فعال

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
پارک علم و فناوری خوزستان	۱	کنترل فرآیند قطران	سامانه نرم افزاری مدیریت کربن و گازهای گلخانه ای	شرکت ملی نفت	مدیریت نظارت بر تولید	کلیه واحدهای سرچاهی و تولیدی نفت	سامانه نرم افزاری
	۲	ابتکار تلاش پایدار	آزمایشگاه فتوولتائیک	اهواز	-	-	انجام آزمون های عملکرد نیروگاه های فتوولتائیک متصل به شبکه و منفصل از شبکه مطابق با استانداردهای ملی
	۳	دانش بنیاد آریا ایرانیان	ابزار ثبت دما و فشار درون چاهی	اهواز	-	۳۰۰ جفت ابزار در سال	میانگین ۱ جفت در سال
			ابزار اندازی گیری و ارسال دما و فشار سطح چاه	اهواز	-	۱۰۰۰ عدد در سال	میانگین ۲۰ عدد در سال
سازمان صنعت، معدن و تجارت	۴	طرح توسعه آبان بسپار توسعه	تولید لوله های پلی اتیلین	اهواز	تن	۶۰۰۰	۳۰۰۰
	۵	طرح توسعه مبتکران صنعت و تجارت هیربد	مولتی کوپتر مجهز به سنسور مغناطیس سنج با سنسور پسیو ۳D	اهواز	دستگاه	۴۰	۱
	۶	طرح توسعه نسوز خوزستان	تولید آجر عایق با استفاده از باگاس	اهواز	قالب	۲/۰۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
	۷	طرح توسعه تجهیزات اسپادانا صنعت کارون	ساخت پنل وایرلاین چاه های نفتی	اهواز	دستگاه	۱۰۰	یک
شرکت شهرکهای صنعتی خوزستان	۸	کارخانه صنعتی دوده فام (صدف)	دوده صنعتی (Carbon Black)	شهرستان دزفول	شهرک صنعتی شماره ۲	هزار تن (۲۰) هزار تن دوده سخت + ۱۵۰۰ تن دوده (نرم)	هزار تن (۱۱۵۰۰) دوده سخت + ۱۵۰۰ تن دوده (نرم)
	۹	بهسازان جنوب	شیر یکطرفه (چک ولو)	اهواز	شهرک صنعتی شماره ۳	۳۰۰ تن	۴۰۰ تن
			شیر توپی (بال ولو)			۱۵۰۰ تن	۱۰۰۰ تن
			تجهیزات سرچاهی و تاج سر چاه Wellhead & X-Mass Tree			۴۰۰ تن	۳۰۰ تن
			شیر ایمنی			۱۰۰۰ تن	۷۰۰ تن
			گیت ولو			۱۰۰۰ تن	۷۰۰ تن
	۱۰	فالیز پژوهش پارس	dobie drum logging, openhole truck, casehole	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۲	۱۰ دستگاه	۷ دستگاه
	۱۱	خدمات فنی و مهندسی نصر مبتکران	شیر ایمنی درون چاهی کراس اور _ کراس لاین _ سنتر لایزر _ لایز هنگر _ کیسینگ اکسوریز	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۴	۳۰۰۰ تن	۱۵۰۰ تن

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
	۱۲	مجتمع فرآورده های فسفات کارون	نرم کننده و سختی گیر آب (-بالا بردن خاصیت قلیایی پودر شوینده)- خاصیت روان سازی در کاشی و سرامیک-سدیم تری پلی فسفات با stpp	آبادان	شهرک صنعتی آبادان	۵۰۰۰۰ تن	۵۰۰۰۰ تن
	۱۳	شرکت خرد صنعت ایرانیان	fullboredst_ball&s aet	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۱	۲۵۰ تن	۱۸۰ تن
	۱۴	گروه صنعتی آریان	طراحی و ساخت تجهیزات خطوط تولید - کارخانجات صنعتی فولاد نفت پتروشیمی از جمله دستگاه برش شمش بیلت (برای اولین بار در ایران) و ساخت برند برش شمش اساب(رای اولین بار در ایران)	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۳	۲۰۰ تن	۱۰۰ تن
	۱۵	انرژی پارس وطن	چسب دو جزیی مشابه DEVCON آمریکا تحت لیسانس پتروشیمی بندر امام و چسب مشابه GRIPFIX آلمان تحت لیسانس پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران و چسب بر پایه آب	ماهشهر	شهرک صنعتی ماهشهر	۵۵۰ تن	۵۰ تن

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
			بدون مواد سمی مخصوص دانش آموزان و ادارات تحت لیسانس پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران لازم به توضیح است که این شرکت تنها تولید کننده چسب های مذکور در ایران و جز ۳ کشور تولید کننده این محصولات در دنیا می باشد .				
	۱۶	دز نوین صنعت	اسکریپر لیزری-لولر لیزری	دزفول	شهرک صنعتی دزفول ۳	۱۰۰ تن	۴۰ تن
	۱۷	شبیه سازان زیگورات	DUAL CLOSED -pressure(DCIP) valve ۳"-VR safety "joint ۳-۷/۸"	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۱	۱۲۰۰ تن	۱۲۰۰ تن
	۱۸	مارون پارس	قطعات فورج شده - پمپ گل Fluid End	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۳	۱۰۰۰ تن + ۲۰۰ عدد	این کار یک نیاز استانی است که به دلیل عدم وجود تجهیزات خاص تاکنون به بهره برداری نرسیده است
	۱۹	صنایع فن آوری جهان لنز پارس	عدسی های چشمی	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۱	۹۵۰۰۰۰ عدد	۴۰۰۰۰ عدد
	۲۰	شرکت توان برد دز	دستگاه تست و آنالیز پاسخ فرکانسی ترانسفورماتور قدرت	اهواز	شهرک صنعتی اهواز ۱	۵۰۰ دستگاه	۱۰۰ دستگاه

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۲۱	نسیم کاروزری ایرانیان	تهیه و تدوین دانش فنی و ساخت ابزارهای جهت یابی مولتی شات Multi Shot	اهواز	مرکز رشد فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۵	۵
			کارگاه ساخت ابزار مانده-یابی اورشات Overshot	اهواز	مرکز رشد فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۵۰۰ قطعه	۱۵۰۰ قطعه
			کارگاه ساخت مخازن	اهواز	مرکز رشد فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۵۰ تن	۱۵۰ تن
	۲۲	مکاترونیک سرای اکسین	تولید بسته های آموزشی رباتیک مخصوص دانش آموزان و دانش جویان	اهواز	مرکز رشد واحدهای فناور دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۰۰۰۰ عدد	۲۰۰۰ عدد
			تولید ربات های صنعتی در حوزه پهپاد ها و زیردریایی- های ROV	اهواز	مرکز رشد واحدهای فناور دانشگاه شهید چمران اهواز	۵۰۰ عدد	۱۰ عدد
	۲۳	رایانه ارتباط برترصادقی	تولید و توسعه اختراع «برد مجازی هوشمند»	اهواز	مرکز رشد واحدهای فناور دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۰۰۰	۱۰۰۰
	۲۴	پویا سازان صنعت سبز	ماشین کارنده نیشکر	اهواز- دزفول	مرکز رشد	۵۰ دستگاه در	۳ دستگاه در سال

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	محل (شهرستان)	واحد فعالیت	ظرفیت اسمی	ظرفیت در حال بهره برداری
		آوان			واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	سال	
			ماشین برداشت کنجد	اهواز- دزفول	مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۳۰ دستگاه در سال	۲ دستگاه در سال
			ماشین ترنچر کابل گذار	اهواز- دزفول	مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۳۰ دستگاه در سال	۲ دستگاه در سال
	۲۵	شباهنگ نور ایراینان	ساخت و تولید تجهیزات آموزشی	خوزستان / اهواز	مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۰۰۰	۱۰۰۰
	۲۶	هورتاش جاوید آبسال	سامانه کشاورزی هورجا	خوزستان / اهواز	مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	ایجاداشتغال در شهرستان حداقل ۲۵ نفر	-

جدول (۷-۵) طرح های اثرگذار اصلی در دست اجرا

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
پارک علم و فناوری خوزستان	۱	کنترل فرآیند قطران	ساخت پایلوت تبدیل گازهای گلخانه ای به متانول	تکمیل طرح مطالعاتی	kg/h۵۰	۴۰۰۰۰	دستیابی به تکنولوژی و توسعه و صنعتی سازی
	۲	ابتکار تلاش پایدار	توسعه فعالیت آزمایشگاه و تبدیل آن به آزمایشگاه مرجع فتوولتائیک	هم اکنون آزمایشگاه مجوز بررسی ۵ استاندارد از ۴۰ استاندارد ملی در زمینه نیروگاه های فتوولتائیک را دارا می باشد. با توجه به هدف تعیین شده و تبدیل به آزمایشگاه مرجع طرح، ۲۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد.	آزمایشگاه مرجع فتوولتائیک توانایی ارائه خدمات در سطح کشور و همچنین کشورهای همسایه را خواهد داشت	۴۰۰۰ (جهت دستیابی به ۵۰ درصد ظرفیت اسمی)	اصلاح قوانین و مقررات موجود جهت اجرای استانداردهای ملی نیروگاه فتوولتائیک
	۳	دانش بنیاد آریا ایرانیان	ابزار ثبت دما و فشار درون چاهی	۹۰ درصد	میانگین یک جفت در سال	۱۰۰۰	خرید سنسور برای تولید انبوه و تجهیز کارگاه
			ابزار اندازه گیری و ارسال دما و فشار سطح چاه	۹۰ درصد	میانگین ۲۰ عدد در سال	۵۰۰	خرید سنسور برای تولید انبوه و تجهیز کارگاه

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز	۴	مبتکران صنعت و تجارت هیرید	دستگاه برداشت سرشاخه نیشکر	طراحی نرم افزاری	-	۴۰۰۰	نداشتن ضمانت نامه مالی، عدم هماهنگی بین ارگانها درگیر با این طرح ها و عدم وجود قوانین برای حمایت از اجرای طرح های پژوهشی بالای یکصد میلیون تومان
	۵	پویا پروژه اکسین	اهواز کالا	۶۰	-	۳۰۰۰	-
	۶	پویا مکانیک صاحبی	برانکار انتقال و جابجایی هوشمند	نمونه نیمه صنعتی ساخته شده و نمونه تجاری در حال ساخت است	برای هر ۱۰ محصول در ماه اشتغالزایی ۴۰ نفر	۵۰۰۰	بازارهای هدف، رقبا، هزینه اولیه شروع طرح
	۷	نیزار جلگه خوزستان	دستگاه فروسنگ مخروطی برای تعیین لایه مقاومت مکانیک خاک	نمونه اولیه ساخته شده است	ماهانه ۱۵ عدد اشتغالزایی ۴ نفر مستقیم و ۵ نفر غیر مستقیم	قیمت تمام شده برای هر دستگاه ۱۰ میلیون تومان	بازارهای هدف، رقبا، هزینه اولیه شروع طرح
	۸	دانشگاه آزاد اسلامی و احد اهواز	نیروگاه برق مولد مقیاس کوچک- تولید همزمان برق و حرارت chp	Bp تهیه شده و آماده اجرا	۶ مگاواتی - اشتغالزایی ۱۰ نفر	۱۵۰۰۰	بازارهای هدف، رقبا، هزینه اولیه شروع طرح
	۹	دانشگاه آزاد اسلامی	تولید فرآورده ها و محصولات جدید خرما	Bp تهیه شده - مجوز تاسیس از سازمان	۳۴۰۰۰ تن در سال اشتغالزایی ۳۵	۵۰۰۰۰	بازارهای هدف، رقبا، هزینه اولیه شروع طرح

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
دانشگاه علوم پزشکی اهواز		و احد شادگان با مشارکت واحد اهواز		صنعت ، معدن و تجارت اخذ شده و آماده اجراست	نفر مستقیم و ۱۰۰ نفر غیر مستقیم		
	۱۰	دانشگاه آزاد اسلامی و احد اهواز	پرورش ماهیان گرمابی ارگانیک	Bp تهیه شده	۴ تن در هکتار در سال - اشتغالزایی ۱۰ نفر	۱۵۰۰۰	گرما و بدی آب و هوا، مشکلات حمل و نقل، مشکلات ایمنی احتمالی، حفظ و حراست از تاسیسات ایجاد در منطقه.
	۱۱	شرکت "هوشمند پژوهان پارس"	پودر طبیعی جاذب روغن و پاک کننده عمومی	۶۰٪	۳۰۰ تن/سال	۵۰۰۰	بدلیل سرمایه ای بودن کالا نیاز به سرمایه در گردش بالا می باشد
دانشگاه علوم پزشکی اهواز	۱۲	شرکت کیمیا پژوهان جندی شاپور	تولید داروی موثره ی لیدوکائین	در مرحله آزمایشگاهی و تایید آنالیزها و استانداردها و انجام مقدمات راه اندازی پایلوت	۱۲۰ تن در سال	۳۰۰۰	عدم سرمایه اولیه کافی
	۱۳	شرکت "امیدسازان بهمن فردای	نرم افزار گفتاردرمانی آوای سخن(محصول دانش بنیان)	۵۰٪	۱۰۰۰۰ نسخه در سال	۴۰۰	عدم سرمایه اولیه کافی

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
		روشن"					
	۱۴	شرکت "آراژن زیست دارو"	تولید کپسول Grapex به عنوان مکمل غذایی آنتی اکسیدان	۷۰٪	۲۰-۱۰ میلیون کپسول ۵۰ میلیون قرص	۲۰۰۰	عدم همکاری و عدم توجه مدیریت دانشگاه و وزارتخانه در خصوص تامین منابع مالی
			تولید کرم Dermogrape جهت ترمیم زخم های پوستی	۵۰٪	۵۰ تن در سال	۱۰۰۰	عدم همکاری و عدم توجه مدیریت دانشگاه و وزارتخانه در خصوص تامین منابع مالی
	۱۵	شرکت سامان سیستم مهرگان ایرانیان	سامانه بانک اطلاعاتی کاربران کاشت حلزون شنوایی	۸۵٪	۱۴ مرکز کاشت حلزون داخلی و حداقل ۱۰ مرکز خارجی	۱۰۰	توقف پروژه بخاطر عدم وجود منابع مالی کافی جهت پرداخت حق الزحمه نیروی انسانی متخصص

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
شرکت شهرک های صنعتی خوزستان	۱۶	هوشنگ چناری	بسته بندی با گاس (بحث زیست محیطی)- دستگاه های برداشت نی (در مواقعی که رطوبت مزارع بالا می باشد)- دستگاه های تخلیه بارگیری محصولات در بنادر	۶۰ درصد	۵۰دستگاه	۲۰۰۰۰	رفع مشکلات صنایع نیشکری با تامین نقدینگی و سرمایه
	۱۷	ابراهیم آقاجری	مانیتور آشکارکننده مقاومتهای حرارتی RTDTEMPERATURE MONITOR	ساخت نمونه آزمایشی	۵۰۰۰عدد	۴۰۰۰۰	مشکل کمبود نقدینگی و سرمایه
	۱۸	تعاونی دانش بنیان صنایع سیمان زودگیر شاهرود	بلوک فوق سبک و عایقی بودن و اقتصادی بودن ان دارای گواهی ثبت اختراع-سیمان های خاص چاه نفت -چسب بتن-پانل های فوق سبک	۹۰ درصد	۱۰۰۰۰تن	۱۵۰۰۰	مشکل کمبود نقدینگی و سرمایه

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
	۱۹	دوار سازان همت (کیوان پور کیان)	سیستم های توربین و تعمیر بازسازی کلیه قطعات این تجهیزات شامل تیغه های مناطق سرد و گرم و توربین های فوق الذکر مورد ساخت ، مهندسی معکوس و تعمیر می باشد و در زمینه ساخت محصولهای مورد نیاز جهت انجام فرایند های روکش برداری و روکش گذاری به طور کامل خود کفا می باشد .	۹۰ درصد	۵۶ دستگاه	۵۰۰۰	مشکل کمبود نقدینگی و سرمایه
اداره فنی و حرفه ای خوزستان	۲۰	دانش گستراروند	استخراج ترکیبات ضد میکروبی (ضد باکتریایی و ضد قارچی)	-	۲۴۰ تن در هکتار	۵۰۰۰	نبود سرمایه کافی

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
مرکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه شهید چمران اهواز	۲۱	نوآوران زیست بنیان آویسا	تولید زغال سبز بریکت از باگاس نیشکر (محصول دانش بنیان)	۵۰٪	۳۷۵۰ تن / سال	۵۰۰۰	عدم سرمایه اولیه کافی
			تولید کود ارگانیک بیوجار از باگاس (محصول دانش بنیان)	۳۰٪	۶۰۰ تن / سال	۵۰۰۰	عدم سرمایه اولیه کافی
			تولید کربن اکتیو از باگاس نیشکر (محصول دانش بنیان)	۲۰٪	۵۰۰ تن / سال	۷۰۰۰	عدم سرمایه اولیه کافی
	۲۲	نسیم کارورزی ایرانیان	ساخت و راه اندازی کارخانه تولید تجهیزات و قطعات مانده یابی قابل استفاده در صنعت نفت و حفاری.	۲٪	۱۴۰۰۰ قطعه	۳۰۰,۰۰۰ سیصد میلیارد ریال	تهیه سرمایه مورد نیاز
	۲۳	مکاترونیک سرای اکسین	تولید ربات کنترل شونده با موبایل	۱۰۰٪	۲۰۰۰۰ عدد	۱۵۰۰	عدم سرمایه کافی
			تولید ربات پرنده مخصوص فیلمبرداری	۱۰۰٪	۲۰۰ عدد	۱۰۰۰	عدم سرمایه کافی
			تولید ربات مخصوص مهد کودک	۱۰۰٪	۱۰۰۰۰۰ عدد	۲۰۰۰	عدم سرمایه کافی

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
	۲۴	رایانه ارتباط برتر صادقی	سیستم اذان گوی هوشمند و اطلاع رسانی مدیریت بحران	٪۱۰۰	۱۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	آشنایی با ضرورت استفاده از سیستم برای ارگانها و سازمانها
	۲۵	پویا سازان صنعت سبز آوان	کمباین برداشت محصولات ریز دانه که ریزش بالا دارند مانند کلزا	٪۶۰	۸۰ دستگاه در سال	۴۰۰۰	نبود سرمایه کافی جهت تولید دستگاه + نیاز به همکاری جهاد کشاورزی جهت ترویج
			ماشین آسفالت تراش	٪۶۰	۳۰ دستگاه در سال	۴۰۰۰	نبود سرمایه کافی جهت تولید دستگاه
			دستگاه ماسه شویی	٪۴۰	۳۰ دستگاه در سال	۳۰۰۰	نبود سرمایه کافی جهت تولید دستگاه
	۲۶	هورتاش جاوید آبسال	سامانه الکترونیکی کشاورزی هورجا	٪۸۰	اشتغال زایی درهر شهرستان حداقل ۲۵ نفر	۴۰۰۰	کمبودبودجه -عدم همکاری جهت اجرای طرح توسط سازمان جهادکشاورزی ونظام مهندسی خوزستان

نام سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	پیشرفت فیزیکی	ظرفیت اسمی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	اهم چالش ها
سازمان صنعت ، معدن و تجارت خوزستان	۲۷	طرح توسعه آبان بسپار توسعه	توسعه لوله های پلی اتیلین با استفاده از کامپوزیت تقویت کننده سبز	۵۰٪	۳۰۰۰ تن	۴۹۰۰	تامین اعتبار جهت هزینه های آزمایشگاهی و کارگاهی وساخت تجهیزات تکمیلی
	۲۸	مبتکران صنعت و تجارت هیربد	مولتی کوپتر مجهز به سنسور مغناطیس سنج ۳D پسیو	۵۰٪	۴۰ دستگاه	۲۰۰۰	تامین اعتبار جهت هزینه های آزمایشگاهی و کارگاهی وساخت تجهیزات تکمیلی
	۲۹	طرح توسعه نسوز خوزستان	تولید آجرعایق با استفاده از باگاس	۸۰٪	۲/۰۰۰/۰۰۰ قالب	۴۰۰۰	تامین اعتبار جهت هزینه های آزمایشگاهی و کارگاهی
	۳۰	طرح توسعه تجهیزات اسپادانا صنعت کارون	ساخت پنل وایرلاین چاه های نفتی	۸۰٪	۱۰۰٪	۵۰۰۰	تامین اعتبار جهت هزینه های آزمایشگاهی و کارگاهی

۲-۲- استخراج اهداف (کمی و کیفی) و الزامات

۲-۲-۱- هدف گذاری برای متغیرهای کلیدی طی سال جاری و برنامه ششم توسعه

حدود یک دهه از ابلاغ سند چشم انداز ۱۴۰۴ می‌گذرد و فقط ۱۰ سال دیگر تا تحقق هدف آن باقی مانده است. در واقع سند چشم انداز یکی از مهم‌ترین اسناد بالادستی برای تدوین برنامه‌های توسعه است و هدف برنامه ششم باید حرکتی جهشی برای تحقق اهداف سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور باشد. برنامه ششم توسعه باید واقع بینانه، اثربخش و پویا تدوین شود. برنامه ششم براساس سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت رشد جایگاه ایران در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، علم و فناوری و در جهت توسعه صادرات و حمایت از تولید داخل باشد و برای حرکت در جهت سند چشم انداز باید گسترش اقتصاد دانش بنیان، تشویق رقابت پذیری، توانمندسازی بخش خصوصی، استفاده از منابع خارجی، بهبود فضای کسب و کار، پایداری محیط زیست، شفاف سازی و کاهش فساد و ارتقای سرمایه انسانی و اجتماعی مدنظر قرار گیرد. در زیر به اهم بخش هایی از سند تطبیق برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در حوزه دانش بنیان اشاره شده است

بر اساس اهداف تعیین شده در حوزه اقتصاد دانش بنیان در برنامه ششم توسعه کشور، درصد محصولات با فناوری متوسط و بالا از کل محصولات صنعتی از ۳۵.۵ درصد در سال ۹۴ به ۵۰ درصد در سال ۱۳۹۹ (سال آخر برنامه) هدف گذاری شده است. همچنین سهم این محصولات از تولید ناخالص داخلی از ۰.۵ درصد سال ۹۴ به ۵ درصد در سال ۱۳۹۹ می‌رسد. همچنین سهم محصولات با فناوری متوسط و بالاتر از ارزش افزوده بخش صنعت از ۲۶ درصد سال ۹۴ به ۵۰ درصد در سال ۱۳۹۹ هدف گذاری شده است. اهداف اقتصاد دانش بنیان استان خوزستان در راستای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه در جدول ۱ اراده شده است. افزایش تعداد شرکت های دانش بنیان از ۶۰ واحد (سهم ۲.۵ درصدی از کشور) به ۷۲ واحد، نسبت محصولات فناورانه به شرکت های دانش بنیان استان از ۱۱ درصد به ۱۳ درصد و سهم محصولات تجاری سازی شده به محصولات فناورانه از ۷۰ درصد به ۸۵ درصد و درآمد سرانه هر شرکت از ۲.۶ میلیارد ریال به ۳.۲ میلیارد ریال ارتقاء خواهد یافت.

۲-۲- محدودیت های شامل خلاء ها و تعارضات قانونی، تداخل وظائف، متمرکز امور در سطوح ملی

اقتصاد دانش محور از طریق آموزش در افراد ایجاد می‌شود، به همین دلیل سرمایه انسانی عنصری بسیار اساسی و ارزشمند در این نوع اقتصاد محسوب می‌شود. به منظور ایجاد سرمایه انسانی مناسب، سرمایه گذاری در آموزش علوم، تحقیق و توسعه ضروری است. از این رو نهادی که متولی آموزش عالی است باید با توجه به شاخص های اقتصاد دانش محور در جهت برنامه ریزی به منظور ایجاد اشتغال مولد و موثر برای نیروی انسانی فرهیخته و جوان کشور گام بردارد.

با این حال عدم استفاده کاربردی از تخصص‌ها و مهارت نخبگان، نقاط ضعف آیین‌نامه حمایتی بنیاد ملی نخبگان، بوروکراسی در اعطای حمایت‌ها، عدم توجه به مشارکت آن‌ها در زمینه‌های علمی و اجرایی کشور، عدم ایجاد تدابیر لازم در زمینه جلوگیری از خروج نخبگان، عدم آگاهی نخبگان و بنیان‌گذاران شرکت‌های دانش‌بنیان از موارد اجرایی، عدم آگاهی از اهمیت و نقش مالکیت فکری در شرکت‌های دانش‌بنیان، عدم حمایت دولتی، عدم اعتماد بانک‌ها برای سرمایه‌گذاری در این شرکت‌ها و عدم دسترسی به بازار مناسب برای محصولات، از جمله چالش‌ها و موانع موجود بر سر راه شرکت‌های دانش‌بنیان است.

جدول (۶-۷) محدودیت های نرم افزاری

چالش ها و محدودیت ها	متن قانون در حال اجرا	تعارض یا قانون / خلاء / نیازمند اصلاح	متن اصلاحی	متن ایجابی
محدودیت های قانونی / ضوابط اجرائی	نبود استانداردهای ملی			
	عدم کنترل واردات کالاهای دانش بنیان خارجی			
	عدم وجود نهادهای مالی پوشش دهنده سرمایه گذاری خطر پذیر			
	لحاظ نکردن پیوست فناوری در اسناد لازم برای تصویب پروژه های بزرگ دولتی با در نظر گرفتن نقش شرکت های دانش بنیان			
تداخل وظائف دستگاه- های اجرائی	دستگاه اجرائی مسئول	تداخل وظایف با سایر دستگاه های اجرائی مسئول	متن اصلاحی وظائف دستگاه اجرائی مسئول	متن اصلاحی وظائف سایر دستگاه های اجرائی
	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری وزارت بهداشت، وزارت صنعت، معدن و تجارت شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجمع تشخیص مصلحت نظام		
تمرکز گرایی	شرح وظیفه متمرکز در سطح ملی	دستگاه اجرائی متولی در سطح ملی	قانون/آیین نامه/ ضابطه نیازمند اصلاح برای تفویض اختیار	متن پیشنهادی
	تایید اساسنامه و صدور مجوز تاسیس مراکز فناوری و واحدهایی با عناوین مشابه	معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	قانون، اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم تحقیقات و فناوری	واگذاری صدور موافقت اصولی مراکز نوآوری و مراکز رشد به شورای پارک علم و فناوری به منظور کاهش هزینه ها، تسریع در انجام امور، ایجاد انگیزه در صاحبان ایده، استفاده از ظرفیت بالای شورای پارک(متشکل از اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مسئولین استانی)

۳- عملیات و اقدامات اجرایی تحقق اولویت ها

فرایند فعالیتهای دانش بنیان و شکل گیری اقتصاد دانش بنیان متشکل از ۴ گام اصلی می باشد ، که عبارتند از خلق ایده ، تبدیل ایده به فناوری ، تجاری سازی و نفوذ به بازار . بسیاری از شرکت های دانش بنیان در تجاری سازی فناوری ها و همچنین نفوذ به بازار های داخلی و خارجی با مشکلات عدیده ای روبرو هستند. این امر موجب می گردد. شرکتهای دانش بنیان استان تحت نظر دانشگاه ها از جمله دانشگاه شهید چمران اهواز (مرکز رشد واحدهای فناوردانشگاه شهید چمران اهواز)، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز ، دانشگاه آزاد اسلامی خوزستان دستگاه های اجرایی نظیر سازمان صنعت ، معدن ، تجارت ، شرکت شهرکهای صنعتی ، اداره کل فنی و حرفه ای و پارک علم وفناوری خوزستان مشغول به فعالیت هستند . تعدادی از شرکت های دانش بنیان استان در تجاری سازی محصولات با مشکلاتی مواجه هستند که موجب شده از ظرفیت کامل سرمایه انسانی و تجهیزات موجود در این شرکتها استفاده نشود و نتیجتاً نرخ بازگشت سرمایه گذاری های انجام شده در این شرکت ها را کاهش دهد (جدول ۲) ۲۲. طرح با پیشرفت فیزیکی بین ۲۰ درصد تا ۹۰ درصد و ۸ طرح در مرحله ساخت نمونه های نیمه صنعتی قرار دارند که به دلیل تنگناهای مالی ،عدم دستیابی به برخی از تکنولوژیها و تجهیزات امکان تکمیل آن ها توسط شرکت های دانش بنیان وجود ندارد (جدول ۳).

خلاء قانونی ، تداخل وظائف و تمرکز گرایی محدودیت های نرم افزاری توسعه شرکت های دانش بنیان و فعالیت این شرکت ها می باشد که در زمینه خلاء قوانین و ضوابط می توان به نبود استانداردهای ملی عدم کنترل واردات کالاهای دانش بنیان خارجی ، عدم وجود نهادهای مالی پوشش دهنده سرمایه گذاری خطر پذیر و لحاظ نکردن پیوست فناوری در اسناد لازم برای تصویب پروژه های بزرگ دولتی با در نظر گرفتن نقش شرکت های دانش بنیان اشاره نمود. تعدد نهادهای تصمیم گیر در فعالیتهای دانش بنیان و بعضاً تداخل وظائف آنها با یکدیگر و همچنین تمرکز گرایی امور در معاونت پژوهشی وفناوری وزارت علوم و عدم تفویض اختیار لازم به استان ها (دانشگاه ها و مراکز مسئول) نیز تنگناهایی که توسعه فعالیتهای دانش بنیان با آن مواجه می باشند(جدول ۴).

مدل تامین منابع مالی توسعه و تکمیل طرح های دانش طیف متنوعی را در برمی گیرد که بسته به نوع و چرخه بلوغ طرح از بودجه عمومی ، صندوق توسعه ملی ، فاینانس و صندوق نوآوری و شکوفائی تعیین می گردد. اعتبار مورد نیاز برای تکمیل طرح های در دست اجرا و همچنین ساماندهی ، بهسازی و تجاری سازی طرح های فعال ۸۰۰ میلیارد ریال می باشد که عناوین طرح ها ، واحد متولی ، نوع طرح (بازسازی ، نوسازی ، تکمیلی و...) محل پیشنهادی تامین اعتبار در جدول ۵ آمده است.

جدول (۷-۷) منابع مالی و شیوه تامین

سازمان	ردیف	نام شرکت	عنوان طرح	احداثی	تکمیلی	بازسازی / نوسازی / ساماندهی	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	محل تامین			
								بودجه عمومی	صندوق توسعه ملی	فاینانس	صندوق نوآوری و شکوفایی
پارک علم و فناوری استان خوزستان	۱	کنترل فرآیند قطران	ساخت پیلوت تبدیل گازهای گلخانه ای به متانول			ساماندهی	۴۰۰۰		*		
	۲	ابتکار تلاش پایدار	توسعه فعالیت آزمایشگاه و تبدیل آن به آزمایشگاه مرجع فتوولتائیک		✓	ساماندهی	۴۰۰۰ (جهت دستیابی به ۵۰ درصد ظرفیت اسمی)	*			*
	۳	دانش بنیاد آریا ایرانیان	ابزار ثبت دما و فشار درون چاهی		✓	نوسازی و سازماندهی	۱۰۰۰	*			*
			ابزار اندازه گیری و ارسال دما و فشار سطح چاه		✓	نوسازی و سازماندهی	۵۰۰	*			*
	۴	مبتکران صنعت و تجارت هیربد	دستگاه برداشت سرشاخه نیشکر			ساماندهی	۴۰۰۰	*			*
	۵	پویا پروژه اکسین	اهواز کالا				۳۰۰۰	*			*

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز	۶	پویا مکانیک صاحبی	برانکار انتقال و جابجایی هوشمند	✓		ساماندهی	۵۰۰۰	*		*
	۷	نیزار جلگه خوزستان	دستگاه فروسنج مخروطی برای تعیین لایه مقاومت مکانیک خاک	✓		ساماندهی	قیمت تمام شده برای هر دستگاه ۱۰ میلیون تومان	*		*
	۸	دانشگاه آزاد اسلامی و احد اهواز	نیروگاه برق مولد مقیاس کوچک- تولید همزمان برق و حرارت chp	✓		ساماندهی	۱۵۰۰۰۰	*		
	۹	دانشگاه آزاد اسلامی و احد شادگان با مشارکت واحد اهواز	تولید فرآورده ها و محصولات جدید خرما	✓		نوسازی	۵۰۰۰۰	*		
	۱۰	دانشگاه آزاد اسلامی و احد اهواز	پرورش ماهیان گرمابی ارگانیک	✓		ساماندهی	۱۵۰۰۰	*		
علوم پزشکی جندی شاپور	۱۱	شرکت "هوشمند پژوهان پارس"	پودر طبیعی جاذب روغن و پاک کننده عمومی			ساماندهی	۵۰۰۰	*		*

	۱۲	شرکت کیمیا پژوهان جندی شاپور "	تولید داروی موثره ی لیدوکائین			ساماندهی	۳۰۰۰	*		*
	۱۳	شرکت "امیدسازان بهمن فردای روشن"	نرم افزار گفتاردرمانی آوای سخن (محصول دانش بنیان)	✓	✓	ساماندهی	۴۰۰	*		*
	۱۴	شرکت "آراژن زیست دارو"	تولید کپسول Grapex به عنوان مکمل غذایی آنتی اکسیدان			ساماندهی	۲۰۰۰	*		*
			تولید کرم Dermogrape جهت ترمیم زخم های پوستی			ساماندهی	۱۰۰۰	*		*
	۱۵	شرکت سامان سیستم مهرگان ایرانیان	سامانه بانک اطلاعاتی کاربران کاشت حلزون شنوایی	✓		ساماندهی	۱۰۰	*		
صنعت، معدن و تجارت استان	۱۶	طرح توسعه آبان بسپار توسعه	توسعه لوله های پلی اتیلین با استفاده از کامپوزیت تقویت کننده سبز			ساماندهی	۴۹۰۰	*		*

شرکت شهرک های صنعتی خوزستان	۱۷	مبتکران صنعت و تجارت هیربد	مولتی کوپتر مجهز به سنسور مغناطیس سنچ ۳D پسیو			ساماندهی	۲۰۰۰	*		*
	۱۸	طرح توسعه نسوز خوزستان	تولید آجرعایق با استفاده از باگاس			ساماندهی	۴۰۰۰	*		*
	۱۹	طرح توسعه تجهیزات اسپادانا صنعت کارون	ساخت پنل وایرلین چاه های نفتی			ساماندهی	۵۰۰۰	*		*
	۲۰	هوشنگ چناری	بسته بندی با گاس (بحث زیست محیطی) - دستگاه های برداشت نی (در مواقعی که رطوبت مزارع بالا می باشد) - دستگاه های تخلیه بارگیری محصولات در بنادر			نوسازی	۲۰۰۰۰		*	
	۲۱	ابراهیم آقاجری	مانیتور آشکارکننده مقاومتهای حرارتی RTDTEMPERATURE MONITOR			ساماندهی	۴۰۰۰۰	*		

اداره فنی و حرفه ای خوزستان	۲۲	تعاونی دانش بنیان صنایع سیمان زودگیر شاهرود	بلوک فوق سبک و عایقی بودن و اقتصادی بودن آن دارای گواهی ثبت اختراع-سیمان های خاص چاه نفت -چسب بتن-پانل های فوق سبک			ساماندهی	۱۵۰۰۰	*		
	۲۳	دوار سازان همت (کیوان پور کیان)	سیستم های توربین و تعمیر بازسازی کلیه قطعات این تجهیزات شامل تیغه های مناطق سرد و گرم و توربین های فوق الذکر مورد ساخت ، مهندسی معکوس و تعمیر می باشد و در زمینه ساخت محصولهای مورد نیاز جهت انجام فرایند های روکش برداری و روکش گذاری به طور کامل خود کفا می باشد .			ساماندهی	۵۰۰۰۰	*		
	۲۴	دانش گستر اروند	استخراج ترکیبات ضد میکروبی (ضد باکتریایی و ضد قارچی)	✓		ساماندهی	۵۰۰۰	*	*	

مرکز رشد واحدهای فناور دانشگاه شهید چمران اهواز	۲۵	نوآوران زیست بنیان آویسا	تولید زغال سبز بریکت از باگاس نیشکر (محصول دانش بنیان)	✓	ساماندهی	۵۰۰۰	*			*
			تولید کود ارگانیک بیوچار از باگاس (محصول دانش بنیان)	✓	ساماندهی	۵۰۰۰	*			*
			تولید کربن اکتیو از باگاس نیشکر (محصول دانش بنیان)	✓	ساماندهی	۷۰۰۰	*			*
	۲۶	نسیم کارورزی ایرانیان	ساخت و راه اندازی کارخانه تولید تجهیزات و قطعات مانده یابی قابل استفاده در صنعت نفت و حفاری.		ساماندهی	۳۰۰۰۰۰		*		
	۲۷	مکاترونیک سرای اکسین	تولید ربات کنترل شونده با موبایل	✓	ساماندهی	۱۵۰۰	*			*
			تولید ربات پرنده مخصوص فیلمبرداری	✓	ساماندهی	۱۰۰۰	*			*

*			*	۲۰۰۰	ساماندهی	✓		تولید ربات مخصوص مهد کودک			
	*			۳۰۰۰۰۰۰	ساماندهی			سیستم اذان گوی هوشمند و اطلاع رسانی مدیریت بحران	رایانه ارتباط برتر صادقی	۲۸	
*			*	۴۰۰۰	نوسازی		✓	کمباین برداشت محصولات ریز دانه که ریزش بالا دارند مانند کلزا	پویا سازان صنعت سبز آوان	۲۹	
*			*	۴۰۰۰	بازسازی		✓	ماشین آسفالت تراش	هورتاش جاوید آبسال	۳۰	
*			*	۳۰۰۰	بازسازی		✓	دستگاه ماسه شویی			
*			*	۴۰۰۰	ساماندهی	✓		سامانه الکترونیکی کشاورزی هورجا			

بخش سوم:

جمع بندی و نتیجه گیری

نام گذاری سال ۹۵ توسط مقام معظم رهبری به عنوان اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل موجب بسیج ظرفیتهای کارشناسی و علمی کشور جهت تسریع در تحقق این سیاست ها گردید. در این راستا و در پی سفرجناب آقای دکتر نوبخت معاون رییس جمهور و رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در اولین روز کاری سال جاری با شناخت کاملی از قابلیتها و ظرفیتهای استان در جلسه شورای اداری، استان خوزستان را به عنوان پایلوت اقتصاد مقاومتی انتخاب و ۷ محور را برای تدوین برنامه کوتاه مدت اقتصاد مقاومتی معرفی نمودند. وجه مشترک این محور، مهیا بودن شرایط و زیر ساخت ها لازم تحقق محورهای انتخاب شده توسط ایشان می باشد. اختصاص ردیف متمرکز در قانون بودجه ۹۵ برای تعدادی از این محورها مانند پرورش ماهی در قفس و کشت گلخانه ای و خروج ناوگان فرسوده از ناوگان حمل و نقل عمومی و مصوبات هیئت محترم در خصوص ارائه تسهیلات برای ساماندهی واحدهای نیمه فعال و نیمه تمام بیانگر عزم جدی دولت در ارزش آفرینی و اشتغال زائی از طریق فعال سازی این محورها می باشد. استان خوزستان در همه محورهای انتخاب شده از ظرفیت و قابلیت خوبی برخوردار بوده و تجارب حاصل از پیاده سازی آنها در این استان، چهارچوبی موثر و کارآمد برای اجرای این محورها در سطح کشور فراهم می آورد. در این راستا وظیفه تهیه و تدوین سند برنامه اقدام و عمل هر یک از محورهای فوق به کارگروه های امور اقتصادی (۳ اولویت)، کارگروه امور زیر بنائی (۲ اولویت)، کارگروه پژوهش و فناوری و کارگروه آمایش و محیط زیست هر کدام یک اولویت محول گردیده است. در این اسناد، نخست وضعیت هر محور با توجه به شاخص های کمی مشخص و برای سال ۹۵ هدف گذاری شده است. محدودیت های نرم افزاری شامل خلاء قوانین و مقررات و تمرکز زدائی، شناسایی تداخل وظایف دستگاههای اجرایی و همچنین منابع لازم و شیوه تامین این منابع تعیین گردیده است.

۲-۳- اولویتهای اعلامی توسط ریاست محترم سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

- رفع معضلات واحدهای صنعتی تولیدی نیمه فعال و راکد
- پرورش ماهی در قفس
- توسعه کشت های گلخانه ای
- بازسازی بافتهای فرسوده
- خارج نمودن ناوگان فرسوده از ناوگان حمل و نقل عمومی
- بهره برداری از سواحل جنوبی کشور
- توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین

۳-۳- تبیین جایگاه استان در محورهای برنامه اقدام و عمل

۳-۳-۱- رفع معضلات واحدهای صنعتی تولیدی نیمه فعال و راکد

استان خوزستان با سهم حدود ۱۰ درصدی از ارزش افزوده بخش صنعت کشور به عنوان یکی از استان های محوری این بخش محسوب می شود. به دلیل سرمایه گذاری های انجام شده در صنایع بزرگ، استان خوزستان بعد از استان اصفهان رتبه دوم را از نظر سرمایه گذاری صنعتی کشور دارا می باشد. سهم استان از تعداد کارگاه های صنعتی کوچک و متوسط در حدود ۲.۵ درصد بوده و با ۲۲۱۰ پروانه بهره برداری رتبه سیزدهم را در بین استان داراست که در مقایسه با رتبه دوم استان از سرمایه گذاری در صنایع بزرگ بیانگر رشد نامتوازن در رده صنعتی صنایع کوچک و متوسط در مقایسه با صنایع بزرگ است. علاوه بر این چالش ساختاری بخش صنعت استان، بررسی وضعیت مالی و بانکی واحدهای کوچک و متوسط صنعتی استان بیانگر این واقعیت است که درصد قابل توجهی از واحدهای کوچک و متوسط، به بانک ها و بنگاه های مالی بدهی معوق دارند و به دلیل بدهی های گسترده به نظام بانکی امکان استفاده از منابع بانکی برای سرمایه در گردش واحدها نیز وجود ندارد. به همین دلیل یکی از اولویتهای ۷ گانه برنامه کوتاه مدت اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی به ساماندهی بنگاه های نیمه فعال و راکد و همچنین تکمیل واحدهای نیمه تمام، اختصاص یافته است.

بررسی شاخص های بخش صنعت استان در برنامه پنجم توسعه حاکی از روند نزولی در مقایسه با کشور است. طی سال های ۹۱ الی ۹۳، سالانه ۴۶۸ فقره جواز تاسیس در استان صادر گردیده است و سهم استان از جوازهای صادره و سهم از اشتغال به ترتیب به ۲.۶ درصد و ۳ درصد و همچنین سهم استان از سرمایه گذاری صنعتی کشور نیز به ۳.۹ درصد تنزل یافته است. متوسط تعداد پروانه های بهره برداری طی سه سال نخست برنامه پنجم توسعه تعداد ۱۳۵ پروانه بوده است که سهمی ۲۸.۸ درصدی از جواز های تاسیس صادره در این دوره می باشد که با مقدار این شاخص در سطح کشور برابر است.

متوسط بهره برداری از ظرفیت اسمی نصب شده صنایع در حال فعالیت استان ۸۱ درصد است که در صنایع پتروشیمی ۹۷٪، واحدهای تولید سیمان ۶۸٪ و فولاد ۹۹٪ است. در صنایع میان دستی و پایین دستی بهره برداری از ظرفیت های نصب شده بسیار پایین تر از واحدهای بالا دستی است. در محصولات فولادی به عنوان صنایع پایین دستی فولاد، بهره برداری از ظرفیت اسمی ۳۶ درصد و در صنایع مرتبط با فعالیتهای کشاورزی نظیر روغن کشی ۱۷ درصد می باشد. همچنین ۳۹ واحد نیمه تمام بزرگ و متوسط در استان با متوسط پیشرفت فیزیکی ۴۲ درصد در حال احداث هستند. ۸ واحد صنعتی فولادی با پیشرفت فیزیکی ۳۲ درصد، ۶ واحد پتروشیمی با پیشرفت فیزیکی ۲۷.۵ درصد و ۴ واحد کشت و صنعت با پیشرفت فیزیکی ۴۴.۵ درصد در حال احداث می باشند.

محدودیتهای نرم افزاری مانند خلاء قوانین و مقررات، تداخل مأموریت ها و وظائف دستگاه های اجرائی و همچنین تمرکز گرائی از موانع اصلی عدم تحقق اهداف توسعه ای می باشند. ۷ دستگاه و نهاد با تنظیم

مقررات و تدوین قوانین و ضوابط بر بخش صنعت موثر هستند که با توجه به بررسیهای انجام شده در نحوه تعامل این نهادها در استان یک اصلاح قانون در خصوص فرصت تنفس بازپرداخت تسهیلات بانکی و یک مورد تداخل در وظائف دستگاه های مجوز دهنده حوزه صنعت با منطقه آزاد در مناطق آزاد و ویژه تجاری شناسایی شده است.

متوسط تعداد جواز تاسیس های صادره سالانه استان طی سال های برنامه پنجم توسعه ۴۵۷ فقره بوده است که با تامین زیر ساخت های لازم به ویژه در حوزه هایی از بخش صنعت مانند پتروشیمی و محصولات فولادی که استان در آن ها دارای مزیت است و همچنین بهبود در شرایط کسب و کار نظیر تسهیل و تسریع در اعطای مجوزهای لازم با رشد ۱۵ درصدی، ۵۲۵ مجوز هدف گذاری شده است. در سال ۹۴، حدود ۳۱ دصد از جوازهای تاسیس به بهره برداری رسیده اند (۱۴۱ واحد) که با حفظ این نسبت در سال ۹۵ تعداد پروانه های بهره برداری صادره به ۱۶۲ واحد خواهد رسید.

از مجموع ۴۵۷ میلیارد ریال منابع لازم برای فعال سازی بخش صنعت استان، ۲۵ درصد به تامین سرمایه در گردش برای بهره برداری از ظرفیت نصب شده در صنایع نیمه فعال و ۷۵ درصد به اتمام طرح های نیمه تمام اختصاص دارد. با توجه به ضوابط صندوق توسعه ملی می توان از منابع صندوق توسعه ملی جهت تامین سرمایه در گردش و سرمایه گذاری برخی از رده های صنعتی استفاده نمود.

۲-۳-۳- پرورش ماهی در قفس

استان خوزستان از جهت قابلیت های کشاورزی در کشور دارای پتانسیل های بسیار مناسبی است. استان خوزستان به یمن شرایط اقلیمی اش می تواند قطب تولید ماهی و میگوی کشور باشد. آنچه استان تاکنون به دست آورده تولید فرآورده های شیلاتی آن می تواند ۵ برابر شرایط فعلی باشد ۱۰.۸ درصد از ارزش افزوده بخش ماهیگیری رتبه سوم در کشور را به خود اختصاص داده است.

بررسی شاخص پرورش ماهی در قفس به عنوان یکی از شاخص های مهم بخش ماهیگیری استان در برنامه پنجم توسعه حاکی از فقدان این شاخص در برنامه پنجم در سطح استان می باشد اما در کشور طی سال های ۹۱ الی ۹۳، سالانه در حدود ۱۲۳ تن ماهی در قفس پرورش داده شد که استان خوزستان از این میان سهمی نداشته است.

هدف گذاری کشور برای سال ۹۵، ۲۰۰۰۰ تن پرورش ماهی در قفس می باشد که با اینکه استان در سالهای برنامه پنجم فاقد سهمی از شاخص بوده است اما با توجه به قابلیتهای استان خوزستان، ۱۰ درصد آن (۲۰۰۰ تن) به استان خوزستان اختصاص یافته است.

از مجموع ۵۹ میلیارد ریال منابع مورد نیاز برای اجرا و تکمیل طرح های استان در این بخش، ۳۴ درصد مربوط به بودجه عمومی و ۶۶ درصد مربوط به صندوق توسعه ملی و فایناس می باشد. اعتبارات در نظر گرفته شده در ردیفهای بودجه سال ۱۳۹۵ برای پرورش ماهی در قفس برابر با ۱۴۰ میلیارد ریال می باشد.

که با توجه به پتانسیل دریاچه های پشت سد امکان جذب بیش از ده درصد ردیف اختصاص داده شده در استان امکانپذیر است.

۳-۳-۳- توسعه کشت های گلخانه ای

بخش کشاورزی استان خوزستان به طور متوسط در یک دهه اخیر ۶.۶ درصد از ارزش افزوده این بخش در کشور را تشکیل داده است. با توجه به سهم حدود ۱۰ درصدی از اراضی آبی کشور، سهم استان از ارزش افزوده بخش کشاورزی تناسب وجود ندارد. بهره وری پایین آب در کشور و بالطبع استان خوزستان به همراه الگوی کشت نامناسب از معضلات اصلی بخش کشاورزی است. با بررسی وضعیت تولید محصولات در شرایط کنترل شده (گلخانه) استان در سال ۱۳۹۳، مشخص می شود که از مجموع ۴۰۸ هکتار گلخانه های استان، حدود ۳۵۹ هکتار به گل و گیاهان زینتی (شامل گلهای شاخه بریده، گیاهان آپارتمانی، گلهای گلدانی، درختچه ها و درختان زینتی و ....)، حدود ۳۱ هکتار به محصولات سبزی و صیفی (شامل خیار، گوجه فرنگی، فلفل دلمه ای، بادمجان و ....) و مابقی به سایر محصولات گلخانه ای اختصاص دارد. سهم گلخانه های استان از گلخانه های کشور معادل ۴ درصد است. توسعه کشت های گلخانه ای در کشور ایران یکی از مهمترین سیاستهای افزایش بهره وری اقتصادی کشاورزی و مدیریت راهبردی آب است؛ به طوری که می توان با مصرف مقدار کمی از نهاده های تولید و آب به چندین برابر افزایش کمی و کیفی تولیدات دست یافت.

لازم به ذکر است از میزان ۳۰۸۶ هکتار توسعه گلخانه ها در برنامه های آتی کشور، مقدار ۲۰۰۰ هکتار آن مربوط به انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه می باشد که با تحقق این هدف حداقل ۲۴ هزار هکتار از اراضی کشاورزی که زیرپوشش کشت سبزی و صیفی بوده اند، آزاد می گردد. همچنین بیش از ۱۷۴ میلیون متر مکعب صرفه جویی آب در اثر انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه در سطح ۲۰۰۰ هکتار صرفه جویی می گردد.

بررسی شاخص سطح زیرکشت به عنوان یکی از شاخص های مهم کشت گلخانه ای در برنامه پنجم توسعه حاکی از روند متناسب با ارتقا این شاخص در کشور می باشد. طی سال های ۹۱ الی ۹۳، سالانه ۳۵۱ هکتار سطح زیر کشت گلخانه ای در استان صورت گرفته است و این برابر سهم ۴.۳ درصدی نسبت به کشور می باشد. شاخص دیگر جهت برنامه ریزی در این بخش عبارت است از اصلاح و نوسازی و بازسازی واحدهای گلخانه ای که طی سال های ۹۱ الی ۹۳، سالانه ۱۵ هکتار اصلاح و نوسازی و بازسازی واحدهای گلخانه ای در سطح استان صورت پذیرفته است که در مقایسه با کشور، استان خوزستان سهم ۳.۷ درصدی را در این شاخص به خود اختصاص داده است.

متوسط سطح زیرکشت گلخانه ای سالانه استان طی سال های برنامه پنجم توسعه تقریباً ۴۰۰ هکتار بوده است که با تامین زیرساخت های لازم با رشد ۹۶٪، ۷۸۴ هکتار هدفگذاری شده است. در سال ۹۴، حدود ۴

درصد از کل سطح زیر کشت گلخانه ای در استان به بهره برداری رسیده است (۴۰۸ هکتار)، ۲ درصد اصلاح، نوسازی و بازسازی واحدهای گلخانه ای در سال ۹۴، متعلق به استان خوزستان می باشد. مجموعاً مبلغ ۱۲۰ میلیارد ریال اعتبار برای اجرای طرح های نیمه تمام استان در این بخش، مورد نیاز است که اعتبارات در نظر گرفته شده در ردیفهای بودجه سال ۱۳۹۵ برای این منظور با عنوان (ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبری کشاورزی، تکمیل مجتمع های آبرسانی و زیرساخت های نواحی صنعتی و کمک های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی و زمینه سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه یافته و حاشیه ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی - توازن منطقه ای) در سطح کشور برابر با ۲۸۵۰ میلیارد ریال می باشد که با توجه به اینکه ۴٪ گلخانه های کشور در استان خوزستان قرار دارند حداقل سهم استان از این اعتبارات ۱۱۴ میلیارد ریال می باشد.

۴-۳-۳- بازسازی بافت فرسوده

بیش از ده درصد بافتهای فرسوده کشور در (۲۹ شهر) استان خوزستان واقع شده اند. که فقط ۲۱٪ این مناطق در استان دارای طرح هستند. همچنین ۱۴٪ از مساحت سکونتگاههای غیر رسمی کشور در ۸ شهر استان خوزستان قرار دارند، که فقط حدود ۶۶٪ آنها دارای طرح می باشند. علاوه بر کمبود اعتبار برای اتمام طرح های فوق الذکر به مواردی نظیر نامشخص بودن محدوده سیاسی برخی از شهرها پس از تفکیک شهرستان ها از هم (شهرستان کارون از اهواز) و نامشخص بودن حرایم جاده ها و خطوط لوله نفت و گاز (شهر مسجدسلیمان) می توان اشاره نمود. تهیه طرح برای ۱۹ شهر دارای محدوده مصوب نیز تاکنون انجام نشده است که مجموعاً ۱۸۳۳ هکتار از بافت های فرسوده شهرهای استان (۳۱/۸ درصد) را شامل می شود و نیازمند ۲۷.۵ میلیارد ریال اعتبار می باشد. مطالعات ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی ۸ شهر استان با مساحت ۶۶۱۵ هکتار، ۲۷٪ پیشرفت فیزیکی داشته و برای اتمام، نیازمند ۹۸۰ میلیارد ریال اعتبار می باشد. همچنین برای تهیه طرح ۲۱ شهر دارای محدوده مصوب قراردادی منعقد نشده است.

عملیات اجرائی بازسازی و نوسازی بافت فرسوده در شهرهای اندیمشک، ماهشهر، خرمشهر و شوشتر مجموعاً با مساحت محدوده مصوب بالغ بر ۸۶۶ هکتار در حال انجام است که تاکنون ۲۵٪ پیشرفت فیزیکی داشته است. تملک و بازگشایی معابر، احداث درمانگاه، سالنهای ورزشی و تملک بافتها و بناهای تاریخی از جمله عملیات مرتبط با بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده می باشند که به ۱۷۵۸ میلیون ریال اعتبار نیاز دارد. که با توجه به هدف گذاری رشد ۱۵ درصدی بهبود شاخصهای این بخش به اعتباری بالغ بر ۳۷۹ میلیارد ریال نیاز است. که بیش از ۹۲ درصد آن از محل بودجه عمومی دولت پیشنهاد شده است.

هرچند که ردیف متناظر در لایحه بودجه سال ۹۵ (ساماندهی حاشیه شهرها و زمینه سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه یافته و حاشیه ای) معادل ۳۵۰۰ میلیارد ریال است که با توجه به

سهم حداقل ۱۰ درصدی سکونتگاههای غیررسمی و مناطق حاشیه نشین دارای طرح استان برای سال ۹۵ اعتباری بیش از ۳۵۰ میلیارد ریال در این بخش می بایستی به استان خوزستان اختصاص یابد هرچند که نیازهای پروژه های نیمه تمام و در حال اجرای استان در این بخش بسیار بیشتر از این اعتبار است.

۵-۳-۳- خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری

یکی از شاخص های اصلی توسعه یافتگی شهرها، میزان توسعه بخش های حمل و نقل شهری است. بهبود شرایط جابجایی با وسایل عمومی باعث افزایش سفرها و تردد و در نهایت رونق اقتصادی می گردد. از آنجا که حمل و نقل درون شهری از شاخص های مهم توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی است که دولت نیز با عنایت به اهمیت موضوع از سنوات گذشته ردیف بودجه ای خاص در نظر گرفته است. باستناد ماده ۷ قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت دولت موظف است سیاست های حمل و نقل را بگونه ای تنظیم نماید که در مجموع ۷۵ درصد سفرهای درون شهری پوشش داده شود. لازم بذکر است ناوگان حمل و نقل همگانی شامل اتوبوسرانی و تاکسیرانی استان با توجه به وضعیت فرسودگی ناوگان فقط ۳۴ درصد جمعیت استان را پوشش می دهد.

کل تعداد اتوبوس های موجود در ده شهر استان دارای سازمان اتوبوسرانی، ۱۱۰۰ دستگاه است که از این تعداد فقط ۶۱۲ دستگاه فعال و در حال خدمات رسانی و مابقی فرسوده و متوقف می باشند. براساس شاخص جمعیت تعداد اتوبوس مورد نیاز در استان ۲۲۰۵ دستگاه می باشد.

در بخش تاکسیرانی سه شهر بزرگ استان با جمعیت بالای ۲۰۰ هزار نفر (اهواز، آبادان، دزفول) دارای سازمان تاکسیرانی بوده و امور مربوط به تاکسیرانی سایر شهرها در مدیریت و نظارت بر تاکسیرانی شهرداری ها انجام می گردد. تعداد ۵۴۸۰ دستگاه با عمر بالای ده سال و فرسوده می باشند. بر اساس آمار و اطلاعات موجود علیرغم نیاز مردم به استفاده بیشتر از ناوگان حمل و نقل درون شهری متأسفانه از سال ۹۱ تاکنون هیچگونه اتوبوس، مینی بوس و یا تاکسی به ناوگان حمل و نقل عمومی استان افزوده نشده است و همانگونه که عنوان شد وسایط حمل و نقل عمومی به دلیل فعالیت بیش از ۸ ساعت در روز دارای عمر مفید ۱۰ سال می باشند و بر اساس آیین نامه موجود می بایست از رده خارج شوند. لذا در حال حاضر میانگین سن اتوبوس های استان ۹ سال و تاکسی ها ۱۰ سال است و ۷۳ درصد اتوبوس ها و ۴۸ درصد تاکسی ها دارای عمر بالای ۱۰ سال و فرسوده می باشند. اما به دلیل عدم جایگزینی مناسب و تسهیلات لازم در این رابطه همچنان در سیستم حمل و نقل فعالیت می نمایند.

با توجه به اهداف در نظر گرفته شده در این بخش در سال ۹۵ نظیر کاهش سهم اتوبوس های فرسوده از کل اتوبوس های موجود از ۷۳ درصد به ۵۵٪ و افزایش سهم اتوبوس های فعال از ۲۸ به ۴۰ درصد و کاهش میانگین سن اتوبوس های در حال استفاده از ۹ سال به ۷ سال؛ کاهش سهم تاکسی فرسوده از کل تاکسی ها فعال از ۴۸ درصد به ۳۸ درصد، کاهش میانگین سن تاکسی های در حال استفاده از ۱۰ سال به ۸ سال نیازمند اعتباری نزدیک به ۷۶۱/۳۲ میلیارد ریال میباشد که بیش از ۹۸ درصد آن از محل کمک های فنی

اعتباری صندوق توسعه ملی قابل تامین می باشد. که با توجه به ردیفهای اعتباری متفرقه بودجه سال ۹۵ که اعتباری برابر با ۱۶۵۰ میلیارد ریال برای کمکهای فنی و اعتباری بابت جایگزینی وسایل نقلیه عمومی فرسوده و ۳۲۴ میلیارد ریال برای از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و کمک به توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی در نظر گرفته شده است به آسانی قابل تامین است.

۶-۳-۳- بهره برداری از سواحل جنوبی کشور

استان خوزستان دارای ۶۲۱ کیلومتر ساحل و حدود ۳۱۱ کیلومتر مرز ساحلی که از اروندرود در بندر چوئبده آبادان تا منتهی الیه شهرستان هندیجان امتداد دارد؛ در همین راستا توسعه سواحل استان خوزستان به عنوان استان پایلوت در تدوین برنامه کوتاه مدت اقتصاد مقاومتی مطرح گردیده است. سواحل استان خوزستان شامل ۵ شهرستان آبادان، خرمشهر، ماهشهر، شادگان و هندیجان می باشد. در این محدوده تعداد ۲۲ واحد پتروشیمی (در منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر در خورموسی و آبادان در اروندرود)؛ ۱۱ بندر و اسکله صیادی (بحرکان، سجافی، سمایی، بندرامام، خور دورق، ابوخصیر، چوئبده، نهرقصر، ثامن الائمه، خرمشهر)؛ ۷ بندر تجاری (امام خمینی، سجافی، ابوخصیر، اروندکنار، چوئبده، آبادان و بندر خرمشهر)؛ ۷ پایگاه و پادگان نظامی دریایی (امامیه، جزیره قمر، ناو تیپ قادر، نهر ابوفلوس (سپاه)، دریابانی ماهشهر، خسرو آباد (مرزبانی نیروی انتظامی) پادگان دریایی قفاس (ارتش)؛ ۴ بندر و اسکله های نفتی (بندر صادراتی مجیدیه، اسکله های شرکت پایانه ها و مخازن پتروشیمی، اسکله های فعال و غیر فعال متعدد پالایشگاه آبادان در اروندرود، اسکله های در شرف تعمیر گلف اجنسی)؛ ۳ میدان نفتی در دریا (هندیجان، بهرگانسر، ماهشهر) مشتمل بر یک مجموعه سکوی اصلی و ۷ سکوی اقماری و ۹ حلقه چاه نفت به همراه خطوط لوله ۱۶ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی بهرگانسر و ۹ حلقه چاه بر روی سکوهای اقماری به همراه خطوط لوله ۱۰ و ۱۲ اینچ انتقال در بستر دریا در میدان نفتی هندیجان؛ ۱ منطقه آزاد (اروند) و ۲ منطقه ویژه اقتصادی (منطقه ویژه پتروشیمی ماهشهر و منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی) در شهرستان های خرمشهر، آبادان و ماهشهر؛ ۳ مصب و بزرگترین خور خاورمیانه با شاخه های فرعی (مصب های اروندرود، بهمنشیر و زهره و خور موسی)؛ تالاب بین المللی و پناهگاه حیات وحش شادگان با وسعت حدود ۵۳۰ هزار هکتار که وسعتی برابر ۴۰۰ هزار هکتار از آن ثبت شده در کنوانسیون رامسر می باشد؛ ۲۵۰۰ هکتار مزارع پرورش میگو و ۳۵۰۰ هکتار استخرهای استحصال نمک؛ استقرار یافته اند.

بخش حمل و نقل سهمی حدود ۴ درصد از ارزش افزوده کل استان را دارا می باشد این در حالی است که سهم حمل و نقل از کل ارزش افزوده کشور ۹ درصد بوده است. استان خوزستان با تخلیه و بارگیری حدود ۴۰ میلیون تن کالا که ۱۶ درصد از کل کالای تخلیه و بارگیری شده در کل بنادر کشور بوده است در مرتبه دوم (پس از استان هرمزگان) قرار دارد.

تناژ بار ترانزیتی در استان طی سال ۱۳۹۴ رقمی حدود ۶۲۹۵ هزار تن بوده است که این رقم سهم ۳۸ درصدی از تناژ بار ترانزیتی در کشور را تشکیل می‌دهد. از این سهم ۳۱ درصد مربوط به حمل و نقل جاده ای و تنها ۷ درصد مربوط به حمل و نقل ریلی می‌باشد. با توجه به پروژه های احداث خطوط جدید، طول خطوط اصلی همواره در حال افزایش می‌باشد. بطوریکه ۳۲ درصد از خطوط راه آهن احداث شده طی سال ۹۴ مربوط به استان خوزستان بوده است. سهم استان از شاخص تناژ بار جابجاشده در طی سالهای ۹۱ الی ۹۳ سالانه ۶۳۳۱ هزار تن بوده است که نسبت به کشور سهم ۱۴ درصدی را به خود اختصاص داده است. سواحل جنوبی استان با دارا بودن ۱۵۱۴۶ هکتار نخیلات رتبه نخست کشور در صادرات خرما را به خود اختصاص داده است. شهرستان آبادان با داشتن بیش از ۱۲۰۰۰ هکتار نخیلات و تولیدی بیش از ۶۶۰۰۰ تن در سال جاری یکی از قطبهای مهم تولید خرما در سطح کشور می باشد ۸۵ درصد خرماي منطقه از نوع صادراتی استعمران می باشد و ۱۵ درصد دیگر سایر ارقام را تشکیل می دهد. لذا بنا به وجود مزیت نسبی خوزستان در تولید خرما توسعه نخیلات سواحل جنوبی استان یکی از عوامل بسیار اثرگذار بر توسعه این منطقه و ایجاد اشتغال در آن خواهد بود. شاخص توسعه نخیلات سواحل جنوبی طی سالهای برنامه چهارم بطور متوسط ۵۵۰ هزار هکتار بوده و این رقم در سال پایانی برنامه پنجم به ۷۰۰ هکتار رسیده است. این شاخص برای سال ۹۵ به میزان ۱۲۰۰ هکتار هدفگذاری شده است. از مجموع ۳۳۰۳ میلیارد ریال منابع مورد نیاز برای اجرای طرح های پیشنهادی استان در این بخش، ۵ درصد از بودجه عمومی، و ۸۸ درصد نیز از محل منابع صندوق توسعه ملی تامین اعتبار شده است. در ردیف های بودجه ای سال ۱۳۹۵ برای این منظور اعتباراتی با عنوانهای (زمینه سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه یافته و حاشیه ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی- توازن منطقه ای، مطالعه توسعه سواحل جنوبی کشور از طریق شورورزی و توسعه زیرساخت ها و تاسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی) در سطح کشور برابر با ۱۹۲۴ میلیارد ریال پیش بینی شده است.

۷-۳-۳- توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین

یکی از مهم ترین محورهایی که در سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی به آن توجه خاصی شده است، پیشتازی اقتصاد دانش بنیان می باشد. علاوه بر تاکید بر اقتصاد دانش بنیان در چارچوب سیاست های اقتصاد مقاومتی، اهمیت صنایع با فناوری برتر و دانش بنیان در اسناد بالادستی از جمله سند چشم انداز بیست ساله کشور نیز مورد تاکید قرار گرفته است. جایگاه شرکت های دانش بنیان در افق ۱۴۰۴ و سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور به گونه ای پیش بینی شده است که در سال ۱۴۰۴، باید پنجاه درصد از تولید ناخالص داخلی کشور از محل اقتصاد دانش بنیان تولید شود.

هم اکنون در خوزستان بستر اقتصاد نوآوری، چندان مناسب نیست، اما آینده اقتصاد دانش بنیان در خوزستان با وجود تداوم اقتصاد دولتی حاکم بر آن را می توان روشن و مثبت ارزیابی کرد؛ چرا که در خوزستان پتانسیل های خوبی برای تشکیل شرکت ها وجود دارد و این امر زمینه مناسبی برای اشتغال زایی و تولید

ثروت فراهم کرده است و وجود افراد با دارا بودن توانایی علمی و فنی لازم در توسعه خوزستان نقش موثری دارند.

بررسی شاخص تعداد شرکت های دانش بنیان در بخش مزیت دار استان (نفت و گاز، پتروشیمی، صنایع فلزی، کشاورزی، فناوری اطلاعات، پزشکی) به عنوان یکی از شاخص های مهم حوزه توسعه اقتصاد دانش بنیان در برنامه پنجم توسعه حاکی از روند متناسب با ارتقا این شاخص در کشور می باشد. طی سال های ۹۱ الی ۹۳ تعداد شرکت های دانش بنیان در بخش مزیت دار استان، بطور متوسط سالانه ۴۰ شرکت بوده است و این برابر سهم ۲.۷ درصدی نسبت به کشور می باشد.

هدفگذاری شاخص های موجود در حوزه توسعه اقتصاد دانش بنیان در انتهای سال ۹۵ عبارتند از افزایش تعداد شرکت های دانش بنیان به ۷۲ واحد (رشد ۲۰ درصدی نسبت به سال قبل)، افزایش نسبت محصولات فناورانه به شرکت های دانش بنیان استان به ۱۳ درصد (رشد ۲ درصدی نسبت به سال قبل)، افزایش سهم محصولات تجاری سازی شده به محصولات فناورانه به ۸۵ درصد (رشد ۱۵ درصدی نسبت به سال قبل). همچنین ارتقا درآمد سرانه هر شرکت از ۲.۶ میلیارد ریال در سال ۹۴ به ۳.۲ میلیارد ریال در سال ۹۵ نیز هدفگذاری شده است.

در لایحه بودجه ۹۵ از محل ردیف های مرتبط با بخش علم و فناوری اعتبار در نظر گرفته شده معادل ۱۰۵۱۸ میلیارد ریال است که با توجه به سهم ۲.۵ درصدی شرکتهای دانش بنیان استان از کشور، حداقل ۲.۵ درصد از اعتبارات فوق معادل ۲۶۳ میلیارد ریال باید به استان خوزستان اختصاص یابد. این در حالی است که اعتبار مورد نیاز استان در این حوزه بر اساس اهداف تعیین شده رقمی حدود ۲۷۶ میلیارد ریال می باشد. از این رقم ۷ درصد از محل بودجه عمومی، ۷۸ درصد صندوق توسعه ملی و ۱۵ درصد از محل صندوق نوآوری و شکوفایی پیشنهاد شده است.

۴-۳- اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل کوتاه مدت استان خوزستان

از ۲۰ شاخص برای تبیین وضع موجود در محورهای ۷ گانه برنامه استفاده شده است و با توجه به روند این شاخص در سال های برنامه پنجم در استان، روند کشور و همچنین اهداف تعیین شده در اسناد بالا دستی و وزارتخانه ها، برای سال ۹۵ به شرح جدول ذیل هدف گذاری شده است.

اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل کوتاه مدت استان خوزستان

عنوان/محور	عنوان شاخص	۱۳۹۴	۱۳۹۵
شناسایی وساماندهی واحدهای نیمه فعال و راکد	تعداد جواز تاسیس	۴۵۷	۵۲۵
	تعداد پروانه های بهره برداری	۱۴۱	۱۶۲
پرورش ماهی در قفس	پرورش ماهی در قفس (تن)	۰	۲۰۰۰
توسعه کشت گلخانه ای	سطح کشت (هکتار)	۴۰۸	۷۸۴
	اصلاح ، نوسازی و بازسازی واحدهای گلخانه ای	۵	۱۰
	نسبت بافتهای فرسوده داری طرح به محدوده مصوب بافت فرسوده (درصد)	۲۰	۲۴
بازسازی بافت فرسوده	پیشرفت فیزیکی طرح ها در حال تهیه	۲۷	۱۰۰
	تعداد شهرهای طرح به کل شهرهای دارای محدوده مصوب بافت فرسوده (درصد)	۸	۱۹
	نسبت اتوبوس های فرسوده به کل اتوبوس ها(درصد)	۷۳	۵۵
خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری	نسبت اتوبوس فعال به اتوبوس های مورد نیاز(درصد)	۲۸	۴۰
	میانگین سن اتوبوس (سال)	۹	۷
	نسبت تاکسی فرسوده به کل تاکسی ها فعال (درصد)	۴۸	۳۸
	میانگین سن تاکسی (سال)	۱۰	۸
بهره برداری از سواحل جنوبی کشور	افزایش تناژ بار جابجا شده (هزار تن)	۶۲۹۵	۷۰۶۱
	توسعه نخیلات (هکتار)	۷۰۰	۱۲۰۰
	احداث و توسعه تاسیسات گردشگری در سواحل	۲	۴
توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین	تعداد شرکت دانش بنیان	۶۰	۷۲
	تعداد محصولات فناورانه تولید شده به شرکت های دانش بنیان (درصد)	۱۱	۱۳
	تعداد محصولات تجاری شده به محصولات فناورانه تولید شده (درصد)	۷۰	۸۵
	درآمد سرانه به ازاء هر شرکت (میلیون ریال)	۲۶۶۶۷	۳۲۰۰۰

۱-۴-۳- محدودیتهای نرم افزار

یکی از نقاط قوت این برنامه که بطور خاصی مورد بررسی قرار گرفته شده است و جزو ویژگیهای منحصر بفرد این برنامه در استان است شناسایی محدودیتهای نرم افزاری و قانونی است که مانع دسترسی ما به اهداف تعیین شده است. محدودیتهای نرم افزاری شامل محدودیتهای قوانین و مقررات و وجود خلاء های قانونی ؛ تداخل وظایف و قوانین دستگاه های اجرایی و تمرکزگرایی و قانونی است یک از موانع اصلی دسترسی به اهداف تعیین شده در برنامه های توسعه است. این محدودیتها در سه دسته طبق بندی شده است و ۲۱ محدودیت احصاء شده است که رفع این محدودیتها نظام اداری استان در تحقق اهداف فوق بسیار چابک تر خواهد شد.

محدودیتهای نرم افزاری (قوانین و مقررات)

مجموع	تمرکز گرائی	تداخل وظائف دستگاه های اجرایی	محدودیتهای قانونی / ضوابط	محور
۲	۰	۱	۱	شناسایی وساماندهی واحدهای نیمه فعال وراکد
۶	۱	۱	۴	پرورش ماهی در قفس
۱	۰	۱	۰	توسعه کشت گلخانه ای
۱	۱	۱	۲	بازسازی بافت فرسوده
۱	۱	۰	۰	خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری
۵	۲	۳	۰	بهره برداری از سواحل جنوبی کشور
۲	۱	۱	۰	توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین
۲۱	۶	۸	۷	جمع

۲-۴-۳- منابع مالی مورد نیاز تحقق طرح

در برنامه کوتاه مدت سه دسته طرح را مورد بررسی قرار دادیم طرح های تکمیلی، طرح های بازسازی و نوسازی و طرح های که احداثی (جدید) است. که دسته اول ۶۴ طرح تکمیلی است که به دلایلی از جمله کمبود منابع ملی به اتمام نرسیده اند. و طرح های بازسازی و نوسازی (طرح های با تکنولوژی قدیمی یا تجهیزات فرسوده) نیز ۷۱ طرح هستند. همچنین تعداد ۵۹ طرح جدید در این ۷ محور پیشنهاد شده است که مجموعاً ۱۹۴ طرح مورد بررسی و تایید شورای برنامه ریزی و توسعه استان قرار گرفت است. که اعتبار مورد نیاز آن در یک بازه زمانی سه ساله و از محل منابع مختلفی نظیر فاینانس و صندوق توسعه ملی، تسهیلات بانکی و منابع عمومی برآورد شده است. که در ادامه اعتبار **یک ساله** مورد نیاز برنامه ارایه شده است.

منابع مالی مورد نیاز طرح به تفکیک منبع

اعتبار مورد نیاز(میلیون ریال)		تعداد طرح	محور				
اعتبار ردیفهای متفرقه مربوطه در قانون بودجه ۹۵(میلیون ریال)							
سهم استانی	ملی	جمع	فاینانس	صندوق توسعه ملی	بودجه عمومی		
	-	۴۵۷۰۰۰	۱۷۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰	۱۱۷۰۰۰ سرمایه در گردش	۸۲	شناسایی و ساماندهی واحدهای نیمه فعال وراکد
۱۴۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۵۹۰۰۰		۳۶۰۰۰	۲۳۰۰۰	۱۱	پرورش ماهی در قفس
۱۱۴۰۰۰	۲۸۵۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰			۱۲۰۰۰۰	۹	توسعه کشت گلخانه ای
۳۵۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰۰	۳۷۹۰۰۰		۳۰۰۰۰	۳۴۹۰۰۰	۱۴	بازسازی بافت فرسوده
۷۶۱۳۲۰	۱۹۷۴۰۰۰	۷۶۱۳۲۰		۷۵۱۱۵۰	۱۰۱۷۰	۶	خارج نمودن خودروهای فرسوده از ناوگان حمل و نقل شهری
۵۷۷۲۰۰	۱۹۲۴۰۰۰	۳۳۰۳۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۲۹۲۱۰۰۰	۱۷۲۰۰۰	۳۵	بهره برداری از سواحل جنوبی کشور
۲۷۶۰۰۰	۱۰۵۱۸۰۰۰	۲۷۹۴۰۰		۲۱۵۰۰۰ *۴۲۲۵۰	۲۲۱۵۰	۳۷	توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوریهای نوین
۲۰۹۲۵۲۰	۲۰۹۰۶۰۰۰	۵۳۵۸۷۲۰	۳۸۰۰۰۰	۴۱۶۵۴۰۰	۸۱۳۳۲۰	۱۹۴	جمع

*صندوق نوآوری و شکوفایی